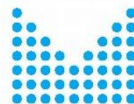




Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ochrana obyvatel a krizové řízení

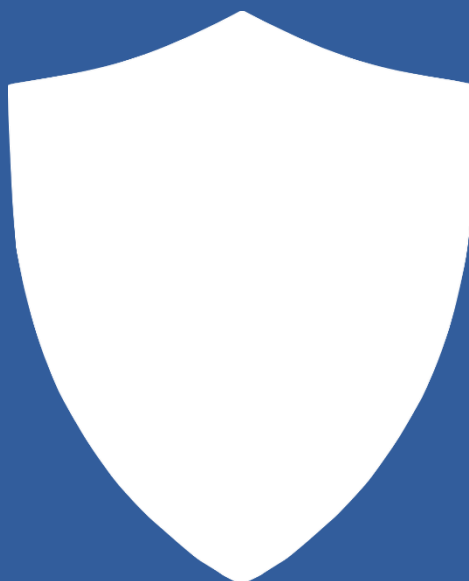
Praktický průvodce a rádce úředníka

Zpracováno v rámci projektu

„Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125

Ministerstvo vnitra České republiky

Praha, 2021





Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zpracováno v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 –2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.

Vydalo Ministerstvo vnitra v roce 2021.

ISBN: 978-80-7616-100-9 (tisk) / 978-80-7616-101-6 (PDF)

OBSAH

1	PRÁVNÍ PŘEDPISY	8
1.1	Obecná legislativa.....	8
1.2	Oblast veřejné správy	8
1.3	Oblast krizové připravenosti.....	8
1.4	Oblast hospodářských opatření pro krizové stavy	9
1.5	Oblast havarijní připravenosti (IZS, ochrana obyvatelstva, požární ochrana).....	9
1.6	Oblast zdravotnictví.....	9
1.7	Oblast ochrany veřejného zdraví.....	10
1.8	Oblast ochrany před povodněmi, nouzové zásobování vodou	10
1.9	Oblast jaderné bezpečnosti.....	10
1.10	Oblast veterinární péče	10
1.11	Oblast ropné bezpečnosti.....	11
1.12	Oblast energetiky	11
1.13	Oblast dopravy	11
1.14	Oblast komunikačních a informačních systémů.....	11
1.15	Oblast obnovy postiženého území	11
1.16	Oblast bankovníctví a financování.....	12
1.17	Oblast bezpečnosti a veřejného pořádku.....	12
1.18	Oblast obrany	12
1.19	Oblast ochrany utajovaných informací a ochrany osobních údajů	13
1.20	Ostatní související legislativa	13
2	KRIZOVÉ ŘÍZENÍ.....	14
2.1	Krizová situace.....	14
2.2	Typové plány	15
2.3	Krizové stavy.....	16
2.4	Orgány krizového řízení.....	19
2.4.1	Vláda	19
2.4.2	Ministerstva a jiné ústřední správní úřady.....	21
2.4.3	Česká národní banka	22
2.4.4	Orgány kraje a další orgány s působností na území kraje	23
2.4.5	Orgány obce s rozšířenou působností	25
2.4.6	Orgány obce	26
2.5	Ostatní orgány s územní působností	27

2.5.1	Bezpečnostní rady	27
2.5.2	Krizové štáby.....	29
2.6	Krizové řízení v resortu Ministerstva dopravy.....	32
2.7	Krizové řízení v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu.....	34
2.7.1	Stav nouze v elektroenergetice	34
2.7.2	Stav nouze v plynárenské soustavě.....	37
2.7.3	Stav nouze v teplárenské soustavě	38
2.8	Krizové řízení v resortu Ministerstva zemědělství.....	39
2.9	Krizové řízení v resortu Ministerstva zdravotnictví.....	40
2.9.1	Pandemické plány.....	40
2.10	Příklad: Krizové řízení během pandemie covid-19	42
3	OCHRANA OBYVATELSTVA	45
3.1	Varování a vyrozumění.....	46
3.1.1	Jednotný systém varování a vyrozumění	47
3.2	Evakuace.....	52
3.2.1	Základní pojmy	52
3.2.2	Druhy evakuace	53
3.2.3	Obsah evakuačního zavazadla	54
3.2.4	Plánování evakuace	54
3.2.5	Plánování a rozsah evakuačních opatření	54
3.2.6	Rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace	55
3.2.7	Způsob zabezpečení evakuace	55
3.3	Nouzové přežití.....	56
3.3.1	Nouzové ubytování.....	56
3.3.2	Nouzové zásobování potravinami	57
3.3.3	Nouzové zásobování pitnou vodou	58
3.3.4	Nouzové dodávky energií	58
3.3.5	Nouzové základní služby obyvatelstvu	59
3.3.6	Poskytování humanitární pomoci.....	59
3.3.7	Rozdělení odpovědnosti za provedení opatření nouzového přežití.....	61
3.4	Ukrytí a individuální ochrana.....	61
3.4.1	Ukrytí	61
3.4.2	Individuální ochrana	64
4	INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A POŽÁRNÍ OCHRANA.....	67
4.1	Integrovaný záchranný systém.....	67
4.1.1	Základní vymezení integrovaného záchranného systému	67

4.1.2	Složky integrovaného záchranného systému	68
4.1.3	Úrovně koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu	68
4.1.4	Stálé orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému	69
4.1.5	Stupně poplachu integrovaného záchranného systému a jejich účel	70
4.1.6	Úkoly orgánů kraje a obce s rozšířenou působností	71
4.2	Požární ochrana	72
4.2.1	Současná organizace požární ochrany v ČR	72
4.2.2	Úkoly orgánů kraje a obce	73
5	ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY STÁTU	76
5.1	Příprava a odpovědnost občanů	76
5.1.1	Příprava občanů	77
5.1.2	Branná povinnost	78
5.1.3	Odvodní řízení	78
5.2	Operační příprava státního území	79
5.3	Plány obrany státu	79
5.3.1	Dílčí plány obrany	80
5.4	Úkoly ministerstev, jiných ústředních správních úřadů, orgánů kraje a obce s rozšířenou působností	81
5.5	Ozbrojené síly ČR	83
5.5.1	Armáda České republiky	83
6	OCHRANA PŘED POVODNĚMI	87
6.1	Základní pojmy	87
6.2	Stupně povodňové aktivity	87
6.3	Povodňové orgány	88
6.4	Povodňové plány	91
7	HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY	93
7.1	Základní pojmy	93
7.2	Systém hospodářských opatření pro krizové stavy	94
7.3	Působnost orgánů v systému hospodářských opatření pro krizové stavy	98
7.4	Informační podpora hospodářských opatření pro krizové stavy	100
8	VNITŘNÍ BEZPEČNOST A VEŘEJNÝ POŘÁDEK	104
8.1	Základní pojmy	104
8.2	Policie České republiky	106
8.3	Opatření na ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti	107
8.4	Typové činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu	107

8.5	Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v krizovém plánování	108
8.5.1	Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku	109
8.6	Postavení a spolupráce Ministerstva vnitra a Policie České republiky v ústředních a územních orgánech krizového řízení	110
8.6.1	Bezpečnostní rada státu	110
8.6.2	Ústřední krizový štáb	110
8.6.3	Úroveň územní samosprávy	111
9	OCHRANA UTAJOVANÝCH INFORMACÍ	112
9.1	Utajovaná informace, stupně utajení a zvláštní režim nakládání	112
9.2	Druhy zajištění ochrany utajovaných informací	113
9.3	Personální bezpečnost	114
9.4	Odpovědná osoba	115
9.5	Bezpečnostní ředitel	116
9.6	Utajovaný dokument	117

ÚVOD

Studijní příručka s názvem „Ochrana obyvatel a krizové řízení“ je určena úředníkům územních samosprávných celků (dále jen ÚSC). Cílem je, aby tato příručka byla pro úředníky užitečnou pomůckou k výkonu správní činnosti na úseku při zajištění ochrany obyvatel a krizovém řízení. Dále má poskytnout úředníkům obcí všech typů ucelený přehled a možnost se zorientovat prostřednictvím základního výkladu právních předpisů a příkladů z praxe v základních otázkách dané správní činnosti.

1 PRÁVNÍ PŘEDPISY

Přehled právních předpisů k problematice ochrany obyvatelstva a krizového řízení

V rámci řešení problematiky ochrany obyvatelstva a krizového řízení jsou využitelné následující základní a související právní předpisy. Uvedený přehled právních předpisů není zcela vyčerpávající, zejména pokud jde o uvedení některých prováděcích předpisů k zákonům ošetřujícím jednotlivé odborné činnosti. U všech uvedených právních předpisů je třeba brát do úvahy jejich případné pozdější úpravy, změny a doplňky.

1.1 Obecná legislativa

- **č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky
- **č. 2/1993 Sb.**, Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- **č. 347/1997 Sb.**, Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- **č. 110/1998 Sb.**, Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky

1.2 Oblast veřejné správy

- **č. 36/1960 Sb.**, Zákon o územním členění státu
- **č. 2/1969 Sb.**, Zákon o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky
- **č. 128/2000 Sb.**, Zákon o obcích (obecní zřízení)
- **č. 129/2000 Sb.**, Zákon o krajích (krajské zřízení)
- **č. 131/2000 Sb.**, Zákon o hlavním městě Praze
- **č. 320/2002 Sb.**, Zákon o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů
- **č. 314/2002 Sb.**, Zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností
- **č. 51/2020 Sb.**, Zákon o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu)

1.3 Oblast krizové připravenosti

- **č. 240/2000 Sb.**, Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- **č. 462/2000 Sb.**, Nařízení vlády k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- **č. 432/2010 Sb.**, Nařízení vlády o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury
- **č. 75/2001 Sb.**, Vyhláška Českého báňského úřadu, kterou se stanoví báňsko-technické podmínky pro zřizování, využití a ochranu důlních děl vybraných pro využití při krizových

situacích pro uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol

- **č. 281/2001 Sb.**, Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

1.4 Oblast hospodářských opatření pro krizové stavy

- **č. 241/2000 Sb.**, Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- **č. 498/2000 Sb.**, Vyhláška Správy státních hmotných rezerv o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy

1.5 Oblast havarijní připravenosti (IZS, ochrana obyvatelstva, požární ochrana)

- **č. 133/1985 Sb.**, Zákon o požární ochraně
- **č. 273/2008 Sb.**, Zákon o Policii České republiky
- **č. 239/2000 Sb.**, Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
- **č. 320/2015 Sb.**, Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů
- **č. 172/2001 Sb.**, Nařízení vlády k provedení zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- **č. 246/2001 Sb.**, Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)
- **č. 247/2001 Sb.**, Vyhláška Ministerstva vnitra o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany
- **č. 463/2000 Sb.**, Nařízení vlády o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva
- **č. 328/2001 Sb.**, Vyhláška Ministerstva vnitra, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému
- **č. 380/2002 Sb.**, Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

1.6 Oblast zdravotnictví

- **č. 372/2011 Sb.**, Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů
- **č. 101/2012 Sb.**, Vyhláška o podrobnostech obsahu traumatologického plánu poskytovatele jednodenní nebo lůžkové péče a postupu při jeho zpracování a projednání
- **č. 374/2011 Sb.**, Zákon o zdravotnické záchranné službě
- **č. 240/2012 Sb.**, Vyhláška, kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě

1.7 Oblast ochrany veřejného zdraví

- **č. 258/2000 Sb.**, Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
- **č. 252/2004 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zdravotnictví, kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody
- **č. 537/2006 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zdravotnictví o očkování proti infekčním nemocem
- **č. 306/2012 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zdravotnictví, o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální

1.8 Oblast ochrany před povodněmi, nouzové zásobování vodou

- **č. 254/2001 Sb.**, Zákon o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon)
- **č. 274/2001 Sb.**, Zákon o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)
- **č. 216/2011 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o náležitostech manipulačních řádů a provozních řádů vodních děl
- **č. 79/2018 Sb.**, Vyhláška Ministerstva životního prostředí o způsobu a rozsahu zpracování návrhu a stanovení záplavových území a jejich dokumentace

1.9 Oblast jaderné bezpečnosti

- **č. 263/2016 Sb.**, Zákon atomový zákon
- **č. 422/2016 Sb.**, Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost o radiační ochraně a zabezpečení radionuklidového zdroje
- **č. 409/2016 Sb.**, Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost o činnostech zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, zvláštní odborné způsobilosti a přípravě osoby zajišťující radiační ochranu registranta
- **č. 360/2016 Sb.**, Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost o monitorování radiační situace
- **č. 359/2016 Sb.**, Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost o podrobnostech k zajištění zvládnutí radiační mimořádné události

1.10 Oblast veterinární péče

- **č. 166/1999 Sb.**, Zákon o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon)
- **č. 299/2003 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o opatřeních pro předcházení a zdolávání nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka
- **č. 289/2007 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství
- **č. 329/2003 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zemědělství o informačním systému Státní veterinární správy

1.11 Oblast ropné bezpečnosti

- **č. 189/1999 Sb.**, Zákon o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nouzových zásobách ropy)
- **č. 165/2013 Sb.**, Vyhláška Správy státních hmotných rezerv druhých ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy

1.12 Oblast energetiky

- **č. 406/2000 Sb.**, Zákon o hospodaření s energií
- **č. 458/2000 Sb.**, Zákon o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)
- **č. 345/2012 Sb.**, Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu, o dispečerském řízení plynárenské soustavy a o předávání údajů pro dispečerské řízení
- **č. 19/2010 Sb.**, Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu o způsobech tvorby bilancí a rozsahu předávaných údajů v plynárenství operátorovi trhu
- **č. 80/2010 Sb.**, Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu o stavu nouze v elektroenergetice a o obsahových náležitostech havarijního plánu
- **č. 79/2010 Sb.**, Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu o dispečerském řízení elektrizační soustavy a o předávání údajů pro dispečerské řízení
- **č. 225/2001 Sb.**, Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví postup při vzniku a odstraňování následků stavu nouze v teplárenství

1.13 Oblast dopravy

- **č. 64/1987 Sb.**, Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí o Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR)
- **č. 111/1994 Sb.**, Zákon o silniční dopravě
- **č. 266/1994 Sb.**, Zákon o dráhách
- **č. 114/1995 Sb.**, Zákon o vnitrozemské plavbě

1.14 Oblast komunikačních a informačních systémů

- **č. 127/2005 Sb.**, Zákon o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)
- **č. 365/2000 Sb.**, Zákon o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů

1.15 Oblast obnovy postiženého území

- **č. 12/2002 Sb.**, Zákon o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území)

- **č. 186/2002 Sb.**, Vyhláška Ministerstva financí, kterou se stanoví náležitosti přehledu o předběžném odhadu nákladu na obnovu majetku sloužícího k zabezpečení základních funkcí v území postiženém živelní nebo jinou pohromou a vzor pověření osoby pověřené krajem zjišťováním údajů nutných pro zpracování tohoto přehledu

1.16 Oblast bankovníctví a financování

- **č. 6/1993 Sb.**, Zákon o České národní bance
- **č. 58/1995 Sb.**, Zákon o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 111/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu
- **č. 218/2000 Sb.**, Zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- **č. 250/2000 Sb.**, Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- **č. 5/2014 Sb.**, Vyhláška Ministerstva financí o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti
- **č. 410/2009 Sb.**, Vyhláška Ministerstva financí, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky
- Zákon o státním rozpočtu (*upravuje státní rozpočet na příslušný rozpočtový rok, zákon obvykle obsahuje očekávané příjmy a odhadované výdaje v daném roce*)

1.17 Oblast bezpečnosti a veřejného pořádku

- **č. 84/1990 Sb.**, Zákon o právu shromažďovacím
- **č. 250/2016 Sb.**, Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- **č. 325/1999 Sb.**, Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu)
- **č. 326/1999 Sb.**, Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů
- **č. 191/2016 Sb.**, Zákon o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic)
- **č. 221/2003 Sb.**, Zákon o dočasné ochraně cizinců

1.18 Oblast obrany

- **č. 219/1999 Sb.**, Zákon o ozbrojených silách České republiky
- **č. 222/1999 Sb.**, Zákon o zajišťování obrany České republiky
- **č. 280/1999 Sb.**, Vyhláška Ministerstva obrany, kterou se stanoví postup při uplatňování požadavku na určení věcných prostředků a jejich převzetí, postup při uplatňování požadavku na určení fyzických osob k pracovní výpomoci nebo k pracovní povinnosti a kterou se stanoví náležitosti a vzor dodávacího příkazu, náležitosti a vzor dokladu o převzetí věcného prostředku, náležitosti a vzor dokladu o vrácení věcného prostředku a náležitosti a vzor povolávacího příkazu
- **č. 139/2017 Sb.**, Nařízení vlády o plánování obrany státu

1.19 Oblast ochrany utajovaných informací a ochrany osobních údajů

- **č. 412/2005 Sb.**, Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti
- **č. 110/2019 Sb.**, Zákon o zpracování osobních údajů
- **č. 522/2005 Sb.**, Nařízení vlády, kterým se stanoví seznam utajovaných informací
- **č. 523/2005 Sb.**, Vyhláška o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor
- **č. 432/2011 Sb.**, Vyhláška o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací
- **č. 525/2005 Sb.**, Vyhláška o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací
- **č. 363/2011 Sb.**, Vyhláška NBÚ o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti
- **č. 528/2005 Sb.**, Vyhláška o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků
- **č. 529/2005 Sb.**, Vyhláška o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací

1.20 Ostatní související legislativa

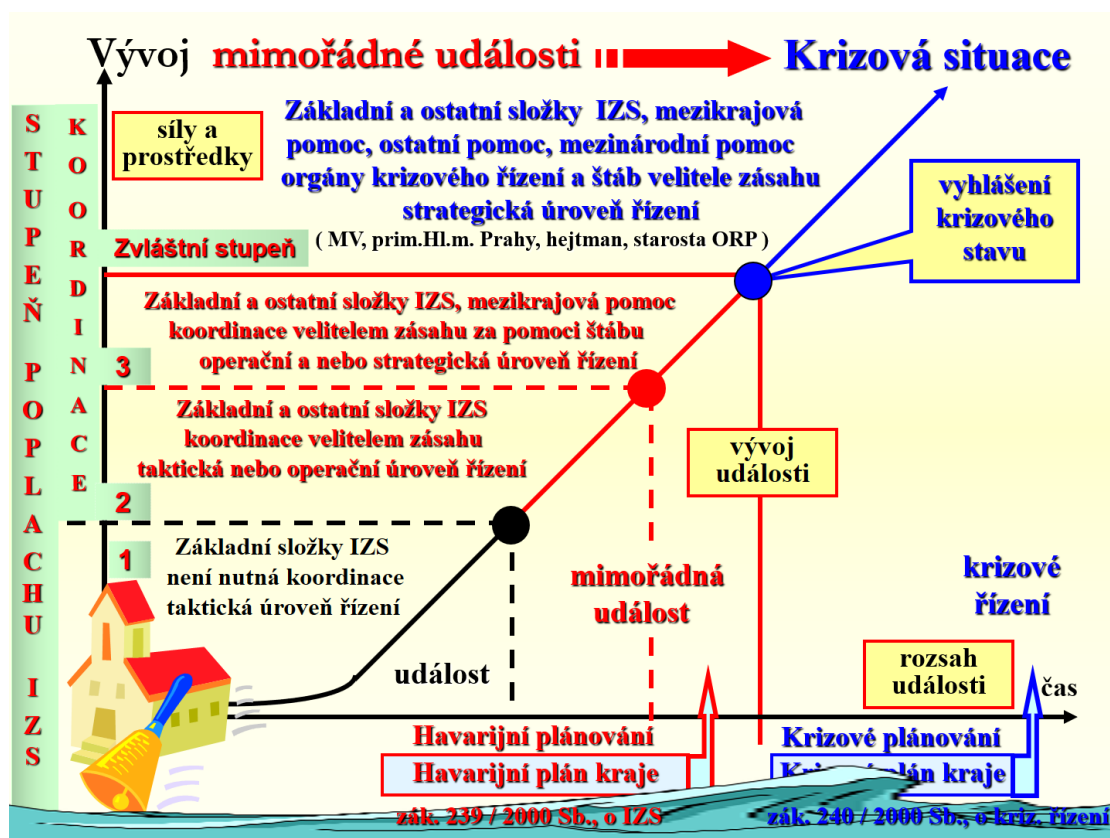
- **č. 106/1999 Sb.**, Zákon o svobodném přístupu k informacím
- **č. 198/2002 Sb.**, Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)

2 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

2.1 Krizová situace

Pro účely krizového zákona se krizovou situací rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizový stav“). Rozdíl mezi mimořádnou událostí a krizovou situací spočívá tedy v tom, že mimořádnou událost lze odvrátit běžnou činností subjektů uvedených shora, za využití jejich pravomocí daných jim speciálními zákony (např. zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění; zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, v platném znění; zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a dalšími předpisy. Jestliže tedy nelze mimořádnou událost odvrátit tímto běžným způsobem a k jejímu odvrácení je třeba využít mimořádných pravomocí spojených s vyhlášením některého z krizových stavů, vznikla nám krizová situace.

Rozdíl mezi mimořádnou událostí a krizovou situací, resp. vývoj mimořádné události ke krizové situaci lze schematicky znázornit např. takto (viz obr. č. 1):



Obr. č. 1 Schematické znázornění vývoje mimořádné události ke krizové situaci

Usnesením vlády č. 369/2016 byla schválena Analýza hrozeb pro Českou republiku. Tato analýza hrozeb obsahuje 22 typů možných krizových situací neboli typů nebezpečí s nepřijatelným rizikem identifikovaných pro území ČR, včetně stanovení gesčního ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu (tučně zvýrazněno), který zodpovídá za přípravu a řešení dané situace. Přehled těchto možných krizových situací je uveden v tabulce č. 1.

KATEGORIE NEBEZPEČÍ		TYPY NEBEZPEČÍ S NEPŘIJATELNÝM RIZIKEM	GESCE
<i>naturogenní</i>	<i>abiotické</i>	Extrémní dlouhodobé sucho	MŽP, MZe, MV
		Výskyt extrémně vysoké teploty	MŽP
		Přívalová povodeň	MŽP, MV, MZe
		Vydatné srážky	MŽP, MV
		Extrémní vítr	MŽP, MV
		Povodeň	MŽP, MV, MZe
	<i>biotické</i>	Epidemie - hromadné nákazy osob	MZd
		Epifytie - hromadné nákazy polních kultur	MZe
		Epizootie – hromadné nákazy zvířat	MZe
<i>antropogenní</i>	<i>technologické</i>	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe, MPO
		Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací	ČTÚ, MPO
		Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury	NBÚ, MV
		Zvláštní povodeň	MZe, MV, MŽP
		Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení	MŽP, MV
		Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
		Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO, MV
		Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR, MPO
		Radiační havárie	SÚJB, MV
		Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO, MV
	<i>sociogenní</i>	Migrační vlny velkého rozsahu	MV, MZV
		Narušování zákonitosti velkého rozsahu	MV
	<i>ekonomické</i>	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu	ČNB, MF

Tab. č. 1 Přehled možných krizových situací (typů nebezpečí s nepřijatelným rizikem) v rámci ČR

2.2 Typové plány

Dle zmíněného usnesení vlády č. 369/2016 bylo uloženo gesčním ministerstvům a jiným ústředním správním úřadům zpracovat na krizové situace, které vzešly z analýzy hrozeb, typové plány.

Typový plán je dokument, kterým příslušné ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad stanoví typové postupy, zásady a opatření pro řešení konkrétního druhu krizové situace identifikovaného v Analýze hrozeb pro Českou republiku jako nebezpečí s nepřijatelným rizikem, pro které lze odůvodněně předpokládat vyhlášení krizového stavu.

Typový plán se skládá ze základní části, operativní části a pomocné části.

V základní části se nachází popis dané krizové situace a její možné následky. **Operativní část** obsahuje zásady a opatření pro řešení krizové situace. Na každé opatření pro řešení krizové situace je v této části

zpracována **Karta opatření**, která konkretizuje realizaci provedení opatření s rozpracovanými podrobnostmi pro ústřední a krajskou úroveň a pro úroveň obce s rozšířenou působností. Pomocná část obsahuje další dokumenty související s řešením krizové situace, geografické podklady a identifikační údaje zpracovatele typového plánu.

V krizových plánech jsou tyto typové plány čili postupy pro řešení krizových situací, jež byly analýzou ohrožení vyhodnoceny pro dané území, resp. objekt jako ohrožující, podrobně rozpracovány.

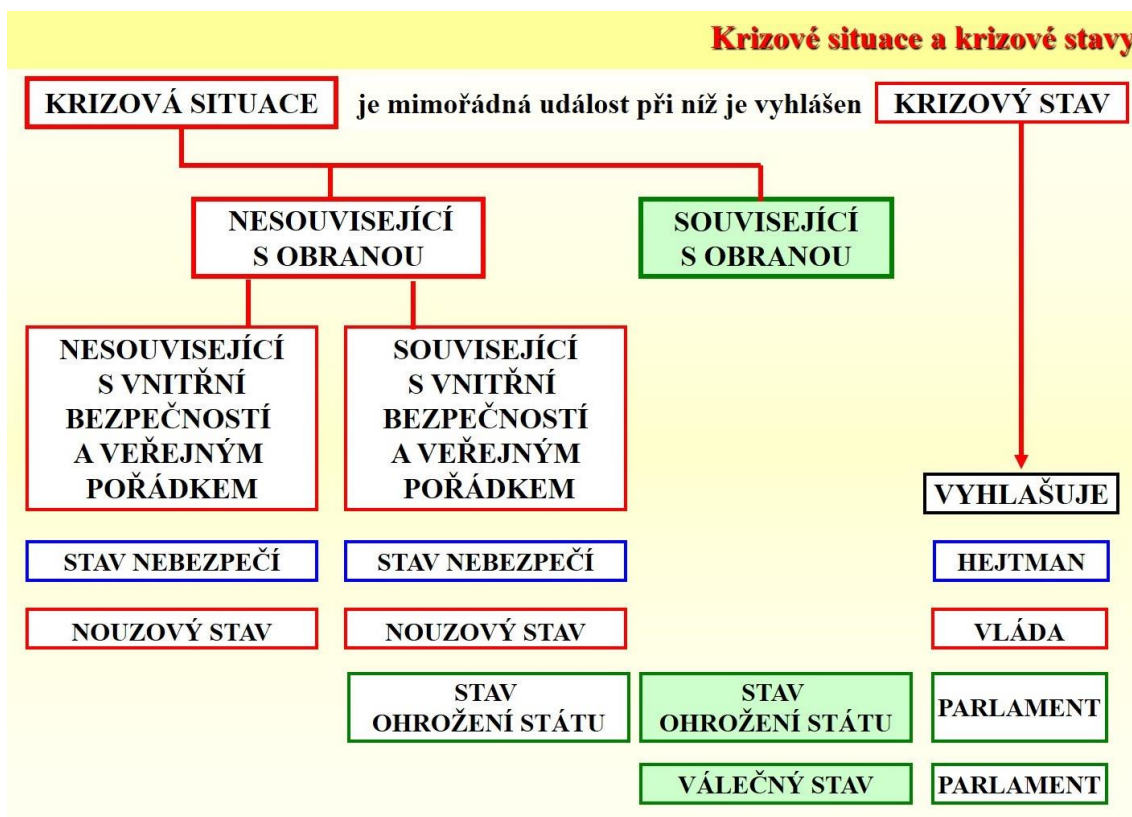
2.3 Krizové stavy

Právním řádem jsou v České republice definovány tyto krizové stavy: **stav nebezpečí**, **nouzový stav**, **stav ohrožení státu a válečný stav**. Základními kritérii pro to, který krizový stav bude vyhlášen, jsou druh mimořádné události, rozsah poškození a velikost poškozeného území. Po vyhlášení krizového stavu vstupují do řešení dané orgány krizového řízení. Tyto orgány vzniklou krizovou situaci řeší s použitím krizových opatření, jež jsou stanoveny krizovým zákonem.

V případě, že se jedná o krizové stavy, které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, lze vyhlásit stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu. Jedná-li se o krizové stavy,

kteřé souvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, lze vyhlásit stav ohrožení státu nebo válečný stav (viz obr. č. 2).

Hodnocení intenzity negativních faktorů je věcí individuálního posuzování, zejména s ohledem na rozsah ohroženého nebo zasaženého teritoria a charakter ohrožení. Lze říci, že rozsah krizové situace je deklarován vyhlášeným krizovým stavem – postiženo je území určité velikosti a na řešení již nedostačují běžné činnosti správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek integrovaného záchranného systému nebo subjektů kritické infrastruktury. Krizový stav se dle zákona č. 240/2000 Sb. vyhlásí také při krizové situaci, při níž dojde k narušení kritické infrastruktury.



Obr. č. 2 Znárodnění a rozdění krizových stavů dle souvislosti se zajišťováním obrany státu

Válečný stav může vyhlásit Parlament podle čl. 43 Ústavy České republiky (zákon č. 1/1993 Sb.). Stav ohrožení státu vyhláší Parlament na návrh vlády podle čl. 7 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Nouzový stav může vyhlásit vláda podle čl. 5 a 6 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb. na dobu nejdéle 30 dní. Je-li nebezpečí z prodlení, může Nouzový stav vyhlásit předseda vlády. Stav nebezpečí může vyhlásit hejtman kraje (v Praze primátor hlavního města Prahy) podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Podrobnosti k jednotlivým druhům krizovým stavů jsou popsány v tabulce č. 2.

	STAV NEBEZPEČÍ	NOUZOVÝ STAV	STAV OHROŽENÍ STÁTU	VÁLEČNÝ STAV
právní předpis	§ 3 z.č. 240/2000 Sb.	čl. 5 ústavního z.č. 110/1998 Sb.	čl. 7 ústavního z.č. 110/1998 Sb.	čl. 43 ústavního z.č. 1/1993 Sb.
důvod	jako bezodkladné opatření, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjektů kritické infrastruktury; vyhláší se jen s uvedením důvodů a na nezbytně nutnou dobu	v případě živelních ekologických nebo průmyslových nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost vyhláší se jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území	je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	v případě napadení ČR nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.
kdo vyhláší	hejtman kraje (primátor hl. m.) neprodleně informuje vládu, MV, sousední kraje a pokud mohou být krizovou situací dotčeny, též další kraje	vláda ČR (předseda vlády, je-li nebezpečí z prodlení; jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší) vláda o vyhlášení NS neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která	parlament na návrh vlády	parlament
území	celé území kraje nebo jeho část	celý stát, omezené území státu	celý stát, omezené území státu	celý stát
doba trvání	nejvýše 30 dnů (prodloužení jen se souhlasem vlády)	nejvýše 30 dnů (prodloužení jen se souhlasem poslanecké sněmovny)	není omezena	není omezena
účinnost	okamžikem, který se stanoví v rozhodnutí o vyhlášení SN	okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví	okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví	okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví
způsob vyhlášení	ve Věstníku právních předpisů kraje	stejně jako zákon	stejně jako zákon	stejně jako zákon
zveřejnění	na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl SN vyhlášen, zveřejnění také dalšími způsoby – prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu	v hromadných sdělovacích prostředcích	v hromadných sdělovacích prostředcích	v hromadných sdělovacích prostředcích
ukončení	uplynutím doby, na kterou byl SN vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby; vláda jej zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení	uplynutím doby, na kterou byl NS vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby	–	–
další	rozhodnutí o vyhlášení SN musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah; změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena nelze vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů	současně s vyhlášením NS musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají nelze vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů	k přijetí usnesení o vyhlášení SOS je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů	k přijetí usnesení o vyhlášení VS je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů

Tab. č. 2 Podrobnosti k vyhlášení jednotlivých krizových stavů

2.4 Orgány krizového řízení

Orgány krizového řízení zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními, řešením KS nebo ochranou KI. Orgány krizové řízení jsou uvedeny pod Hlavou II v zákoně o krizovém řízení.

Orgány krizového řízení jsou:

- vláda,
- ministerstva a jiné ústřední správní úřady,
- Česká národní banka,
- orgány kraje a další orgány s působností na území kraje (hejtman, krajský úřad, hasičský záchranný sbor kraje, Policie ČR),
- orgány obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) (starosta ORP, obecní úřad ORP),
- orgány obce (starosta obce, obecní úřad obce).

2.4.1 Vláda

Vláda při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace, při jejich řešení nebo k ochraně kritické infrastruktury:

- ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost,
- určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působností stanovených ve zvláštním právním předpisu,
- zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací,
- stanoví průřezová a odvětvová kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury,
- rozhoduje na základě seznamu předloženého Ministerstvem vnitra o prvcích kritické infrastruktury a prvcích evropské kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu.

Vláda při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky.

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu může vláda na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit:

- právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví,
- vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada,
- svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,
- právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,
- právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění,

- právo na stávku, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací.

Vláda je oprávněna v době trvání nouzového stavu na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařídit:

- evakuaci osob a majetku z vymezeného území,
- zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území,
- ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky (nelze-li zajistit smluvně),
- bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace.

Vláda v době trvání nouzového stavu je dále oprávněna:

- nařídit povinné hlášení přechodné změny pobytu osob, kterou se rozumí opuštění místa trvalého pobytu osoby, k němuž je hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví, pokud tato změna pobytu bude delší než 3 dny,
- přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,
- nařídit přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici,
- nařídit nasazení vojáků v činné službě a jednotek požární ochrany k provádění krizových opatření,
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- nařídit přednostní zásobování
 - ✓ dětských, zdravotnických nebo sociálních zařízení,
 - ✓ ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a složek integrovaného záchranného systému, pokud se podílejí na plnění krizových opatření,
 - ✓ prvku kritické infrastruktury, a to v nezbytném rozsahu,
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče), kterými se rozumí dávky nemocenského pojištění, důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče, a o jejich výplatě.

Vláda v době trvání nouzového stavu je dále oprávněna nařídit zákaz:

- nabývání peněžních prostředků v cizí měně, cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, jejichž emitentem je osoba s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky, jakož i penězi ocenitelných práv a závazků od nich odvozených, za českou měnu,
- provádění veškerých plateb z České republiky do zahraničí, včetně plateb mezi poskytovateli platebních služeb a jejich pobočkami,
- ukládání peněžních prostředků na účty v zahraničí,
- prodej cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, jejichž emitentem je osoba s trvalým pobytem nebo sídlem v České republice, osobám s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky,
- přijímání úvěrů od osob s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky,

- zřizování účtů v České republice osobám s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky a ukládání peněžních prostředků na jejich účty,
- provádění veškerých plateb ze zahraničí do České republiky mezi poskytovateli platebních služeb a jejich pobočkami.

Výše uvedené zákazy uložené krizovým opatřením se neuplatní, jde-li o obchody České republiky nebo České národní banky. Tyto zákazy se dále neuplatní na držitele zvláštního povolení, které může být vydáno Českou národní bankou pro dobu nouzového stavu z důvodu ohrožení života a zdraví osob a bezpečnosti státu a pro operace, které povedou k prokazatelnému zlepšení stavu platební bilance, a to v rozsahu příslušného povolení.

2.4.2 Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady zajišťují připravenost na řešení KS v jejich působnosti a k tomu:

- zřizují pracoviště krizového řízení,
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu,
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k přípravě na krizové situace a k jejich řešení, jehož složení a úkoly určí a věcné, organizační a administrativní podmínky pro jeho činnost zajistí ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu,
- zajišťují na základě vyžádání jiného ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti,
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností,
- vyžadují potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, s výjimkou údajů, které vyžaduje hasičský záchranný sbor kraje prostřednictvím Ministerstva vnitra,
- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady k ochraně kritické infrastruktury náležející do jejich působnosti:

- navrhuje odvětvová kritéria a předkládají je Ministerstvu vnitra,
- vyžadují od právnické nebo podnikající fyzické osoby, jako provozovatele stavby, zařízení, prostředku nebo veřejné infrastruktury, o kterých lze oprávněně předpokládat, že splňují kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury nebo prvku evropské kritické infrastruktury, informace nezbytné k určení těchto prvků včetně údajů, u kterých je nutné zachovat mlčenlivost, pokud požadované informace nelze získat jiným způsobem,
- určí opatřením obecné povahy prvky kritické infrastruktury a prvky evropské kritické infrastruktury a o tomto určení informují bez zbytečného odkladu Ministerstvo vnitra včetně uvedení údaje o počtu členských států, které jsou závislé na takto určených prvcích evropské kritické infrastruktury,
- zašlou návrhy prvků kritické infrastruktury a prvků evropské kritické infrastruktury Ministerstvu vnitra k zařazení do seznamu; návrhy prvků evropské kritické infrastruktury obsahují též informaci o počtu členských států, které jsou závislé na jednotlivých prvcích evropské kritické infrastruktury,
- kontrolují plány krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury a ochranu prvků kritické infrastruktury a ukládají opatření k nápravě nedostatků zjištěných při kontrole,

- poskytují Ministerstvu vnitra jednou ročně informaci o ochraně evropské kritické infrastruktury včetně údajů o typech zranitelnosti, hrozbách a zjištěných rizicích,
- poskytují Ministerstvu vnitra každé dva roky informaci o provedených kontrolách subjektů evropské kritické infrastruktury včetně informací o závažných zjištěních a nařízených opatřeních.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady:

- vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace,
- rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak,
- organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy,
- vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám,
- poskytují si bezplatně a bez zbytečného odkladu údaje z informačních systémů veřejné správy, které spravují, a to v rozsahu nezbytném pro zajišťování připravenosti na krizové situace a při jejich řešení, nebrání-li tomuto poskytnutí zvláštní právní předpis.

2.4.3 Česká národní banka

Česká národní banka při přípravě na krizové situace a jejich řešení:

- zřizuje krizový štáb,
- vede přehled možných zdrojů rizik, provádí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace,
- vytváří podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, krajům, obcím, právníkům a fyzickým osobám,
- projednává s vládou návrh krizových opatření a další krizová opatření, která se dotýkají České národní banky,
- projednává přestupky týkající se porušení některého ze zákazů uložených krizovým opatřením vydaným vládou v oblasti financí,
- vydává zvláštní povolení k obchodům ČR nebo České národní banky.

Česká národní banka k ochraně kritické infrastruktury náležející do její působnosti:

- navrhuje odvětvová kritéria a předkládá je Ministerstvu vnitra,
- vyžaduje od právníké nebo podnikající fyzické osoby informace nezbytné k určení prvků kritické infrastruktury včetně údajů, u kterých je nutné zachovat mlčenlivost, pokud požadované informace nelze získat jiným způsobem,
- určí opatřením obecné povahy prvky kritické infrastruktury a prvky evropské kritické infrastruktury a o tomto určení informuje bez zbytečného odkladu Ministerstvo vnitra včetně uvedení údaje o počtu členských států, které jsou závislé na určených prvcích evropské kritické infrastruktury, nebo zašle návrhy prvků kritické infrastruktury a prvků evropské kritické infrastruktury Ministerstvu vnitra k zařazení do seznamu; návrhy prvků evropské kritické infrastruktury obsahují též informaci o počtu členských států, které jsou závislé na jednotlivých prvcích evropské kritické infrastruktury,
- kontroluje plány krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury a ochranu prvků kritické infrastruktury a ukládá opatření k nápravě nedostatků zjištěných při kontrole.

2.4.4 Orgány kraje a další orgány s působností na území kraje

2.4.4.1 Hejtman

Hejtman zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací; ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí. Hejtman řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností na území kraje, orgány obcí s rozšířenou působností, orgány obcí nebo právníckými osobami a fyzickými osobami.

Za tímto účelem hejtman kraje:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje (viz kap. č. 2.5.1.2),
- zřizuje a řídí krizový štáb kraje (viz kap. č. 2.5.2.2.),
- schvaluje po projednání v bezpečnostní radě kraje krizový plán kraje,
- vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje podle § 15 odst. 3. krizového zákona

Hejtman kraje v době krizového stavu:

- koordinuje záchranné a likvidační práce, poskytování zdravotních služeb, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a k zajištění bezodkladných pohřebních služeb,
- koordinuje nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- koordinuje zajištění ochrany majetku na území, kde byla provedena evakuace.

Hejtman je dále za stavu nebezpečí oprávněn nařídit:

- pracovní povinnost, pracovní výpomoc nebo poskytnutí věcného prostředku pro řešení krizové situace,
- bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace,
- vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou za krizové situace vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- přednostní zásobování dětských, zdravotnických a sociálních zařízení a ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo složek integrovaného záchranného systému, podílejících se na plnění krizových opatření, a v nezbytném rozsahu také prvků kritické infrastruktury,
- zabezpečení náhradního způsobu rozhodování o dávkách sociální péče a jejich výplatě,
- hlášení přechodné změny pobytu osob,
- evakuaci obyvatelstva,
- zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezeném místě nebo území.

2.4.4.2 Krajský úřad

Krajský úřad za účelem zajištění připravenosti kraje na řešení krizových situací:

- poskytuje součinnost hasičskému záchrannému sboru kraje při zpracování krizového plánu kraje,
- plní úkoly podle krizového plánu kraje.

Krajský úřad za účelem plnění těchto úkolů zřizuje pracoviště krizového řízení.

2.4.4.3 Hasičský záchranný sbor kraje

Hasičský záchranný sbor kraje při přípravě na krizové situace a jejich řešení:

- organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji,
- vede přehled možných zdrojů rizik a provádí analýzy ohrožení,
- zpracovává krizový plán kraje,
- zpracovává krizový plán obcí s rozšířenou působností; při jeho zpracování vyžaduje v nezbytném rozsahu součinnost organizačních složek státu, orgánů územních samosprávných celků, právnických osob a podnikajících fyzických osob,
- plní úkoly stanovené Ministerstvem vnitra a úkoly stanovené hejtmanem v rozsahu krizového plánu kraje a starostou obce s rozšířenou působností v rozsahu krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- seznamuje obce a právnické nebo fyzické osoby na jejich žádost s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje a krizového štábu obce s rozšířenou působností,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob a předává údaje v ní vedené Ministerstvu vnitra,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí.

Hasičský záchranný sbor kraje je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje:

- kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- předmětu a rozsahu činnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti výroby a služeb, výrobních programech a výrobních kapacitách, rozsahu zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických nebo fyzických osob a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě jiných objektů důležitých pro řešení krizových situací, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právnickými nebo fyzickými osobami.

Výše uvedené údaje hasičský záchranný sbor kraje vyžaduje, shromažďuje a eviduje, pokud tyto údaje jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení KS. Tyto údaje hasičský záchranný sbor kraje předává Ministerstvu vnitra, hejtmanovi kraje a starostovi obce s rozšířenou působností.

2.4.4.4 Policie ČR

Policie ČR zajišťuje připravenost k řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území kraje. Za tímto účelem je oprávněna vyžadovat od hasičského záchranného sboru kraje údaje, které tento shromažďuje.

2.4.5 Orgány obce s rozšířenou působností

2.4.5.1 Starosta obce s rozšířenou působností

Starosta obce s rozšířenou působností zajišťuje připravenost správního obvodu obce s rozšířenou působností na řešení krizových situací; ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na této připravenosti podílejí. Starosta obce s rozšířenou působností řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, orgány obcí, právníckými osobami a fyzickými osobami ve správním obvodu obce s rozšířenou působností.

Za tímto účelem starosta obce s rozšířenou působností:

- zřizuje a řídí bezpečnostní radu obce s rozšířenou působností pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností (viz kap. č. 2.5.1.3),
- organizuje přípravu správního obvodu obce s rozšířenou působností na krizové situace a podílí se na jejich řešení,
- schvaluje po projednání v bezpečnostní radě obce s rozšířenou působností krizový plán obce s rozšířenou působností,
- vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje podle § 15 odst. 3 krizového zákona
- zřizuje a řídí krizový štáb obce s rozšířenou působností pro území správního obvodu obce s rozšířenou působností, který je současně krizovým štábem pro území správního obvodu obce (viz kap. č. 2.5.2.2),
- zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce s rozšířenou působností; správní úřady se sídlem na území správního obvodu obce s rozšířenou působností a právnícké a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit,
- plní úkoly stanovené hejtmanem a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení,
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Úkoly starosty ORP plní na území hlavního města Prahy starosta městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy.

2.4.5.2 Obecní úřad obce s rozšířenou působností

Obecní úřad obce s rozšířenou působností dále za účelem zajištění připravenosti správního obvodu obce s rozšířenou působností na řešení krizových situací:

- poskytuje součinnost hasičskému záchrannému sboru kraje při zpracování krizového plánu kraje a při zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- plní úkoly podle krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob a předává údaje v ní vedené hasičskému záchrannému sboru kraje,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí a předává údaje v ní vedené hasičskému záchrannému sboru kraje,
- vede přehled možných zdrojů rizik a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů odstraňuje nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností za účelem plnění úkolů zřizuje pracoviště krizového řízení.

Úkoly obecního úřadu obce s rozšířenou působností plní na území hlavního města Prahy úřad městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy.

2.4.6 Orgány obce

2.4.6.1 Starosta obce

Starosta obce zajišťuje připravenost obce na řešení krizových situací, ostatní orgány obce se na této připravenosti podílejí.

Starosta obce:

- za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení může zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán,
- zajišťuje za krizové situace provedení stanovených krizových opatření v podmínkách správního obvodu obce; správní úřady se sídlem na území obce, právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny stanovená krizová opatření splnit,
- plní úkoly stanovené starostou obce s rozšířenou působností a orgány krizového řízení při přípravě na krizové situace a při jejich řešení a úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu obce s rozšířenou působností,
- odpovídá za využívání informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

V době krizového stavu starosta obce:

- zabezpečuje varování a informování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím a vyzoomění orgánů krizového řízení, pokud tak již neučinil hasičský záchranný sbor kraje,
- nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva,
- zajišťuje organizaci dalších opatření nezbytných pro řešení krizové situace.

Pokud starosta obce neplní v době krizového stavu úkoly stanovené tímto zákonem, může hejtman převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti hejtman neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí hejtmana zrušit.

Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí starosta obce zajišťuje provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlášení změn obsahu již vydaného nařízení obce.

Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí uhrazuje obec z obecního rozpočtu.

2.4.6.2 Obecní úřad

Obecní úřad za účelem zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací:

- organizuje přípravu obce na krizové situace,
- poskytuje obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností,
- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob (§ 39d), pro kterou shromažďuje údaje, a předává údaje v ní vedené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází,

- vede evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob za stavu nebezpečí (§ 39e), pro kterou shromažďuje údaje, a předává údaje v ní vedené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu se nachází,
- podílí se na zajištění veřejného pořádku,
- plní úkoly stanovené krizovým plánem obce s rozšířenou působností při přípravě na krizové situace a jejich řešení.

2.5 Ostatní orgány s územní působností

2.5.1 Bezpečnostní rady

Bezpečnostní rady jsou zřízené k přípravě na řešení krizových situací a jsou poradním orgánem zřizovatele. Na svém jednání projednávají zejména stav připravenosti území a orgánů na řešení krizových situací a k tomu zpracovanou dokumentaci.

2.5.1.1 Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní rada státu je stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR a pro přípravu návrhů opatření k jejímu zajištění.

Bezpečnostní rada státu je zřízena čl. 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Její složení a činnost je dále upřesněna usneseními vlády ČR (např. usnesení vlády ze dne 24. října 2018 č. 692).

Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Bezpečnostní radu státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti ČR. Prezident republiky má právo účastnit se schůzí bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Stálé pracovní orgány Bezpečnostní rady státu jsou:

- výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (gesce Ministerstva zahraničních věcí),
- výbor pro obranné plánování (gesce Ministerstva obrany),
- výbor pro vnitřní bezpečnost (gesce Ministerstva vnitra),
- výbor pro civilní nouzové plánování (gesce Ministerstva vnitra),
- výbor pro kybernetickou bezpečnost (gesce předsedy vlády),
- výbor pro zpravodajskou činnost (gesce předsedy vlády).

2.5.1.2 Bezpečnostní rada kraje

Bezpečnostní rada kraje je poradním orgánem hejtmana (v Praze primátora hlavního města) pro přípravu na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje. Na jednání bezpečnostní rady kraje se projednává a posuzuje stav zabezpečení a stav připravenosti na krizové situace na území kraje. Na jednání bezpečnostní rady kraje mohou být přizvány další osoby, pokud je jejich účast nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace. Jednání bezpečnostní rady kraje se uskutečňuje nejméně dvakrát ročně.

Dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb. bezpečnostní rada kraje projednává a posuzuje:

- přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení,

- krizový plán kraje,
- havarijní plán kraje,
- vnější havarijní plán, pokud je schvalován hejtmánem kraje,
- finanční zabezpečení připravenosti kraje a složek integrovaného záchranného systému na krizovou situaci a jejich řešení na území kraje,
- návrhy dohod s územními celky sousedního státu o spolupráci při řešení krizových situací s jinými kraji a při poskytování pomoci,
- stav připravenosti složek integrovaného záchranného systému v kraji,
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace v kraji,
- návrh ročního plánu kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti kraje, u obcí s rozšířenou působností, obcí, právnických a podnikajících fyzickou osob a závěrů těchto kontrol,
- návrh ročního plánu cvičení složek integrovaného záchranného systému a orgánů krizového řízení v kraji,
- další dokumenty a záležitosti související s připraveností kraje na krizové situace a jejich řešení.

Bezpečnostní rada kraje má nejvýše 10 členů a hejtmán jejími členy jmenuje:

- náměstka hejtmána, který zastupuje předsedu bezpečnostní rady kraje v době jeho nepřítomnosti,
- ředitele krajského úřadu,
- ředitele krajského ředitelství Policie České republiky,
- ředitele hasičského záchranného sboru kraje,
- příslušníka Armády České republiky určeného náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky,
- ředitele zdravotnické záchranné služby kraje,
- zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady kraje,
- vedoucího útvaru zdravotnictví krajského úřadu,
- další osobu, která je nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace.

2.5.1.3 Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností

Předsedou bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností je starosta obce s rozšířenou působností, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností. Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností je poradním orgánem starosty obce s rozšířenou působností pro přípravu na krizové situace. Na jednání bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností se projednává a posuzuje stav zabezpečení a stav připravenosti na krizové situace ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. Na jednání bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností mohou být přizvány další osoby, pokud je jejich účast nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace.

Jednání bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností se uskutečňuje nejméně dvakrát ročně.

Dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb. bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností projednává a posuzuje:

- přehled možných zdrojů rizik a analýzu ohrožení,
- krizový plán obce s rozšířenou působností,
- vnější havarijní plán, pokud je schvalován starostou obce s rozšířenou působností,

- finanční zabezpečení připravenosti obce s rozšířenou působností na mimořádné události nebo krizové situace a jejich řešení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností,
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností,
- stav připravenosti složek integrovaného záchranného systému dislokovaných ve správním obvodu obce s rozšířenou působností,
- způsob seznámení obcí, právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- další dokumenty a záležitosti související s připraveností správního obvodu obce s rozšířenou působností na krizové situace a jejich řešení.

Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností má nejvýše 8 členů a starosta obce s rozšířenou působností jejími členy jmenuje:

- místostarostu,
- tajemníka obecního úřadu,
- příslušníka Policie České republiky určeného ředitelem krajského ředitelství Policie České republiky,
- příslušníka hasičského záchranného sboru kraje určeného ředitelem hasičského záchranného sboru kraje,
- zaměstnance obce s rozšířenou působností zařazeného do obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností,
- další osoby, které jsou nezbytné k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace.

2.5.2 Krizové štáby

Krizový štáb je pracovním orgánem zřizovatele pro řešení krizových situací. Členové krizového štábu v době řešení vzniklé krizové situace připravují předsedovi krizového štábu podklady a návrhy řešení.

2.5.2.1 Ústřední krizový štáb

Ústřední krizový štáb je pracovním orgánem vlády pro řešení krizových situací. Jeho složení a činnost upravuje Statut Ústředního krizového štábu, který schvaluje vláda.

Předsedu štábu jmenuje předseda vlády a podle charakteru situace některého z členů vlády nebo členů štábu.

Dalšími členy Ústředního krizového štábu jsou:

- náměstek ministra vnitra,
- náměstek ministra obrany,
- náměstek ministra zahraničních věcí,
- náměstek ministra financí,
- náměstek ministra zdravotnictví,
- náměstek ministra průmyslu a obchodu,
- náměstek ministra dopravy,
- náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy,
- náměstek ministra pro místní rozvoj,
- náměstek ministra životního prostředí,

- náměstek ministra zemědělství,
- náměstek ministra práce a sociálních věcí,
- náměstek ministra kultury,
- předseda Správy státních hmotných rezerv,
- policejní prezident České republiky,
- generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky,
- náčelník Generálního štábu Armády České republiky,
- ředitel Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost,
- hlavní hygienik,
- ředitel Státního zdravotního ústavu,
- vedoucí Úřadu vlády ČR,
- zástupce Asociace krajů ČR.

Členové štábu mohou být na zasedání štábu ve výjimečných případech zastoupeni pověřeným pracovníkem svého úřadu a to na úrovni vedoucích zaměstnanců úřadu s příslušnými pravomocemi zejména v oblasti krizového řízení. Ten má v takovém případě stejná práva a povinnosti jako člen štábu.

O aktivaci Štábu rozhoduje předseda vlády, v době jeho nepřítomnosti v České republice nebo z jiných závažných důvodů první místopředseda vlády nebo jiný předsedou vlády pověřený místopředseda. Návrh na aktivaci Štábu může podat člen vlády.

Ústřední krizový štáb zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady a orgány územních samosprávných celků k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace, a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územních samosprávných celků.

Ústřední krizový štáb dále zejména:

- zabezpečuje operativní součinnost s orgány krizového řízení mezinárodních organizací,
- zabezpečuje posouzení vývoje situace, obsah a přiměřenost opatření přijímaných správními úřady a orgány územních samosprávných celků a informuje vládu a v případě zdravotního rizika i Radu vlády pro zdravotní rizika,
- posuzuje, projednává a koordinuje přijímání opatření meziresortního charakteru navrhovaných ministerstvy,
- připravuje vládě návrhy opatření k řešení situace a podklady pro přijímání rozhodnutí vyžadujících schválení vládou, případně schválení Parlamentem České republiky.

Ústřední povodňová komise nebo Ústřední nákazová komise nebo Ústřední epidemiologická komise se stávají součástí Ústředního krizového štábu v několika případech. Jedná se o situaci, kdy jsou nařízena mimořádná veterinární opatření podle zvláštních právních předpisů, a vzniklé ohrožení vede k vyhlášení krizového stavu. Tato situace nastane například v době povodní, kdy je vyhlášen krizový stav nebo tehdy, když je z důvodu řešení výskytu závažných infekčních onemocnění vyhlášen krizový stav a kdy je zároveň aktivován Ústřední krizový štáb. Členové této příslušné komise se stávají členy štábu, pokud jimi již nejsou, a mají stejná práva a povinnosti jako členové Ústředního krizového štábu.

2.5.2.2 Krizový štáb kraje a obce s rozšířenou působností

Krizový štáb kraje a krizový štáb ORP jsou pracovním orgánem zřizovatele pro řešení krizových situací. Předsedou krizového štábu kraje je hejtman, který jmenuje členy krizového štábu kraje.

Předsedou krizového štábu ORP je starosta ORP, který jmenuje členy krizového štábu ORP. Hejtman kraje nebo starosta ORP může použít krizový štáb při koordinaci záchranných a likvidačních prací na strategické úrovni podle zákona o IZS.

Krizový štáb kraje svolává hejtman a krizový štáb obce s rozšířenou působností svolává starosta obce s rozšířenou působností v případě, že:

- je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení,
- je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část,
- jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- jde o úkol prováděný při cvičení orgánů krizového řízení nebo cvičení složek integrovaného záchranného systému, nebo
- je tento postup nezbytný pro řešení mimořádné události a není splněna některá z výše uvedených podmínek.

Členy krizového štábu kraje nebo obce s rozšířenou působností jsou:

- členové příslušné bezpečnostní rady,
- členové příslušné stálé pracovní skupiny.

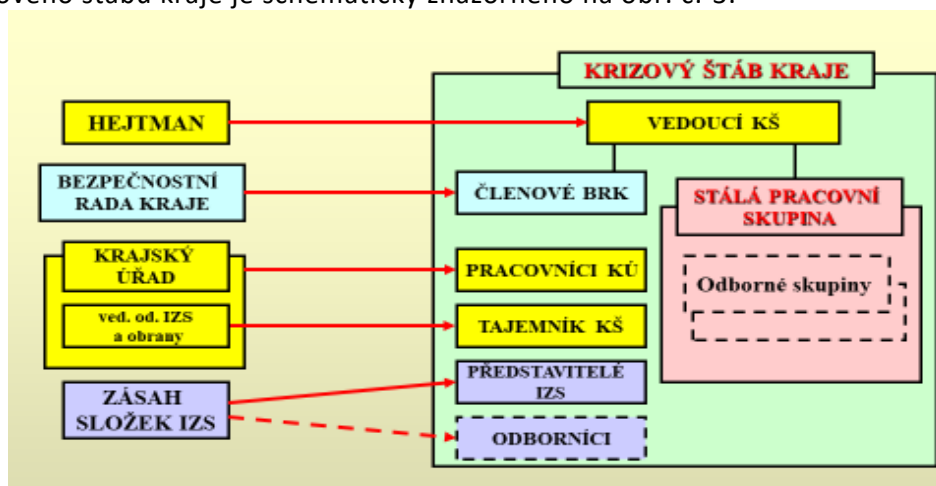
Členy stálé pracovní skupiny jsou:

- tajemník krizového štábu,
- pracovníci krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- zástupci základních složek integrovaného záchranného systému a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

Krizový štáb kraje nebo obce s rozšířenou působností projednává možnost řešení krizové situace a navrhuje opatření hejtmanovi nebo starostovi obce s rozšířenou působností, a to zejména na základě podkladů členů bezpečnostní rady kraje nebo obce s rozšířenou působností a stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje nebo obce s rozšířenou působností.

Stálá pracovní skupina při řešení krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací jedná nepřetržitě a připravuje podklady pro jednání krizového štábu, jehož je součástí.

Složení krizového štábu kraje je schematicky znázorněno na obr. č. 3.



Obr. č. 3 Schematické znázornění složení krizového štábu kraje

2.6 Krizové řízení v resortu Ministerstva dopravy (Vyžadování věcných zdrojů – provizorní mosty)

Systém vyžadování, realizace požadavků na stavbu provizorních mostů a jednotné postupy orgánů krizového řízení v této oblasti je stanoven obecně „Metodikou pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace“, zpracovanou Správou státních hmotných rezerv (dále jen „SSHR“) a schválenou usnesením vlády ČR.

Při přípravě na řešení krizových situací je předpoklad, že Ministerstvo dopravy, krajské úřady, obce s rozšířenou působností a obce mají k úspěšnému zvládnutí krizové situace a k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území (dle jejich působnosti) umožňující přežití krizové situace bez těžké újmy na zdraví a pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb zabezpečovat základní funkce dopravy a to zejména sjízdnost dopravní infrastruktury.

Za krizové situace nelze obnovit všechny mosty najednou. S ohledem na omezené zdroje pro obnovu zničených nebo poškozených mostů musí být stanoveny priority z úrovně MD, kraje a obce s odkazem na zajištění sjízdnosti dopravních tras, které jsou pro postižené území klíčové.

Obecně se systém vyžadování a realizace požadavků na stavbu provizorních mostů řídí těmito pravidly:

- po vyhlášení krizového stavu, každý orgán krizového řízení postupuje podle svého krizového plánu a plánu nezbytných dodávek. Každá obec řeší náhradní přemostění v rámci své působnosti,
- pokud není obec schopna svoji potřebu věcných zdrojů pokrýt, obrátí se na příslušnou obec s rozšířenou p, která požadavek uplatní u krizového štábu kraje,
- pokud ani krizový štáb kraje není schopen požadavky na věcné zdroje plně uspokojit, obrací se na odbornou pracovní skupinu Ústředního krizového štábu pro vyžadování věcných zdrojů, přičemž:
- prvotní žádosti o zajištění stavby provizorních mostů uplatňují nejprve z důvodu nutnosti provedení předběžné analýzy u krizového štábu Ministerstva dopravy cestou Situačního centra Ministerstva dopravy a to elektronicky na adresu: **sicmd@mcr.cz**. Situační centrum Ministerstva dopravy zajistí rekognoskaci a posoudí potřebnost, oprávněnost a realizovatelnost žádosti a vydá rozhodnutí o realizaci stavby provizorního mostu,
- na základě rozhodnutí Ministerstva dopravy o realizaci stavby provizorního mostu musí následně krizový štáb kraje prvotní požadavek doplnit o zpracovaný projekt mostu nebo výpis z projektu mostu obsahující rozpis jednotlivých materiálových položek a určí organizaci, která bude pověřena výstavbou provizorních mostů a zároveň bude oprávněna převzít pohotovostní zásoby ze skladu a dopravit je na místo stavby.
- po doplnění požadavku o náležitosti požadované ze strany Ministerstva dopravy, vloží krizový štáb kraje požadavek do IS Krizkom,
- odborná pracovní skupina Ústředního krizového štábu předá požadavek k řešení krizového štábu Ministerstva dopravy.
- pokud krizový štáb Ministerstva dopravy rozhodne o použití pohotovostní zásoby pro zajištění stavby provizorních mostů, zpracuje rozhodnutí ministra dopravy a předává jej k realizaci krizovému štábu SSHR,
- SSHR zpracuje rozhodnutí jejího předsedy a cestou ochraňovatele pohotovostní zásoby připraví k jejímu výdeji ve stanoveném skladu. O tomto svém rozhodnutí informuje Ministerstvo dopravy, krajský úřad, obec s rozšířenou působností, správce komunikace a organizaci pověřenou stavbou provizorních mostů,

- dodavatel stavby provizorních mostů převezme pohotovostní zásobu ve skladu SSHR, zajistí přepravu převzatých pohotovostních zásob na místo stavby a výstavbu provizorního mostu, po ukončení stavby předá její dodavatel postavený provizorní most SSHR, která následně tento provizorní most předá správci pozemní komunikace.
- správce komunikace uzavře se SSHR smlouvu o bezplatné výpůjčce pohotovostní zásoby maximálně na dobu stanovenou usnesením vlády, tj. na dobu nejvýše tří let.
- správce komunikace, který užívá provizorních most, je zodpovědný za jeho běžnou údržbu, úplnost a plnění dalších povinností stanovených smlouvou uzavřenou se SSHR.
- nejpozději do doby ukončení výpůjčky pohotovostní zásoby je správce komunikace povinen na své náklady zajistit demontáž a očištění provizorního mostu a vrátit ho zpět do skladu SSHR.

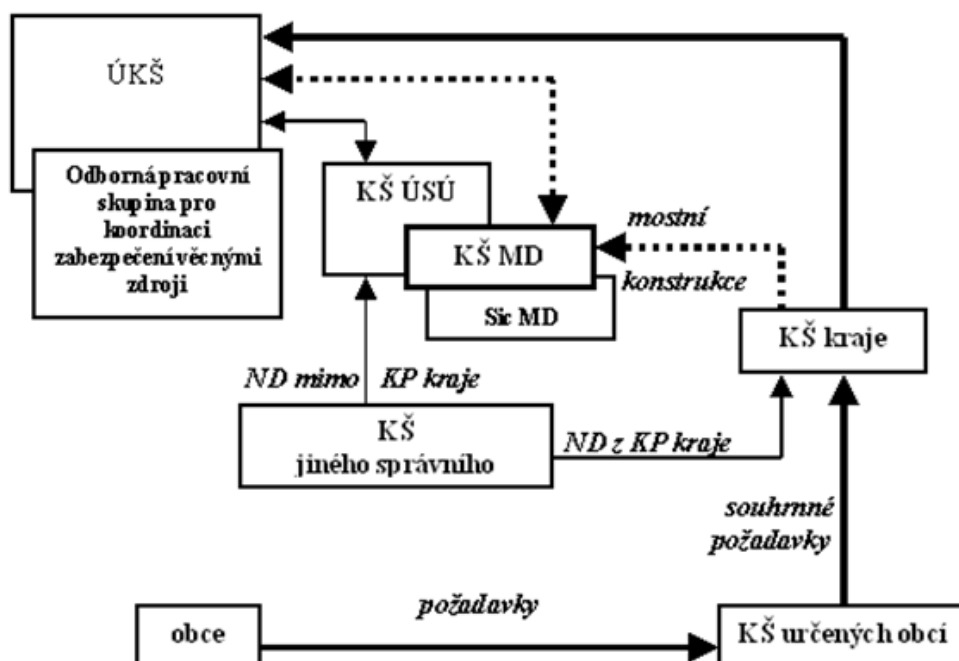
Pro vyžádání a stavbu provizorních mostů lze využít i služeb Armády ČR. Zpracování projektu a výstavba provizorního mostu cestou Armády ČR je doplňkovou formou plánování výstavby provizorních mostů. Schopnosti a síly Armády ČR pro výstavbu provizorních mostů jsou předurčeny zejména pro výstavbu z materiálů v pohotovostních zásobách, a to v rámci využití konstrukcí Mostové soupravy MS, Těžké mostové soupravy TMS a mostního pilíře PIŽMO.

Pokud projekt a stavbu provizorního mostu z pohotovostních zásob zajišťuje Armáda ČR, přebírá rovněž pohotovostní zásobu od SSHR. Po dokončení stavby provizorního mostu jej Armáda ČR majetkově předá SSHR, která postavený provizorní most předá správci komunikace a ten následně uzavře se SSHR smlouvu o výpůjčce.

Armáda ČR při stavbě provizorních mostů nezajišťuje tyto činnosti:

- přípravu staveniště (úpravu terénu v ose přemostění, vyrovnání ploch, apod.),
- napojení provizorního mostu na stávající pozemní komunikaci (úprava nájezdů apod.),
- provedení 1. mimořádné prohlídky.

Informační toky při vyžadování provizorních mostů jsou znázorněny na obr. č. 4.



Obr. č. 4 Informační toky při vyžadování provizorních mostů

Na obrázku č. 5 je ukázka výstavby provizorního mostu.



Obr. č. 5 Ukázka výstavby provizorního mostu

2.7 Krizové řízení v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu (Stavy nouze v energetice)

Problematika stavů nouze je řešena energetickým zákoně č. 458/2000 Sb. Stav nouze není krizovým stavem, ale může předcházet vyhlášení jednoho z krizových stavů, v případě, že by opatření v rámci stavu nouze nedostačovala k řešení této situace.

Stavy nouze se dle energetického zákona rozlišují na tyto stavy: Stav nouze v elektroenergetice, Stav nouze v plynárenské soustavě a Stav nouze v teplárenské soustavě. Zákon řeší vyhlásování a opatření stavů nouze a předcházení těmto stavům.

Výpadek elektrické energie velkého rozsahu a Narušení dodávek plynu velkého rozsahu byly v rámci analýzy hrozeb ČR určeny jako hrozby s potenciálem vzniku krizové situace (hrozby s nepřijatelným rizikem. Narušení dodávek tepla bylo touto analýzou určeno jako riziko podmíněné přijatelné, tedy k řešení v havarijním plánu kraje.

2.7.1 Stav nouze v elektroenergetice

Při reálném riziku narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu provádí provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel distribuční soustavy opatření a činnosti pro předcházení stavu nouze v elektroenergetice. Při narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu vyhláší pro celé území státu provozovatel přenosové soustavy nebo pro vymezené území nebo jeho část provozovatel distribuční soustavy stav nouze v elektroenergetice. K tomuto stavu dochází při významném a náhlém nedostatku elektrické energie nebo ohrožení celistvosti elektrizační soustavy, její bezpečnosti a spolehlivosti provozu na celém území státu, vymezeném území nebo jeho části.

Elektrizační soustava je celostátně plošný systém s vysokou mírou vazeb na elektroenergetické soustavy okolních států, který je velmi citlivý na správnou funkci a požadovanou interakci jeho jednotlivých prvků, které na sebe úzce navazují a vzájemně se ovlivňují.

Tento systém se skládá z:

- výrobní části produkující elektřinu v různých výrobních elektřiny,
- přenosové soustavy vedení a zařízení (rozveden – transformoven) 400 kV, 220 kV, a vybraných vedení a zařízení 110 kV,
- distribučních soustav vysokého napětí 3 kV, 6 kV, 10 kV, 22 kV, 35 kV a 110 kV,
- distribučních soustav nízkého napětí 0,4/0,23 kV,
- technických dispečinků hierarchicky uspořádaných k řízení celé soustavy,
- spotřební části - zákazníků, kteří užívají elektřinu ve svém odběrném místě.

Vzhledem k tomu, že elektřinu nelze ve významném množství skladovat, musí být soustavně udržována rovnováha mezi výrobou a spotřebou. Elektrizáční soustava jako celek musí kontinuálně zabezpečovat rovnováhu v čase se měnící velikosti spotřeby a výroby elektřiny. Tuto rovnováhu zajišťuje trh s elektřinou a v reálném čase provozovatelé přenosové soustavy.

Provozovatel přenosové soustavy a provozovatelé distribučních soustav

Podle plánů regulace spotřeby a dodávek elektrické energie realizují technické, organizační a jiná opatření, včetně opatření týkajících se dispečerského či automatického řízení soustavy:

- vyhláší stav nouze při selhání opatření k předcházení stavu nouze, kdy následně došlo k významnému a náhlému nedostatku elektřiny nebo ohrožení celistvosti elektrizační soustavy, její bezpečnosti a spolehlivosti provozu na celém území státu, vymezeném území nebo jeho části,
- pro celé území státu, vymezené území nebo jeho část vyhláší přesný čas vzniku či ukončení stavu nouze v hromadných sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení a neprodleně oznamují Ministerstvu průmyslu a obchodu, Energetickému regulačnímu úřadu, Ministerstvu vnitra, krajským úřadům a Magistrátu hlavního města Prahy,
- neprodleně přistupují k likvidaci příčin a následků stavu nouze,
- zajišťují bezpečný provoz elektrizační soustavy s ohledem na stav narušení a prováděné záchranné a likvidační práce,
- omezují spotřebu elektřiny a mění dodávky elektřiny:
 - ✓ automaticky podle frekvenčního plánu,
 - ✓ podle vypínacího plánu,
 - ✓ podle regulačního plánu v rozsahu regulačních stupňů č. 1 až č. 7,
 - ✓ operativním vypnutím částí zařízení v rozsahu nezbytném pro vyrovnání výkonové bilance dotčené části elektrizační soustavy,
 - ✓ použitím volných výrobních kapacit,
 - ✓ omezením dodávaného výkonu,
- průběžně vyhodnocují vývoj situace a postup při likvidaci stavu nouze,
- provozovatel přenosové soustavy využívá disponibilní zdroje potřebné k obnově napětí a řídí postupnou obnovu provozu elektrizační soustavy.

Další příklady použitelných specifických nástrojů

Regulační stupně

Zákazníci jsou zařazeni do regulačních stupňů:

- v regulačním stupni č. 1 jsou zařazeni všichni zákazníci, u nichž je prováděno ovládání vybraných spotřebičů pomocí hromadného dálkového ovládání, popřípadě prostřednictvím jiného technického systému pro řízení velikosti spotřeby,
- v regulačním stupni č. 2 jsou zařazeni zákazníci odebírající elektřinu ze zařízení distribučních soustav s napětím vyšším než 1 kV s hodnotou rezervovaného příkonu do 100 kW a zákazníci

odebírající elektřinu ze zařízení distribučních soustav s napětím do 1 kV s hodnotou jističe před elektroměrem nižší než 200 A,

- v regulačních stupních č. 3 a 5 jsou zařazeni zákazníci odebírající elektřinu ze zařízení přenosové soustavy nebo ze zařízení distribučních soustav s napětím vyšším než 1 kV a s hodnotou rezervovaného příkonu 1 MW a vyšší,
- v regulačních stupních č. 4 a 6 jsou zařazeni zákazníci odebírající elektřinu ze zařízení distribučních soustav s napětím vyšším než 1 kV a s hodnotou rezervovaného příkonu od 100 kW včetně do 1 MW a zákazníci odebírající elektřinu ze zařízení distribučních soustav s napětím do 1 kV s hodnotou jističe před elektroměrem 200 A a vyšší,
- v regulačním stupni č. 7 jsou zařazeni všichni zákazníci.

Vypínací plán

Vypnutí zařízení zákazníků podle vypínacího plánu a jeho opětné zapnutí provádí technický dispečink příslušného provozovatele soustavy v souladu se zásadami dispečerského řízení. Vypínání se uskutečňuje po vyhlášení vypínacích stupňů č. 21 až 30, případně operativním vypnutím částí zařízení přenosové soustavy, nebo distribuční soustavy v rozsahu nezbytném pro vyrovnaní výkonové bilance dotčené části elektrizační soustavy. V jednotlivých vypínacích stupních je stanovena procentní velikost vypínaného výkonu vztahovaná k hodnotě ročního maxima zatížení distribuční soustavy za období posledních 12 měsíců.

Frekvenční plán

Cílem použití frekvenčního plánu je včasnými, automatickými zásahy do provozu elektrizační soustavy omezit vznik velkých systémových poruch, vrátit a udržet kmitočet elektrizační soustavy po vzniku poruchy v hodnotách, při nichž není ohroženo technické zařízení výrobců elektřiny a zákazníků a vytvořit podmínky pro rychlý návrat kmitočtu elektrizační soustavy do rozmezí hodnoty 49,8 – 50,2 Hz. V případech, kdy po vyčerpání opatření na straně výrobců elektřiny a omezování spotřeby na straně zákazníků pro udržení kmitočtu elektrizační soustavy se jeho hodnota dále odchyluje, je cílem frekvenčního plánu zachovat rozhodující bloky výroben elektřiny v provozu pro vlastní spotřebu, a tím vytvořit podmínky pro urychlení obnovy napětí a normálního provozu elektrizační soustavy.

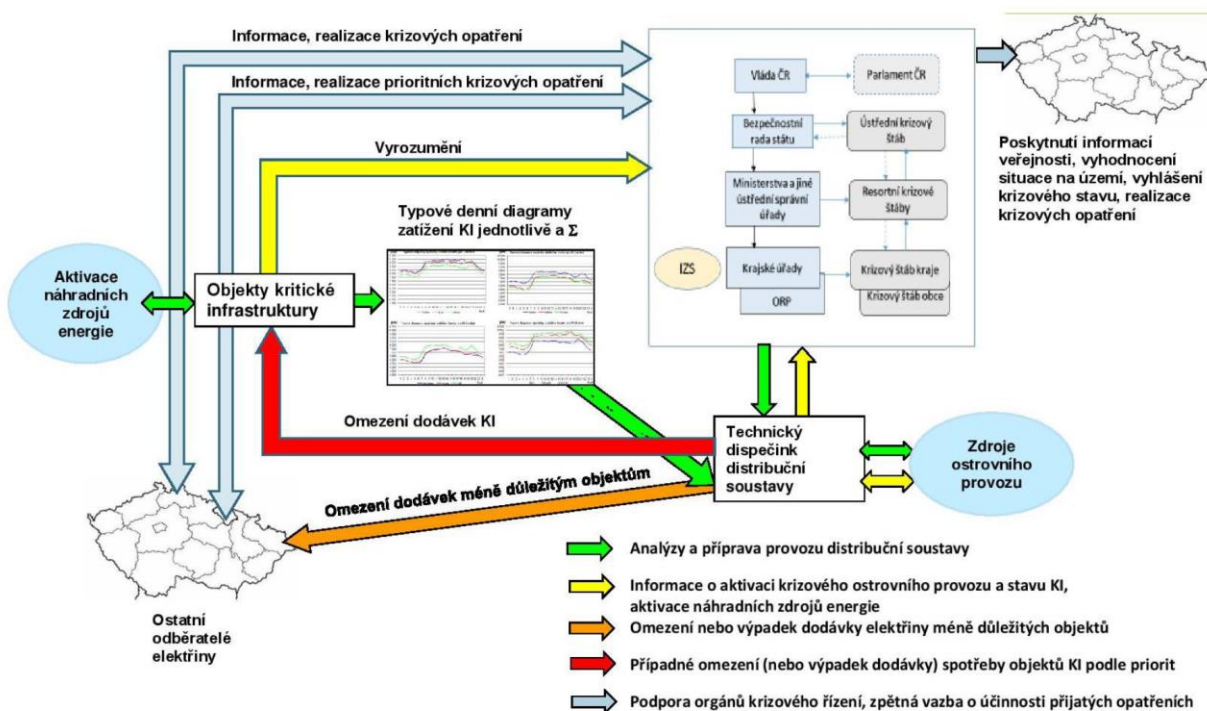
Havarijní plán

Havarijní plán obsahuje údaje o držiteli licence, o zařízeních, kterých se týká, datum zpracování, datum schválení, datum nabytí účinnosti, dobu platnosti, údaje o osobě zpracovatele, údaje o osobě schvalujícího a jejich podpisy.

Havarijní plán obsahuje seznam dokumentů, které ho tvoří s udáním místa jejich uložení. Jednotlivé dokumenty jsou označeny, číslovány a osoby v nich uvedené jsou zapsány jménem, příjmením a funkcí.

Všechna řešení uvedená v havarijním plánu respektují místní situaci, zvyklosti a organizační strukturu.

Na obr. č. 6 jsou schematicky znázorněny informační toky při řešení rozsáhlého výpadku elektrické energie.



Obr. č. 6 Informační toky při řešení rozsáhlého výpadku elektrické energie

2.7.2 Stav nouze v plynárenské soustavě

Provozovatel přepravní soustavy a provozovatelé distribučních soustav

- přijímají bezodkladná opatření s cílem minimalizovat rozsah narušení plynárenské soustavy a stabilizovat situaci (včetně regulace tuzemských dodávek),
- vyhlásí odběrové stupně pro omezení dodávky plynu,
- vyhlásí odběrové stupně pro přerušeni dodávky plynu,
- vyhlásí havarijný odběrový stupeň, jímž se přerušuje dodávka plynu všem zákazníkům,
- vyhlásí přesný čas vzniku či ukončení stavu nouze v hromadných sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení a neprodleně to oznamují Ministerstvu průmyslu a obchodu, Správě státních hmotných rezerv, Energetickému regulačnímu úřadu, Ministerstvu vnitra, krajským úřadům a Magistrátu hlavního města Prahy,
- neprodleně přistupují k likvidaci následků stavu nouze,
- likvidaci následků stavu nouze koordinuje provozovatel přepravní soustavy nebo příslušní provozovatelé distribučních soustav,
- zajišťují bezpečný provoz plynárenské soustavy s ohledem na stav narušení a prováděné záchranné a likvidační práce,
- průběžně vyhodnocují vývoj situace a postup při likvidaci následků stavu nouze,
- provozovatel přepravní soustavy zajišťuje zdroje potřebné k obnově dodávek a řídí postupnou obnovu provozu plynárenské soustavy,
- v případě potřeby mohou vyžadovat potřebnou součinnost prostřednictvím Ministerstvu průmyslu a obchodu nebo územně správních úřadů,
- vyhodnocují odezvu realizovaných opatření a rozhodují o dalším postupu a opatřeních.

Příklady použitelných specifických nástrojů

Odběrové stupně

Odběrové stupně se člení:

- základní odběrový stupeň, který znamená nezkrácený odběr podle smluvně sjednaného denního odběru plynu,
- 1. až 5. odběrový stupeň,
- 6. až 10. odběrový stupeň,
- havarijní odběrový stupeň, který znamená přerušení dodávky plynu odběrných míst skupiny zákazníků A, B1,B2,C1, C2, D, E a F.

Příklad:

Jako příklad lze uvést skupinu D, do níž náleží odběrná místa zákazníků s předpokládaným ročním odběrem v daném roce nad 630 MWh, kteří zajišťují výrobu potravin denní spotřeby pro obyvatelstvo, zejména zpracování potravin podléhajících zkáze, provozy živočišné výroby s nebezpečím úhynu zvířat, výrobu pohonných hmot, spalovny komunálního odpadu, provoz plnicích stanic určených pro pohon vozidel, zdravotnická zařízení, zařízení sociálních služeb, základní složky Integrovaného záchranného systému, Bezpečnostní informační služba, zařízení vězeňské služby, asanační zařízení, krematoria, jakož i Česká národní banka.

2.7.3 Stav nouze v teplárenské soustavě

Stav nouze v teplárenské soustavě a jeho ukončení pro celé území státu vyhláší ministerstvo, pro jeho část krajský úřad nebo Magistrát hlavního města Prahy prostřednictvím sdělovacích prostředků nebo jiným vhodným způsobem. Orgán, který stav nouze vyhlásil, je povinen neprodleně informovat Ministerstvo vnitra a příslušné hasičské záchranné sbory krajů o předpokládaném trvání omezení dodávek tepelné energie.

U tepelných sítí zásobovaných z více než 50 % z jednoho zdroje je držitel licence na rozvod tepelné energie povinen přezkoumat účinky výpadku tohoto zdroje a podle výsledku zřídit vstupy do tepelné sítě pro připojení náhradních zdrojů.

Teplárenství/teplárenská soustava je vzájemně propojený soubor zařízení pro výrobu, rozvod a odběr tepelné energie, včetně tepelných sítí a přípojek.

Základní součásti teplárenské soustavy jsou:

- zdroje tepelné energie
- rozvodná tepelná zařízení (tepelné sítě a předávací stanice)
- tepelné sítě (doprava tepelné energie nebo propojení zdrojů)
- tepelné přípojky (zařízení, která vedou teplotnosnou látku ze zdroje nebo rozvodného zařízení pouze pro jednoho odběratele)
- odběrná tepelná zařízení (zařízení připojená na zdroj či rozvod tepelné energie určená pro vnitřní rozvod a spotřebu tepelné energie v objektu nebo jeho části, případně v souboru objektů odběratele).

Teplárenské soustavy jsou převážně lokálního – municipálního rozsahu a nejsou mezi sebou propojeny. Teplárenství je významnou součástí energetického komplexu, který se vyznačuje obrovským množstvím dodávané energie, různorodostí používaných paliv a typů zdrojů. Celková roční spotřeba tepla v ČR představuje zhruba 350 PJ (petajoule – 10^{15} joule). 45 % spotřeby tepla připadá na domácnosti, 35 % na průmysl a zemědělství a 20 % na služby a veřejná zařízení.

2.8 Krizové řízení v resortu Ministerstva zemědělství (Problematika zásobování pitnou vodou)

Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu je krizovou situací, která jako neočekávaný jev bez vzniku jiné mimořádné události je málo pravděpodobná. Pokud je příčinou přerušování dodávky pitné vody běžná porucha vodovodní sítě, zabezpečí její dodávky příslušný provozovatel vodovodů a kanalizací formou náhradního zásobování. Pokud však dojde ke vzniku krizové situace, která bude spojena s přerušování dodávek pitné vody velkého rozsahu (nebude možné zabezpečit náhradní zásobování), budou dodávky pitné vody řešeny v systému nouzového zásobování pitnou vodou.

Narušení dodávek pitné vody souvisí se znečištěním zdroje vody (úmyslná, neúmyslná kontaminace), porušením funkčnosti systému úpravy surové vody na pitnou vodu (úpravny vody) a rozsáhlým narušením vodovodní sítě, dlouhodobým suchem, kdy bude nedostatek vody ve vodních zdrojích (podzemních, povrchových). Nouzovým zásobováním vodou se rozumí zabezpečení pitné vody pro obyvatelstvo v množství nezbytném pro jeho přežití a po nezbytně nutnou dobu potřebnou pro obnovení funkce běžného zásobování pitnou vodou v rámci postiženého území (kraje nebo jeho části, popř. území více krajů).

Územní a časový rozsah působení vždy bude záviset na příčině vzniku krizové situace. Může mít teritoriální charakter a je zpravidla spojena se vznikem jiné mimořádné události či krizové situace a jejím sekundárním dopadem, např. povodně, výpadky elektrické energie, technické a technologické havárie, terorismus. V případě extrémního dlouhodobého sucha to už není pouze teritoriální dopad, ale celoplošný a zasaženo bude téměř celé území ČR.

Vznik krizové situace, kdy dochází k narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu, bude zpravidla spojen se vznikem primární mimořádné události či krizové situace a jejího sekundárního dopadu, tak jak je uvedeno v následující tabulce č. 3.

Primární MU (KS)	Sekundární dopady MU
Extrémní dlouhotrvající sucha.	Snížení hladin ve vodních zdrojích (povrchových i podzemních).
Hydrogeologické změny, „zásah člověka do přírody“.	Extrémní poškození vydatnosti (snížení) podzemních vodních zdrojů.
Povodně, přivalové deště, rychlé tání sněhu.	Extrémní zvýšení hladin vody ve vodních zdrojích (podzemních i povrchových), zhoršení kvality vody; možné narušení vodovodní sítě.
Rozsáhlé povodně, zvláštní povodně. Ekologické a technické havárie, chyba obsluhy, terorismus.	Extrémní zhoršení kvality vody ve vodních zdrojích (podzemních i povrchových) a v systémech vodovodů na území regionu; narušení vodárenských zařízení.
Narušení prvků elektrizační soustavy, živelní pohromy, technické a technologické havárie, diverzní akce apod.	Přerušování dodávek pitné vody v důsledku plošného výpadku elektrické energie.
Technické a technologické havárie na vodárenských zařízeních, nebo sabotáže, terorismus a diverzní akce na tato zařízení.	Hrubé porušení/poničení vodovodních řadů, úpraven vody, čerpacích stanic a dalších vodárenských zařízení, nebo úmyslná kontaminace vody nebezpečnými látkami (chemickými, radioaktivními, biologickými) nebo bojovými biologickými prostředky.

Tab. č. 3 Přehled mimořádných událostí či krizových situací předcházejících vzniku narušení dodávek pitné vody a dopady narušení těchto dodávek

Ministerstvo zemědělství vydalo metodický pokyn k zajištění jednotného postupu orgánů krajů, hlavního města Prahy, orgánů obcí s rozšířenou působností, orgánů obcí a městských částí v hlavním městě Praze v systému nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou při mimořádných událostech a za krizových stavů.

Tento metodický pokyn obsahuje vedle předmětu úpravy a vymezení pojmů tyto části (články):

- Nouzové zásobování pitnou vodou
- Organizační zajištění nouzového zásobování pitnou vodou
- Materiální a technické zajištění nouzového zásobování pitnou vodou
- Zásady řešení nouzového zásobování pitnou vodou v havarijních a krizových plánech
- Aktivace systému nouzového zásobování pitnou vodou

Dle tohoto metodického pokynu mají být v systému nouzového zásobování pitnou vodou zabezpečována tato množství pitné vody:

- pro první dva dny 5 litrů na osobu a den,
- pro třetí a další dny 10 – 15 litrů na osobu a den.

S tím, že požadavky na jakost pitné vody mohou být v podmínkách nouzového zásobování pitnou vodou s povolením příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví odlišné od požadavků na jakost pitné vody dle vyhlášky č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody.

2.9 Krizové řízení v resortu Ministerstva zdravotnictví (Plánovací dokumentace v oblasti zdravotnictví)

Plánovací dokumentace v oblasti zdravotnictví zahrnuje zejména pandemické plány, traumatologické plány a typový plán pro řešení krizové situace „Epidemie – hromadné nákazy osob“. Tato plánovací dokumentace je zpracována podle těchto právních předpisů: zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnických službách, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, a příslušných souvisejících prováděcích předpisů k těmto zákonům.

Tato kapitola popisuje pandemické plány typový plán pro řešení krizové situace „Epidemie – hromadné nákazy osob“, které nejvíce souvisí s krizovým řízením, resp. s krizovým plánováním. Další vyjmenované plány budou zmíněny v kapitolách o havarijním plánování.

2.9.1 Pandemické plány

Dle zákona o ochraně veřejného zdraví se zpracovává Pandemický plán ČR a pandemický plán kraje. Dále pandemické plány zpracovávají jednotlivé resorty (ministerstva).

2.9.1.1 Pandemický plán ČR

Pandemický plán ČR zpracovává Ministerstvo zdravotnictví v součinnosti s Ústřední epidemiologickou komisí a schvaluje ho Vláda ČR. Pandemický plán ČR lze dohledat na webových stránkách ministerstva.

Mezi klíčové principy PP ČR patří v souladu s doporučením WHO, Evropské komise / Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) „whole of society“ postoj, který zdůrazňuje nejen centrální roli zdravotnického sektoru, ale také významné role všech sektorů společnosti – vlády, sektoru nezbytných veřejných služeb, médií, civilních organizací a sdružení, rodiny a jednotlivců.

Hlavní cíle Pandemického plánu ČR jsou tyto:

- posílení národního systému rychlého varování pro včasné zachycení možného onemocnění způsobeného pandemickým kmenem,
- rychlá identifikace nové varianty chřipkového viru u drůbeže, ptáků či jiných zvířat,
- rychlé zachycení vzniku nového subtypu viru chřipky v populaci,
- minimalizování rozšíření nového viru a předejití vzniku pandemie, pokud je to možné,
- průběžné vyhodnocování epidemiologické situace, analýza výskytu, přijímání okamžitých protiepidemických opatření,
- zabezpečení léčby nemocných a léčba komplikací,
- zabezpečení pohřbívání mrtvých,
- zabezpečení informovanosti zdravotnických pracovníků a veřejnosti,
- kontrola dodržování doporučených opatření,
- redukování dopadu pandemie chřipky na společnost,
- minimalizování ekonomických ztrát.

Pandemický plán ČR obsahuje tyto hlavní části (kapitoly): Úvod, Hlavní cíle pandemického plánu, Hlavní principy pandemického plánu, Chřipka (influenza), Pandemie, Kontaktní osoby, které budou podávat informace v průběhu pandemie chřipky v ČR, Komise pro řešení výskytu závažných infekčních onemocnění v České republice, Podrobný popis pandemických fází dle WHO.

2.9.1.2 Pandemický plán kraje

Pandemický plán kraje zpracovává krajská hygienická stanice v součinnosti s krajskou epidemiologickou komisí. Pandemický plán kraje schvaluje hejtman po projednání v krajské epidemiologické komisi a bezpečnostní radě kraje.

Pandemický plán kraje obsahuje základní část a přílohy. V základní části jsou např. tyto kapitoly: Informační část, Krajský pandemický plán a fáze vývoje epidemiologické situace, Realizační část, Zajištění činností, Finanční zajištění realizace, Seznam souvisejících legislativních norem.

Obsah pandemického plánu není řešen v právním předpisu, může se tedy v krajích odlišovat.

2.9.1.3 Typový plán „Epidemie – hromadné nákazy osob“

Typový plán „Epidemie – hromadné nákazy osob“ zpracovává Ministerstvo zdravotnictví a je určen k rozpracování na postupy pro řešení tohoto druhu krizových situací identifikované v analýze ohrožení v krizových plánech.

Typový plán „Epidemie – hromadné nákazy osob“ obsahuje tyto základní části: Popis krizové situace, Následky krizové situace, Zásady řešení krizové situace, Opatření pro řešení krizové situace Epidemie, Další dokumenty související s řešením krizové situace, Identifikační údaje zpracovatele typového plánu.

Opatření pro řešení krizové situace v tomto typovém plánu jsou:

- Zákaz nebo omezení výroby, úpravy, úschovy, dopravy, dovozu, vývozu, prodeje a jiného nakládání s potravinami a jinými výrobky
- Zákaz, omezení – skupiny fyzických osob
- Zákaz, omezení vody
- Příkaz k vyčlenění lůžek ve zdravotnickém zařízení
- Příkaz ohniskové dezinfekce
- Příkaz ohniskové dezinsekce
- Příkaz ohniskové deratizace

- Příkaz k varovnému označení objektů
- Očkování a profylaxe
- Příkaz k vyčlenění objektu v majetku státu, kraje nebo obce k izolaci a karanténě
- Zákaz, nařízení další určité činnosti
- Karanténní opatření
- Izolace
- Epidemiologické šetření
- IHR – opatření na vyčleněných hraničních přechodech
- IHR – opatření ve vstupním místě pro leteckou dopravu – Letišti Václava Havla Praha (*IHR – Mezinárodní zdravotnické předpisy*)

2.10 Příklad: Krizové řízení během pandemie covid-19

První nakažení jedinci koronavirem SARS-CoV-2 (onemocnění covid-19) byli v České republice prokázáni počátkem března 2020. Dne 12. 3. 2020 od 14 hodin byl Vládou ČR kvůli hrozcím dopadům a hrozbě masivního a plošného rozšíření této nemoci vyhlášen Nouzový stav. Tento krizový stav byl v dubnu po souhlasu Poslanecké sněmovny prodloužen a skončil dne 17. 5. 2020.

Po útlumu koronaviru v letních měsících přišla České republiky druhá vlna této nemoci a po přijatých opatřeních na přelomu prázdnin a září, které se postupem času ukázaly jako nedostačující, byl opět s účinností od 5. října 2020 vyhlášen vládou další Nouzový stav. U tohoto Nouzového stavu několikrát Poslanecká sněmovna ČR neodhlasovala jeho prodloužení, Nouzový stav byl poté ukončen a vzápětí vyhlášen další nový Nouzový stav.

Během těchto období u obou nouzových stavů byla vládou a Ministerstvem zdravotnictví přijata řada krizových a mimořádných opatření dle zákonů č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

První období v roce 2020 se neslo zejména ve znamení nedostatku osobních ochranných pomůcek, jejich shánění a nákupu v zahraničí a následné distribuce v rámci ČR. V tomto období také začalo a bylo prováděno dobrovolné šití látkových roušek. Ve velké míře se řešilo provádění testování, budování míst pro toto testování. Testovalo se zejména metodou PCR.

V této době byla uzavřena většina obchodů, omezena většina společenských a sportovních aktivit, výuka ve školách probíhala distančním způsobem, byla pozastavena průmyslová výroba, tam kde to bylo možné, začala být využívána možnost práce z domova.

Při druhé fázi pandemie, od vyhlášení druhého Nouzového stavu od 5. 10. 2020, začal výrazný nárůst nakažených i úmrtí, začaly se objevovat nové mutace koronaviru, např. britská mutace, které nejspíše způsobovaly větší počet nakažených a větší počet úmrtí. Z těchto důvodů se intenzivněji řešily možnosti očkování a léčby proti tomuto viru. Kromě testování metodou PCR, se ve větší míře začaly zavádět antigenní testy, u nichž vyhodnocení trvalo několik minut. Povinnost testování se postupně zavedla do škol, podniků, veřejné správy, zejména formou samotestování neinvazivními antigenními testy. S těmito činnostmi souvisela a byla nutnost organizovat a provádět distribuci vakcín k očkování a testů. Dále pokračovala distribuce osobních ochranných pomůcek. Na těchto distribucích se velkou měrou podíleli hasičské záchranné sbory a v některých krajích i jednotky sborů dobrovolných hasičů, Armáda a Policie ČR. Konečným příjemcům byly distribuované materiály doručovány cestou obcí s rozšířenou působností nebo přímo z úrovně kraje

Řešení této krizové situace bylo prováděno a koordinováno z ústřední úrovně, přenášení informací a úkolů probíhalo z Ústředního krizového štábu na krizové štáby krajů dále na krizové štáby obcí s rozšířenou působností.

Na ústřední úrovni byla zřízena řada poradních a pracovních skupin, zejména při Ministerstvu zdravotnictví.

Zde je výčet některých těchto pracovních a poradních skupin:

- Mezioborová skupina pro epidemické situace (MeSES)
- Centrální řídicí tým – epidemiologická skupina (EPI COVID),
- Centrální řídicí tým – klinická skupina (KS COVID),
- Centrální řídicí tým – laboratorní skupina (LS COVID),
- Centrální řídicí tým – národní dispečink lůžkové péče (NDLP).

Příklady krizových opatření přijatých vládou ČR během pandemie covidu-19:

- vyhlášení nouzového stavu,
- omezení volného pohybu,
- omezení provozu orgánů veřejné moci a správních orgánů,
- omezení provozu škol a školských zařízení,
- zákazu prodeje a poskytování služeb,
- zákaz návštěv ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb,
- zákaz návštěv ve vazebních věznicích, věznicích a detenčních ústavech,
- zajištění nezbytné péče o děti ve věku 3-10 let zaměstnanců obcí a krajů zařazených k výkonu sociální práce a poskytovatelů sociálních služeb,
- k zajištění kritické infrastruktury,
- k provozu krematorií,
- k pracovním lékařským prohlídkám,
- k provozu datových schránek zdarma,
- omezení činnosti úřadů,
- určení škol pro děti zaměstnanců ve zdravotnictví, složek integrovaného záchranného systému a dalších důležitých složek a úřadů pro řešení situace.

Příklady mimořádných a ochranných opatření přijatých Ministerstvem zdravotnictví během pandemie covidu-19:

- nošení ochranných prostředků dýchacích cest,
- omezení maloobchodu a služeb,
- opatření při vstupu do České republiky,
- opatření související s očkováním, zde zejména pro poskytovatele zdravotních služeb a pro zdravotní pojišťovny,
- opatření ve školství k provozu vysokých středních a základních škol,
- opatření v oblasti sociálních služeb a péče,
- testování, např. antigenní testování ve zdravotních a sociálních službách,
- opatření v oblasti zdravotnictví, např. pro provoz zdravotnických zařízení lůžkové péče,
- doporučení pro úřady, např. zpřísnění hygienických pravidel provozu, vybavení osobními ochrannými pomůckami, vybavení dezinfekčními stojany, dodržování dodržování dostatečného odstupu mezi osobami,
- opatření v oblasti vězeňské služby, např. o společném ubytování odsouzených, omezení návštěv,
- další opatření např. nakládání s odpady, nařízení pro provozovatele spaloven ohledně délky skladování infekčních a nebezpečných odpadů.

Příklady realizace některých praktických činností a opatření na úrovni kraje a obce s rozšířenou působností v rámci řešení pandemie covidu-19:

- distribuce očkovacích vakcín,
- nákup a distribuce PCR a antigenních testů,
- nákup a distribuce ochranných pomůcek,
- nákup a distribuce dezinfekce,
- zajištění očkování – provoz očkovacích center, personální zajištění
- zajištění testování – stacionární testovací místa, mobilní testovací týmy, samotestování,
- činnost na hraničních přechodech,
- zjišťování odhadu množství ochranných pomůcek u kritické a významné infrastruktury,
- sběr čísel pojištěnců kritické a významné infrastruktury k prioritnímu očkování, informace k hotelům s kapacitou ubytování nad 100 lidí jako alternativu ke zdravotnickým zařízením,
- zajišťování ubytování pro osoby bez přístřeší,
- zajišťování provozu škol pro děti zaměstnanců ve zdravotnictví, složek integrovaného záchranného systému a dalších důležitých složek a úřadů pro řešení situace
- zjišťování spalovacích a chladících kapacit u krematorií.

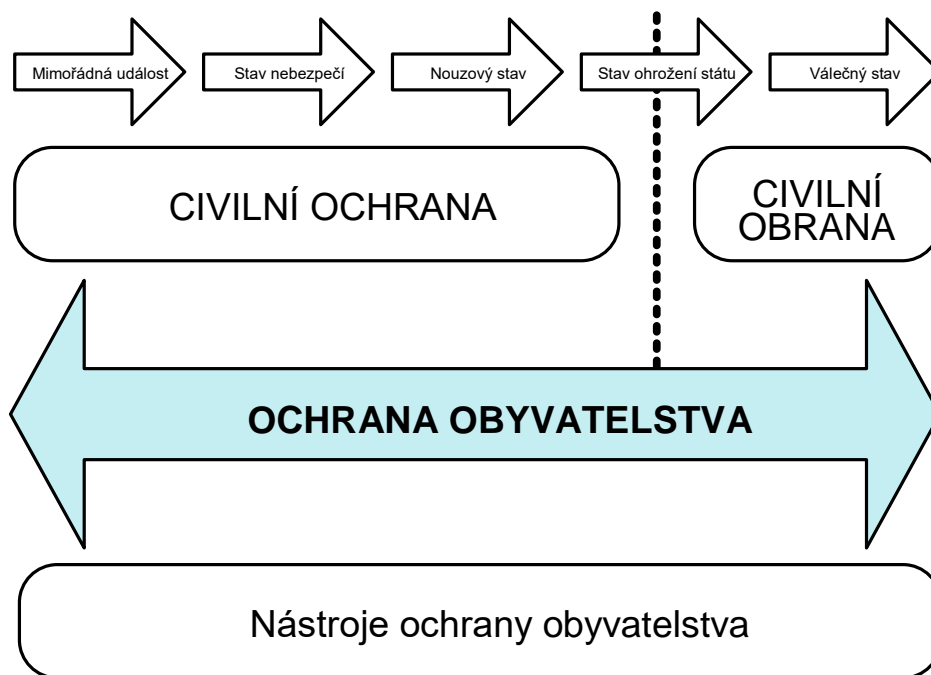
3 OCHRANA OBYVATELSTVA

Úloha a postavení ochrany obyvatelstva v ČR je výsledkem rozsáhlých změn ve světě i ČR. Původní zaměření převážně na ozbrojené konflikty po skončení studené války ztratilo na významu a neobstálo v konfrontaci s trendy plynoucími z dalekosáhlé společensko-politické transformace a společenské změny hodnocení významnosti nevojenských hrozeb. Události druhé dekády 21. století však ukazují na nutnost vnímat ochranu obyvatelstva komplexně a rozvíjet tento systém takovým způsobem, aby pružně čelil hrozbám nevojenského i vojenského charakteru zároveň.

V dnešním pojetí byla ochrana obyvatelstva kodifikována v roce 2000. Svým rozsahem, zaměřením a právním vymezením zahrnuje také civilní obranu i civilní ochranu, které nynějšímu systému ochrany obyvatelstva časově a koncepčně v ČR předcházely. Pojem ochrana obyvatelstva je možné vnímat v užším a širším smyslu. Užší vymezení vychází ze zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, kde se pod tímto označením rozumí: „Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití a další opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku“. Širší pojetí je pak rámováno koncepcemi ochrany obyvatelstva vydaných od roku 2000, v rámci nichž lze lépe vystihnout komplexnost ochrany obyvatelstva a současně také vhodněji reflektovat proměnlivost určujících podmínek.

Ochrana obyvatelstva lze proto také vymezit jako: „Systém prevence, připravenosti a odezvy vůči mimořádným událostem a krizovým situacím, jehož cílem je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí. Ochrana obyvatelstva pokrývá hrozby nevojenského i vojenského charakteru a je úkolem státních orgánů, orgánů územních samospráv, právnických a podnikajících fyzických osob, ale také úkolem samotných občanů.“

Schematicky je vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany zobrazen na obr. č. 7.

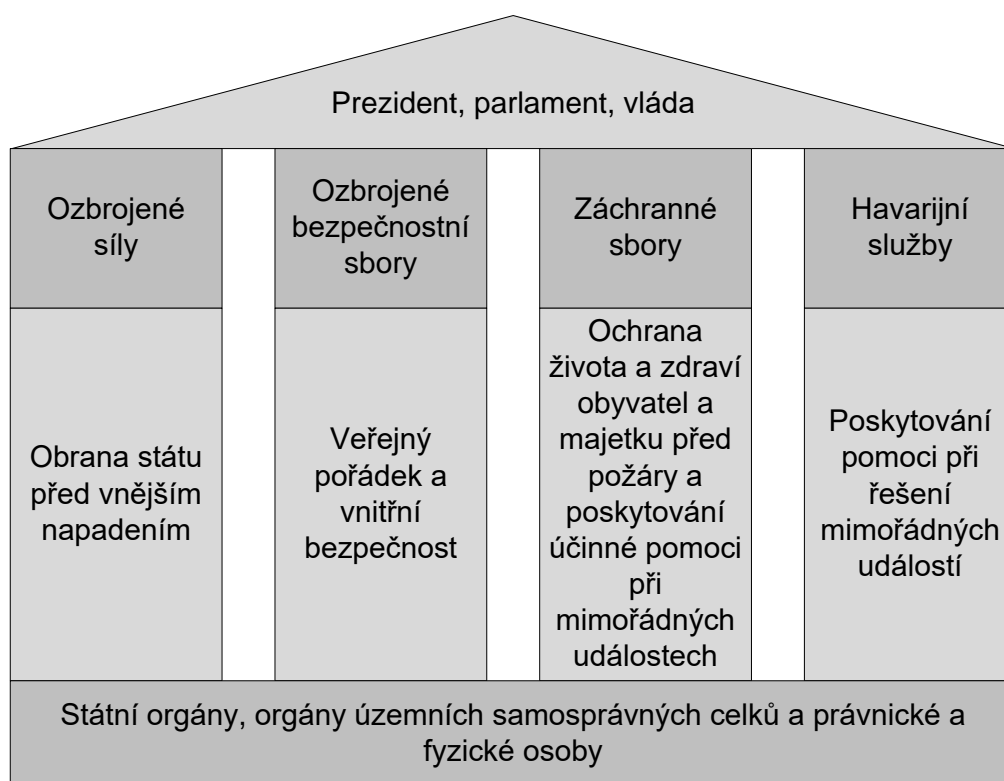


Obr. č. 7 Schematické znázornění rozsahu ochrany obyvatelstva

Funkčnost ochrany obyvatelstva je podmíněna širokou spoluprací na všech stupních veřejné správy i podnikatelského a neziskového sektoru. Centrální úlohu v tomto systému vykonává Hasičský záchranný sbor ČR, který navíc z úrovně Ministerstva vnitra - Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR koordinuje a přímo sjednocuje postupy ostatních ministerstev, ústředních správních úřadů, krajů a obcí a právnických a podnikajících fyzických osob v oblasti přípravy na mimořádné události, IZS a ochrany obyvatelstva. Ačkoliv primární odpovědnost za ochranu obyvatelstva leží na výše zmíněných subjektech, nelze mluvit o efektivním systému bez aktivního zapojení obyvatelstva. Jedině tak systém splní podmínku dlouhodobé udržitelnosti a povede k celkovému zvýšení odolnosti společnosti.

Základní podmínky zajišťování bezpečnosti ČR a jejích občanů zastřešuje Bezpečnostní strategie. Ochrana obyvatelstva je identifikována jako strategický bezpečnostní zájem ČR.

Na obr. č. 8 je schematicky znázorněn systém bezpečnosti ČR.



Obr. č. 8 Bezpečnostní systém České republiky

3.1 Varování a vyzoomění

Varování obyvatelstva a vyzoomění orgánů krizového řízení a složek integrovaného záchranného systému patří mezi základní opatření ochrany obyvatelstva v ohroženém území.

Varování je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé mimořádné události ohroženému obyvatelstvu, vyžadující realizaci opatření na ochranu životů a zdraví obyvatelstva, majetku a životního prostředí.

Vyzoomění je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání informací o hrozící nebo již vzniklé mimořádné události složkám integrovaného záchranného systému,

orgánům územní samosprávy a státní správy, právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám podle havarijního nebo krizového plánu. Vyrozumění je součástí činností operačních středisek integrovaného záchranného systému.

Tísňová informace je souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující bezprostředně po zaznění varovného signálu předání informací o zdrojích, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatření k ochraně života, zdraví a majetku především cestou hromadných sdělovacích prostředků.

3.1.1 Jednotný systém varování a vyrozumění

Pro zabezpečení varování a vyrozumění je na území ČR budován a provozován **Jednotný systém varování a vyrozumění**, který je tvořen vyrozumívacími centry, datovými a rádiovými sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění.

Jednotný systém varování a vyrozumění je zajišťován a provozován Ministerstvem vnitra - Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, které mimo jiné stanovuje požadavky na jednotlivé prvky zařazené do systému, zajišťuje, provozuje, využívá a kontroluje infrastrukturu JSVV, jejímž prostřednictvím zabezpečuje šíření radiového signálu zejména pro účely varování obyvatelstva a pro vyhlášení požárního poplachu, organizuje kontrolu funkčnosti koncových prvků varování, stanovuje zásady plošného pokrytí území ČR koncovými prvky varování, vytváří podmínky pro postupné nahrazování zařízení umožňující přenos povelů novými technologiemi.

Hasičský záchranný sbor kraje využívá infrastrukturu Jednotného systému varování a vyrozumění pro přenos povelů k aktivaci koncových prvků varování v kraji, zapracovává způsob zabezpečení varování obyvatelstva do havarijního plánu kraje a do vnějších havarijních plánů, organizuje kontrolu funkčnosti koncových prvků varování v rámci kraje, posuzuje ohrožení zastavěné plochy obce (případně plochy určené k zástavbě) MU, doporučuje pro ohrožené území v obci typ koncového prvku varování, doporučuje umístění koncových prvků varování v obcích, v zónách havarijního plánování, místech s vysokou koncentrací osob a dalších místech možného ohrožení MU v kraji.

Obecní úřad a starosta obce zajišťují varování osob nacházejících se na jejich území před hrozícím nebezpečím, zajišťují a provozují koncové prvky varování podle zásad stanovených Ministerstvem vnitra - Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. V místech, která nejsou pokryta varovným signálem, obecní úřad organizuje náhradní způsob varování, a to zpravidla s místně příslušným hasičským záchranným sborem kraje. Varování a informování na území obce mohou realizovat rovněž jednotky požární ochrany.

Provozovatelé nebezpečných zařízení se podílejí na zajištění systému varování obyvatelstva v jejich okolí. Držitel povolení dle atomového zákona musí neprodleně zajistit při vzniku radiační havárie varování obyvatelstva v zóně havarijního plánování. V případě, že dojde k mimořádné události v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady, je právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem, správcem nebo uživatelem uvedených zařízení, budov, látek nebo odpadů, povinna zajistit vůči svým zaměstnancům varování.

Vlastníci vodních děl I. až III. kategorie, kterým byla uložena povinnost zajistit provádění technickobezpečnostního dohledu, musí při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícím k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varovat povodňové orgány po toku, HZS kraje a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

Infrastruktura Jednotného systému varování a vyrozumění je tvořena:

- systémem selektivního rádiového návěstění, kterým je zabezpečováno ovládání koncových prvků varování a vyrozumění,
- koncovými prvky varování a vyrozumění, kterými je zabezpečováno vlastní varování a vyrozumění obyvatelstva.

Systém selektivního rádiového návěstění je neveřejný digitální systém, který je určen pro zabezpečení specifických úkolů varování obyvatelstva a vyrozumění osob zařazených do složek integrovaného záchranného systému. Je budován a provozován na krajské úrovni.

Základními prvky systému selektivního rádiového návěstění jsou:

- vysílací infrastruktura realizující datové spoje mezi jednotlivými částmi systému selektivního rádiového návěstění, je tvořena sítí základnových stanic, které zabezpečují pokrytí zájmových oblastí radiovým signálem,
- zadávací terminály a přenosové cesty, které umožňují vstup z vyrozumívacích center jednotlivých úrovní do systému selektivního rádiového návěstění,
- koncové prvky systému selektivního rádiového návěstění, tj. přijímače pro ovládání sirén a dalších prvků varování a osobních přijímačů (pagerů).

3.1.1.1 Koncové prvky varování

Koncové prvky varování se dle vyhlášky č. 380/2002 Sb. umísťují na území obcí s počtem nad 500 obyvatel, v zónách havarijního plánování a v dalších místech možného vzniku mimořádné události.

Systém Jednotného systému varování a vyrozumění umožňuje spouštět buď všechny napojené koncové prvky v rámci kraje, nebo selektivně pouze koncové prvky v rámci kraje v oblastech ohrožení (skupinové adresy) nebo samostatně jednu sirénu v postižené lokalitě (individuální adresa).

Druhy koncových prvků varování:

- elektromechanické (rotační) sirény,
- elektronické (mluvící) sirény,
- místní informační systémy.

Elektromechanická siréna (rotační, motorová, elektrická), viz obr. č. 9, je nejpočetnějším koncovým prvkem v ČR. Zvuk vzniká rozkmitáním vzduchové masy rotací akustické části poháněné elektrickým motorem napájeným napětím 400 V. Vrchní část sirény je kryta laminátovým krytem.



Obr. č. 9 Elektromechanická siréna

Elektronická siréna, viz obr. č. 10, umožňuje kromě vysílání varovného signálu také reprodukci verbálních informací z paměti, vysílání z externího zdroje (rozhlasu), sdělování informací vestavěným mikrofonem. Signál je elektronicky generován v tónovém generátoru řídicí jednotky, nebo je reprodukován z audiopaměti, zesílen výkonovými zesilovači a na zvuk přeměněn v elektroakustických měničích.



Obr. č. 10 Elektronická siréna

Místní informační systémy, viz obr. č. 11, jsou především bezdrátové rozhlas, okrajově rozhlas se 100 V rozvody a kabelové televize. Společným principem místního informačního systému je to, že signál je zpravidla reprodukován z audiopaměti řídicí jednotky, nebo ze zvukových souborů řídicího počítače, distribuován příslušnou technologií a na zvuk přeměněn v elektroakustických měničích. Místní informační systémy jsou vhodné do lokalit, kde se nachází nízká koncentrace obyvatelstva na velké ploše. U řady zařízení je možno akustický signál distribuovat až do domácností, veřejných budov atd.



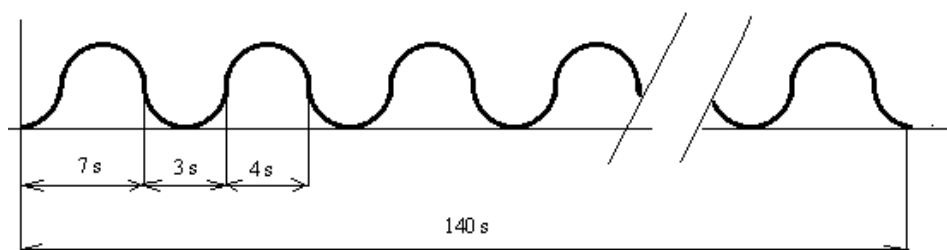
Obr. č. 11 Místní informační systém (rozhlas)

3.1.1.2 Akustické výstupy Jednotného systému varování a vyzoomění

Dle vyhlášky č. 380/2002 Sb. jsou ČR tyto akustické výstupy:

- varovný signál „Všeobecná výstraha“,
- zkušební tón,
- požární poplach.

Varovný signál Všeobecná výstraha, viz obr. č. 12, je kolísavý tón v délce trvání 140 sekund. Bezprostředně po vyhlášení varovného signálu následuje verbální (tísňová) informace, která poskytuje doplňující slovní informace o povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatření k ochraně života, zdraví a majetku. Všeobecná výstraha je jediným varovným signálem v ČR.

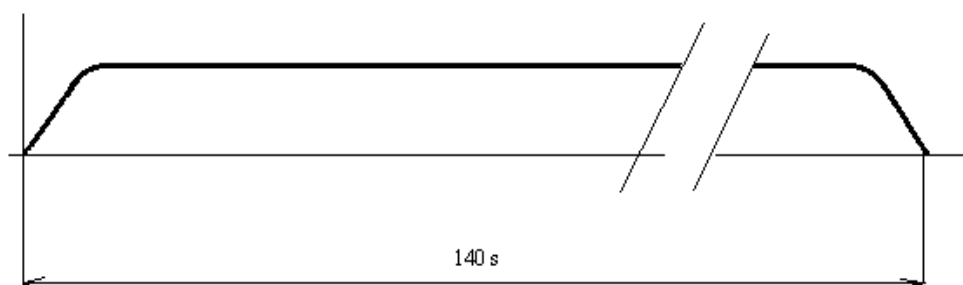


Obr. 12 Varovný signál Všeobecná výstraha

Po zaznění varovného signálu „Všeobecná výstraha“ mohou následovat tyto verbální informace:

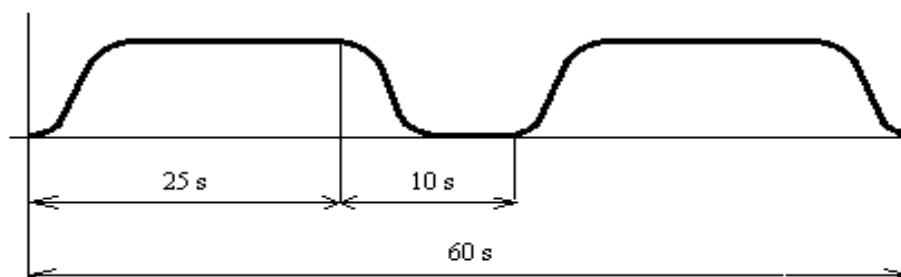
- „Všeobecná výstraha“
- „Nebezpečí zátopové vlny“
- „Chemická havárie“
- „Radiační havárie“

Zkušební tón, viz obr. č. 13, je trvalý tón v délce 140 sekund. Zkouška sirén se provádí vždy první středu v měsíci, obvykle ve 12:00. Zkouška sirén může být celostátně zrušena např. při státním svátku, státním smutku, nebo pokud byl vyhlášen některý z krizových stavů (např. při povodních).



Obr. 13 Zkušební tón

Požární poplach, viz obr. č. 14, je kolísavý tón v trvání 60 sekund. Požární poplach je používán pro svolávání členů jednotek sboru dobrovolných hasičů. Tento signál není varovným signálem.



Obr. 14 Požární poplach

3.1.1.3 Rozdělení odpovědnosti za provedení varování obyvatelstva

Odpovědnost za provedení varování je stanovena zejména dle zákonů č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, a zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

Odpovědnost za varování dle zákona o integrovaném záchranném systému:

- **Ministerstvo vnitra - Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR** zajišťuje a provozuje jednotný systém varování, stanoví způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu a době jejich provedení,
- hasičský záchranný sbor kraje pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací zabezpečuje varování a vyrozumění,
- **obecní úřad** při výkonu státní správy za účelem zajištění ochrany obyvatelstva v obci zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- **starosta obce** při provádění záchranných a likvidačních prací zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- **právníkové osoby, podnikající fyzické osoby a fyzické osoby** (které jsou vlastníky, správci nebo uživateli zařízení, budov, látek nebo odpadů a dojde k mimořádné události v souvislosti s provozem technických zařízení a budov při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě nebo při nakládání s nebezpečnými odpady) jsou povinny vůči svým zaměstnancům zajistit varování, evakuaci, popřípadě ukrytí.

Odpovědnost za varování dle zákona o krizovém řízení:

- **starosta obce** zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce a vyrozumění orgánů krizového řízení, pokud tak již neučinil hasičský záchranný sbor kraje.

Odpovědnost za varování dle zákona o vodách:

- **povodňové orgány obcí** ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi organizují a zabezpečují hláskovou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování.

Oprávnění k rozhodnutí o varování obyvatelstva mají operační a informační středisko integrovaného záchranného systému (při nebezpečí z prodlení na ohroženém území), hejtman kraje, starosta obce, velitel zásahu a řídicí důstojník hasičského záchranného sboru.

3.2 Evakuace

Evakuace je jedním ze základních prostředků ochrany obyvatelstva. Je souhrnem opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí či krizovou situací do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění. Evakuace se provádí na základě předpokladu dlouhodobého či zásadního zhoršení životních podmínek vlivem přírodní katastrofy nebo průmyslové havárie (radiační, chemické). Evakuační opatření se ve velké míře používají v době, kdy mimořádná událostí nebo krizovou situace teprve hrozí, nebo je v počátečních fázích.

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost.

Dle vyhlášky č. 380/2002 Sb. se evakuace přednostně plánuje pro následující skupiny obyvatelstva:

- děti do 15 let,
- pacienti ve zdravotnických zařízeních,
- osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- osoby zdravotně postižené,
- doprovod osob výše uvedených skupin.

3.2.1 Základní pojmy

V problematice evakuace, při její realizaci, se používají a odlišují tyto pojmy:

- **evakuační zóna** – vymezené území, ze kterého je nutné provést plošnou evakuaci obyvatelstva,
- **evakuační trasa** – pozemní komunikace vyhrazená pro evakuaci obyvatelstva s jednosměrným provozem ven z ohroženého území a pro vstup složek IZS a zasahujících jednotek do evakuační zóny,
- **uzávěra** – označené místo na pozemní komunikaci, sloužící pro zabránění vstupu nepovolaných osob do evakuační zóny, uzávěry ohraničují ohrožené území a jeho části (evakuační zóny),
- **místo shromažďování** – místo soustředění evakuovaných osob uvnitř nebo vně evakuační zóny, odkud je zajištěno přemístění evakuovaných osob bez možnosti vlastní přepravy mimo ohrožený prostor do evakuačních středisek, ve vhodných případech může být místo shromažďování totožné s evakuačním střediskem,
- **evakuační středisko** – zařízení (zpravidla mimo evakuační zónu), kde jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány, evakuační středisko je výchozím bodem přemístění pro evakuované osoby bez možnosti vlastní přepravy, ze kterého jsou (po zaevidování) směřovány k nástupním stanicím hromadné přepravy a následně přepravovány do příjmových území, objekt evakuačního střediska je zřetelně označen mezinárodně rozeznávacím znakem civilní ochrany CO,
- **příjmové území** – území mimo dosah ohrožení, které je předem připraveno pro příjem evakuovaných a na němž jsou zajištěna místa nouzového ubytování,
- **příjmací středisko** – zařízení v příjmovém území, kde jsou evakuované osoby evidovány a informovány. Evakuované osoby bez možnosti vlastního ubytování jsou zde přerozdělovány (a v případě potřeby dále přepravovány) do jednotlivých příjmových obcí (cílových míst přemístění) a jednotlivých míst nouzového ubytování, objekt příjmacího střediska je zřetelně označen mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany CO,
- **místo nouzového ubytování** – zařízení, či objekt v příjmové obci (v cílovém místě přemístění), které je smluvně zajištěné nebo určené k přechodnému pobytu evakuovaných osob

(k přechodnému náhradnímu ubytování), místem nouzového ubytování jsou také dobrovolně nabídnuté domácnosti občanů,

- **místo hromadného stravování** – zařízení, ve kterém je zajištěno stravování evakuovaných osob a pracovníků, pověřených řízením evakuace nebo prováděním zabezpečení evakuace,
- **místo humanitární pomoci** – místo či zařízení, kde jsou evakuovaným osobám rozdávány nouzové přídělky předmětů nezbytných k přežití, včetně pitné vody a potravin,
- **dekontaminační místo (místo speciální očisty)** – zařízení, ve kterém je prováděna hygienická očista osob a speciální očista dopravních prostředků (dopravní techniky), po opuštění zamořeného území,
- **evakuační zavazadlo** – osobní zavazadlo evakuované osoby, doporučená váha zavazadla by neměla překročit 25 kg pro dospělé osobu, 10 kg pro dítě; při evakuaci vlastním dopravním prostředkem není váha zavazadla omezena.

3.2.2 Druhy evakuace

Evakuace se běžně rozděluje podle hledisek rozsahu, doby trvání a způsobu provedení.

Rozdělení evakuace z hlediska **rozsahu**:

- **objektová** – zahrnuje evakuaci obyvatelstva jednoho nebo malého počtu obytných budov, administrativně správních budov, technologických provozů nebo dalších objektů,
- **plošná** – zahrnuje evakuaci obyvatelstva části nebo celého urbanistického celku, případně většího územního celku.

Plošná evakuace se plánuje a provádí jako evakuace:

- **všeobecná (při živelných pohromách a průmyslových haváriích)** – evakuaci všeobecné podléhají všechny skupiny osob (s výjimkou pracovníků určených k činnosti v ohroženém prostoru),
- **částečná (v některých případech vojenského ohrožení)** – evakuaci částečně podléhají některé nebo všechny zvláštní skupiny osob vyžadující zvýšenou péči:
 - děti do šesti let s individuálním doprovodem,
 - děti od šesti do patnácti let se společným doprovodem,
 - pacienti zdravotnických lůžkových zařízení,
 - osoby staré a osoby tělesně postižené.

Rozdělení evakuace z hlediska **doby trvání**:

- **krátkodobá** – v případě, že ohrožení osob nevyžaduje dlouhodobé opuštění domova, pro evakuované osoby není zabezpečováno náhradní ubytování a opatření k zajištění nouzového přežití obyvatelstva jsou prováděna v omezeném rozsahu (teplé nápoje, deky atd.),
- **dlouhodobá** – v případě, že ohrožení vyžaduje dlouhodobý, více než 24 hodinový pobyt mimo domov; pro evakuované osoby, postižené ztrátou trvalého bydliště v postiženém území, které nemají možnost jiného ubytování (chata, chalupa, příbuzní) je zabezpečováno přechodné náhradní (nouzové) ubytování.

Rozdělení evakuace z hlediska **způsobu provedení**:

- **přímá** – provádí se bez předchozího ukrytí evakuovaných osob,
- **s ukrytím** – provádí se po předchozím ukrytí evakuovaných osob a po snížení prvotního nebezpečí,
- **samovolná** – proces, kdy evakuace není řízena a obyvatelstvo v potřebě úniku před nebezpečím jedná dle vlastního uvážení; nelze jí zabránit, ale je nutné aby, odpovědné orgány získaly v případě potřeby kontrolu nad jejím průběhem.

- **řízená** – proces, kdy je evakuace řízena za evakuaci odpovědnými představiteli a pracovními orgány pověřenými jejím řízením; evakuované osoby se přemísťují s využitím vlastních dopravních prostředků, pěšky nebo také s využitím zajištěných dopravních prostředků po předem stanovených trasách.

3.2.3 Obsah evakuačního zavazadla

Obsah evakuačního zavazadla se doporučuje tento:

- jídlo a pití na 2 - 3 dny (trvanlivé a dobře zabalené potraviny, balená voda),
- nádobí (hrnek, miska, příbor, otvírák na konzervy),
- cennosti a dokumenty (občanský průkaz, rodný list, karta zdravotní pojišťovny, pojistné smlouvy, peníze, platební karty),
- léky (především pravidelně užívané léky),
- brýle a hygiena,
- oblečení a vybavení pro přespaní (oblečení podle ročního období, náhradní prádlo a obuv, spací pytel a karimatka, pláštěnka nebo deštník),
- přístroje, nástroje, zábava (mobilní telefon s nabíječkou, svítilna, zavírací nůž, rádio, sirky, hračky pro děti, knihy).

3.2.4 Plánování evakuace

Základním plánovacím dokumentem v oblasti evakuace je plán evakuace obyvatelstva (součást havarijního plánu kraje), který obsahuje zásady pro provádění evakuace, rozsah evakuačních opatření (závisí na vyhodnocení rizika na území kraje), zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění a rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace.

Ve vnějším havarijním plánu pro případ závažné havárie se pro potřeby evakuace osob pracovává evakuační plán, který obsahuje zejména:

- seznam sil a prostředků, které zabezpečí evakuaci,
- způsob jejich vyrozumění, vybavení, přípravy a povolání,
- počty osob k evakuaci a místa, odkud a kam budou evakuovány,
- počty osob vyžadujících zvláštní péči,
- systém řízení hromadné evakuace a samovolné evakuace,
- popis doporučeného evakuačního zavazadla,
- systém evidence evakuovaných osob,
- evakuační trasy a jejich zabezpečení,
- přehled nouzového ubytování evakuovaných a navazujících opatření k zajištění,
- nouzového přežití.

Plán evakuace osob, který je součástí vnějšího havarijního plánu pro okolí jaderného zařízení nebo pracoviště, obsahuje zásady provádění evakuace, předpokládané počty evakuovaných osob, rozsah evakuačních opatření, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění, rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace.

3.2.5 Plánování a rozsah evakuačních opatření

Evakuačních opatření zahrnují:

- stanovení evakuačních prostorů,
- vymezení evakuačních tras s dostatečnou propustností vozidel,
- stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků,
- zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek,

- stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva,
- zajištění propustnosti evakuačních tras,
- provedení uzávěry evakuovaného prostoru,
- stanovení, přípravu a zajištění označení míst shromažďování, stanovení postupu při evakuaci ohroženého prostoru a kontrole opuštění obydlí, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru,
- přípravu podkladů pro provedení příjmu evakuovaných osob, upřesnění potřeby nouzového ubytování,
- přípravu na řízení dopravy s využitím grafikonů přepravy, založenou na analýze evakuačních tras a z ní vyplývající kapacitě,
- zajištění nouzového ubytování a přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v místech nouzového ubytování,
- přípravu postupů pro evakuaci a umístění hospodářského zvířectva, strojů, předmětů kulturní hodnoty, technických zařízení a materiálu k zachování nutné výroby,
- přípravu postupu informování osob,
- psychologickou přípravu osob před a v průběhu evakuace a při dlouhodobém pobytu v náhradním ubytovacím zařízení,
- zabezpečení dokumentace přijatých rozhodnutí a opatření realizovaných v průběhu celé evakuace.

3.2.6 Rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace

Odpovědnost v případě mimořádné události je zákonem o integrovaném záchranném systému rozdělena následujícím způsobem:

- podle § 15, odst. 2, písm. c) obecní úřady při výkonu státní správy zajišťují varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím,
- podle § 16, písm. b) starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací organizuje v dohodě s velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností evakuaci osob z ohroženého území obce,
- podle § 19, odst. 3, písm. a) velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídít, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví,
- podle § 10, odst. 5, písm. f) a §12, odst. 2, písm. c) HZS kraje organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva.

3.2.7 Způsob zabezpečení evakuace

Pořádkové zabezpečení evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy. Zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace.

Dopravní zabezpečení evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy. U organizované hromadné přepravy osob zabezpečuje zásobování pohonnými hmotami.

Zdravotnické zabezpečení evakuace, jež v první řadě zahrnuje zabezpečení poskytování předlékařské zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření, zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy a poskytovateli zdravotních služeb.

Zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí. Zahrnuje v první řadě

zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými příděly předmětů nezbytných k přežití.

Zpracovatel evakuačního plánu zajišťuje mediální zabezpečení evakuace, které zahrnuje zejména zabezpečení varování obyvatelstva.

3.3 Nouzové přežití

Nouzové přežití obyvatelstva patří mezi základní opatření ochrany obyvatelstva. Představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů krizového řízení, správních úřadů, složek integrovaného záchranného systému, právnických osob a podnikajících fyzických osob nebo fyzických osob, prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady mimořádné události na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Opatření nouzového přežití navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo jsou realizována přímo v prostoru ohroženém následky mimořádné události, jsou součástí havarijního plánu kraje a zahrnují nouzové ubytování, nouzové zásobování základními potravinami a pitnou vodou, nouzové dodávky energií, nouzové základní služby obyvatelstvu, organizování humanitární pomoci.

Opatření nouzového přežití obyvatelstva se plánují pro řešení mimořádných událostí, která vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu a zapracovávají se do plánů konkrétních činností havarijního plánu kraje.

Ve vnějších havarijních plánech pro zóny havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření a v zónách havarijního plánování objektů nebo zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek, se vybraná opatření k nouzovému přežití obyvatelstva zapracovávají např. do plánu evakuace osob, který je součástí příslušného vnějšího havarijního plánu.

S opatřeními nouzového přežití obyvatelstva se lze setkat i v další plánovací dokumentaci, především v krizovém plánu kraje, krizovém plánu obce s rozšířenou působností a povodňovém plánu.

Pro některé typy mimořádných událostí, jejichž vznik, rozsah a následky nelze z hlediska prostoru a času předvídat (např. hromadné dopravní nehody, havárie v železniční nebo letecké dopravě, povodně, přívalové srážky, vichřice, rozsáhlé požáry a jiné živelní katastrofy, teroristické útoky), jsou v působnosti Hasičského záchranného sboru ČR připravena opatření k nouzovému přežití postiženého obyvatelstva, a to na centrální, krajské a územní úrovni.

Plán nouzového přežití obyvatelstva zahrnuje:

- nouzové ubytování,
- nouzové zásobování potravinami,
- nouzové zásobování pitnou vodou,
- nouzové základní služby obyvatelstvu,
- nouzové dodávky energií,
- organizování humanitární pomoci.

3.3.1 Nouzové ubytování

Pojmem nouzové ubytování se rozumí dočasné ubytování obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací v objektech, které pro ubytování osob nejsou určené a běžně používané, ale jsou pro tento účel dočasně upravené a vybavené tak, aby splňovaly základní požadavky pro spánek, odpočinek a hygienické potřeby osob. Prioritně se jedná o stacionární objekty, tzn. o budovy a zařízení, které jsou v majetku obcí, měst, krajů jako např. školy, koleje ubytovny, sportovní areály apod. V těchto prostorách je možné též připravovat nebo upravovat stravu a zabezpečit její podávání

ve stálých jídelnách. Taktéž jsou tato zařízení převážně vybavena i dostačujícím sociálním zařízením. Dalšími objekty pro nouzové ubytování mohou být hotely, rekreační zařízení, atd.

K zajištění nouzového ubytování může být rovněž vybudována materiální základna humanitární pomoci, k jejímuž vybudování dochází v případech, kdy nemůže být použito stacionární zařízení. Jedná se o stanové zařízení vytvářené za účelem zabezpečení základních životních potřeb pro 150 osob postižených mimořádnou událostí, a to na nezbytně nutnou dobu. Vybudování základny mohou vyžadovat orgány krizového řízení prostřednictvím operačního střediska hasičského záchranného sboru. Základny je možné využívat z prostředků ministerstva vnitra a ministerstva obrany.

Pro rychlou, okamžitou a neodkladnou pomoc obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí může být využit kontejner nouzového přežití (viz obr. č. 15), který je určen pro 25 nebo 50 osob.

Vybavení kontejneru zabezpečuje zejména:

- ochranu osob (sedících u jídelních stolů) před nepříznivými povětrnostními vlivy,
- přípravu a poskytnutí horkých nápojů,
- přípravu a konzumaci studené či ohřáté stravy,
- základní hygienickou očistu rukou a obličeje,
- předlékařské ošetření osob,
- užití zabudovaného WC.



Obr. č. 15 Kontejner nouzového přežití

3.3.2 Nouzové zásobování potravinami

K zajištění nouzového zásobování potravinami lze v první řadě využít stacionární stravovací zařízení (hotely, restaurace, školní jídelny atd.). Pro tento případ může být s právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, která vlastní nebo provozuje dané stravovací zařízení, uzavřena dohoda o poskytnutí osobní a věcné pomoci na zajištění stravy pro osoby postižené mimořádnou událostí nebo pro zasahující složky IZS. Postižené obyvatelstvo se buď stravuje v těchto zařízeních přímo, nebo je strava z těchto zařízení dovážena do míst nouzového ubytování. Další možností je využití mobilních stravovacích zařízení – polní kuchyně. V průběhu mimořádné události se předpokládá redukce množství stravy a úprava jejího složení a výběru jídel.

Po vyhlášení krizového stavu mohou být stanovena v rámci hospodářských opatření pro krizové stavy regulační opatření v zásobování obyvatelstva potravinami, pitnou vodou apod. Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a služeb nebo k usměrnění spotřeby a dodávek v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné. Regulační opatření mohou být nařízena jen na nezbytně nutnou dobu a jen v případě, že účinku s nimi spojeného nelze dosáhnout jinak. K jejich zrušení musí dojít nejpozději při zrušení krizových stavů.

Možnosti stravní dávek, energetické hodnoty potravin a doporučená skladba jídelníčku jsou např. uvedeny v přílohách č. 16 až 18 Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 10/2010.

3.3.3 Nouzové zásobování pitnou vodou

Nouzové zásobování pitnou vodou se provádí po nezbytně nutnou dobu potřebnou pro obnovení funkce běžného režimu, pokud nelze zajistit dodávku vody běžným způsobem z vodovodů nebo studen. Materiálním základem pro zajištění zásobování vodou jsou vlastní prostředky provozovatelů vodovodů, které se používají v případě poruch a havárií (cisterny). V případě nedostatku prostředků provozovatelů se k zajištění pitné vody využije balená pitná voda, soupravy na dezinfekci vody, mobilní úpravní vody buď ze skladů humanitární pomoci nebo od právnických nebo podnikajících fyzických osob prostřednictvím dohod o poskytnutí osobní a věcné pomoci.

Při kritickém nedostatku pitné vody, kdy je v jeho důsledku vyhlášen krizový stav, se realizuje regulace pitné vody formou regulačních opatření.

Doporučené dávky pitné vody dle metodického pokynu Ministerstva zemědělství (nejsou obsaženy v žádném jiném dokumentu) v rozsahu 5 litrů na osobu a den po dobu prvních dvou dnů a 10 – 15 litrů na osobu a den třetí a další dny s tím, že požadavky na jakost vody mohou být v podmínkách nouzového zásobování vodou odlišné od požadavků na jakost vody pitné.

Nouzové zásobování vodou organizuje a koordinuje hejtmán (po vyhlášení krizového stavu nebo při převzetí koordinace záchranných a likvidačních prací) nebo hasičský záchranný sbor kraje při řízení zásahu složek IZS. Nouzové zásobování vodou se zajišťuje pro obyvatele na celém území, kde je standardní systém zásobování pitnou vodou poškozen do doby, kdy je obnovena funkčnost standardních dodávek. HZS kraje má proto s hlavními dodavateli pitné vody podepsány dohody o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci k zajištění dodávek pitné vody do míst ohrožených či zasažených MU, včetně poskytnutí techniky.

3.3.4 Nouzové dodávky energií

Nouzové dodávky energií se týkají elektrické energie, plynu a tepla. Prioritně je třeba zabezpečit zásobování zdravotnických zařízení, sociálních zařízení a objektů s nouzově ubytovanými osobami.

Elektrická energie pro obyvatelstvo bude dodávána podle příslušného regulačního a vypínacího plánu na základě konkrétní situace. HZS kraje může při plánování opatření vést evidenci prioritních objektů k obnovení dodávky nebo k zajištění náhradního zdroje energie a dostupných technických prostředků na území kraje. HZS kraje má v ochraňování i výkonné náhradní proudové zdroje, které je možno nasadit k zajištění dodávky proudu např. v nemocnicích, domovech s pečovatelskou službou atd.

Plyn bude dodáván podle omezujících otopových křivek, které umožní vytápění objektů na minimální teplotu nebo havarijního odběrového stupně, který představuje zastavení dodávky odběratelům všech kategorií. Velkoodběratelům pro výrobní účely se plyn bude dodávat podle omezujících odběrových stupňů.

Dodávky tepla bude pro obyvatelstvo prováděna na základě regulačního plánu podle odběrových diagramů k jednotlivým regulačním stupňům. Při regulaci odběru tepla se berou v úvahu potřeby zdravotnictví, školství, potravinářství atd.

Hasičský záchranný sbor kraje vede seznam kontaktů na havarijní služby jednotlivých dodavatelů energií pro území daného kraje. S významnými dodavateli energií má hasičský záchranný sbor uzavřeny dohody o spolupráci při přípravě na řešení a při řešení mimořádné události a krizové situace.

3.3.5 Nouzové základní služby obyvatelstvu

Nouzové základní služby se poskytují nejen evakuovanému obyvatelstvu, ale také obyvatelstvu, které zůstalo na území zasaženém mimořádnou událostí.

Mezi nouzové základní služby patří:

- lékárny,
- pohonné hmoty,
- tuhá paliva,
- vyplácení sociálních dávek,
- pohřební služby,
- veterinární ambulance,
- ošacení,
- hygienické potřeby,
- sklenářství,
- pokrývačství,
- truhlářství,
- prádelny a čistírny.

Významnou oblastí základních služeb obyvatelstvu je nepřetržité zajištění poskytování potřebných sociálních služeb (osobní asistence, pečovatelská služba, sociálně-zdravotní služby apod.), a to jak na postiženém území, tak i v místech, kam byli občané evakuováni.

Nouzové základní služby je nutno přednostně zabezpečit pro osoby umístěné ve zdravotnických zařízeních a v ústavech sociální péče.

Hasičský záchranný sbor kraje může s některými významnými dodavateli uzavřít písemnou dohodu podle § 15, písm. b) krizového zákona a sjednat tak předem způsob a rozsah pomoci. Přehled zdrojů na území kraje je uveden v havarijním plánu kraje, v krizovém plánu kraje (Plán nezbytných dodávek) a v informačním systému Argis, jehož provozovatelem je Správa státních hmotných rezerv.

3.3.6 Poskytování humanitární pomoci

Humanitární pomoc je souhrn opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje.

Humanitární pomoc na území ČR je bezplatně poskytována orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků, právníky osobami, podnikajícími fyzickými osobami, nestátními neziskovými organizacemi, skupinami osob a jednotlivci na základě výzev nebo z vlastní iniciativy formou nabídek.

Humanitární pomoc lze rozdělit do několika oblastí:

- **materiální pomoc** – zabezpečuje se nákupem potřebných komodit nebo se využívají sbírky, které převážně organizují nestátní neziskové organizace; mezi poskytované komodity patří především ošacení, hygienické a čisticí prostředky, potraviny, balená pitná voda, lehátka, spací pytle a vysoušeče,

- **finanční pomoc** – poskytovaná na základě sbírek vyhlášených nestátními neziskovými organizacemi,
- **psychologická pomoc** – profesionální psychologická pomoc, kterou může postižené obyvatelstvo využívat,
- **duchovní pomoc** – poskytování duchovní služby a náboženské posily, kterou provádí duchovní personál.

Správa státních hmotných rezerv v souladu s § 12 zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy vytváří zásoby pro humanitární pomoc. Tyto zásoby jsou součástí zajištění humanitární pomoci postiženým osobám a jsou poskytovány státem po vyhlášení krizového stavu na území zasaženém krizovou situací. Zásoby humanitární pomoci může Správa státních hmotných rezerv poskytnout i pro řešení mimořádných událostí na základě vyžádání složek integrovaného záchranného systému. Pořízení, skladování, ochraňování a přepravu zásob humanitární pomoci k vyžadujícímu správnímu úřadu zabezpečuje je Správa státních hmotných rezerv, o vydání zásob pro humanitární pomoc rozhoduje předseda Správy státních hmotných rezerv na základě požadavku hejtmána nebo starosty obce s rozšířenou působností. Za jejich převzetí a přidělení fyzickým osobám vážně postižených krizovou situací a zamezení zneužití zásob humanitární pomoci odpovídá vyžadující správní úřad.

Zásoby humanitární pomoci se poskytují postiženým osobám bezplatně. Slouží pro první tři dny krizové situace k zajištění nezbytných životních potřeb fyzických osob, které v důsledku krizové situace zůstaly bez potřebných věcných prostředků nutných k přežití a které nebyly evakuovány.

Skladba zásob humanitární pomoci je dána Směrnicí předsedy je Správa státních hmotných rezerv a v současné době obsahuje humanitární balíčky, přikrývky a spací pytle.

Humanitární balíček, viz obr. 16, obsahuje vybrané základní komponenty a speciální prostředky (zdravotní sada, sada k přípravě pitné vody, sada na vaření, hygienická sada, osobní bezpečnostní sada) a dále 0,5 l pitné vody připravené k okamžité spotřebě. Přenosný plastový obal s bezpečnostním víkem slouží k uložení jednotlivých sad, ale současně je určený jako odměrná nádoba pro přípravu pitné vody.



Obr. č. 16 Humanitární balíček Správy státních hmotných rezerv

3.3.7 Rozdělení odpovědnosti za provedení opatření nouzového přežití

Odpovědnost za provedení opatření nouzového přežití je platnými právními předpisy rozdělena následujícím způsobem:

- podle § 10, odst. 5, písm. f), g) a § 12, odst. 2, písm. c) zákona o integrovaném záchranném systému hasičský záchranný sbor kraje organizuje a koordinuje humanitární pomoc, evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- podle § 15, odst. 2, písm. f) zákona o integrovaném záchranném systému se obecní úřad podílí na zajištění nouzového přežití obyvatel obce,
- podle § 16, písm. c) zákona o integrovaném záchranném systému starosta obce organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- podle § 14, odst. 3, písm. b) krizového zákona hejtman kraje v době krizového stavu koordinuje nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- podle § 21, odst. 3, písm. c) krizového zákona v době krizového stavu starosta obce organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva,
- podle § 6, odst. 1 nařízení vlády č. 463/2000 Sb., § 6, odst. 1 vedou státní orgány, orgány územních samosprávních celků a humanitární organizace přehled nabídek a požadavků na humanitární pomoc.

3.4 Ukrytí a individuální ochrana

Při mimořádné události s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami je v současné době občanům doporučeno provést individuální ochranu a ukrytí improvizovaným způsobem.

V případě možnosti ukrytí s využitím přirozených ochranných vlastností staveb, s případným provedením úprav zamezujících průnik nebezpečných látek. Osoby nacházející se venku či ve vozidle musí urychleně vyhledat nejbližší budovu (obchod, obytný dům, úřad) a nevycházet, dokud nebezpečí nepomine. Pokud situace nedovoluje opustit vozidlo, je třeba při jízdě neotvírat okna a vypnout ventilaci. V případě úniku nebezpečných chemických látek není vhodné se ukrývat ve sklepních a jiných podzemních prostorech. Je nutné zůstat v co nejvyšších patrech, v místnosti odvrácené od místa úniku nebezpečné látky a pokusit se místnost utěsnit (zavřít okna a dveře, oblepit je lepicí páskou, vypnout ventilaci apod.).

V případě možnosti improvizované ochrany využít prostředky improvizované ochrany dýchacích cest a povrchu těla. Základním principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvních součástí, které jsou k dispozici v každé domácnosti a pomoci kterých je možné chránit jak dýchací cesty, tak celý povrch těla.

3.4.1 Ukrytí

Ukrytím obyvatelstva se rozumí využití stálých úkrytů a jiných vhodných prostor, které se stavebními a jinými doplňkovými úpravami přizpůsobují k ochraně obyvatelstva.

Ukrytí obyvatelstva se zajišťuje v improvizovaných úkrytech, ve stálých úkrytech, v podzemních dopravních stavbách.

Vzhledem k době zpohotovení stálých úkrytů (12 hodin) je nelze využít k ochraně před působením průmyslových škodlivin. V souladu s koncepcí ochrany obyvatelstva stát nedotuje rozvoj úkrytového fondu.

3.4.1.1 Improvizované úkryty

Improvizovaný úkryt je předem vybraný optimálně vyhovující prostor (nejlépe suterénní nebo sklepní prostor budov ve středním traktu co nejvíce zapuštěný v okolním terénu), který je možné dodatečně upravit.

Vhodné prostory a podmínky pro improvizovaný úkryt jsou tyto:

- podzemní (suterénní) prostory např. (garáže, sklepy) zcela nebo částečně zapuštěné pod úroveň terénu,
- prostory s minimálním počtem otvorů (oken, dveří, atd.),
- prostory se silnými obvodovými zdmi, dostatečnou stropní nosností (zděná konstrukce 45 cm, železobetonová konstrukce 30 cm, panelová konstrukce 10 cm) a tloušťkou klenby nejméně 15 cm,
- dostatečná kapacita prostorů (do 50 ukryvaných osob) s velikostí podlahové plochy pro jednoho ukryvaného s nuceným větráním 1–3 m², s přirozeným větráním 3–5 m².
- vstupní dveře, které se musí otevírat směrem ven z úkrytu,
- možnost únikových cest z prostor (alespoň 2 nouzové výlezy, průrazy),
- sklep přístupný nejkratší přímou cestou ze schodišťového prostoru.

3.4.1.2 Stálé úkryty

Stálý úkryt je trvalý ochranný prostor v podzemní části stavby (může být i samostatně stojícím objektem). Stálé úkryty se budovaly prioritně k ukrytí obyvatelstva, v některých případech bylo počítáno s jejich dvouúčelovým využitím (v období mimo krizové stavy slouží např. jako skladovací prostory, garáže, kulturní zařízení).

Stálé úkryty se mohou rozdělovat podle několika parametrů – odolnosti proti tlakové vlně, podle hloubky zapuštění a podle situování úkrytu v zástavbě.

Rozdělení úkrytů podle **odolnosti proti tlakové vlně**:

- stálé tlakově odolné úkryty (STOÚ),
- stálé tlakově neodolné úkryty (STNÚ),
- ochranné systémy podzemních dopravních staveb:
 - ochranný systém metra (OSM),
 - ochranný systém Strahovského tunelu (OSST).

Rozdělení úkrytů podle **hloubky zapuštění**:

- částečně zapuštěné,
- zcela zapuštěné.

Rozdělení úkrytů podle **situování úkrytů v zástavbě**:

- samostatně stojící,
- vestavěné úkryty.

Dále pro stálé úkryty platí:

- musí být vybaveny filtroventilačním zařízením, viz obr. č. 17,
- jsou vedeny v evidenci stálých úkrytů (evidenci vede hasičský záchranný sbor kraje a obecní úřad),
- jsou určeny k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení (světelné a tepelné záření, pronikavá radiace, kontaminace radioaktivním prachem, tlaková vlna),

- podle stavebního zákona je vlastník stálého úkrytu povinen udržovat stavbu v dobrém stavebním stavu tak, aby nedocházelo k jejímu znehodnocení nebo ohrožení jejího vzhledu, a aby se co nejvíce prodloužila její užitelnost,
- podle zákona o IZS je vlastník stálého úkrytu povinen dbát při užívání této stavby, aby nedošlo ke změně charakteru této stavby ve vztahu k jejímu účelu a umožnit její využití pro potřeby civilní ochrany a přístup orgánům HZS nebo jimi zmocněným osobám do těchto objektů za účelem používání a kontroly údržby a oprav,
- pokud se kontrolou stálého úkrytu zjistí, že stavebně technický stav stálého úkrytu by mohl vést k ohrožení ukryvaných osob, je to důvod k podání žádosti na vyřazení stálého úkrytu z evidence a následně na změnu užívání stavby cestou stavebního úřadu ve smyslu stavebního zákona.



Obr. č. 17 Filtrventilační zařízení ve stálém úkrytu

3.4.1.3 Odpovědnost za provedení ukrytí

Odpovědnost za zphotočení stálých a zbudování improvizovaných úkrytů mají starostové obcí, statutární zástupci právnických a podnikajících fyzických osob a fyzické osoby, které vlastní stálý úkryt nebo budovy určené plánem ukrytí ke zřízení improvizovaného úkrytu. Odpovědnost za informování obyvatelstva o způsobech ukrytí při mimořádných událostech nevojenského i vojenského charakteru mají obce.

Odpovědnost za upřesňování údajů přehledů o ukrytí, které budou využity v případě realizace příprav k obraně státu, mají ve vztahu:

- k obecním úřadům zpracovatelé plánu ukrytí objektů, vlastníci stálých úkrytů a vlastníci budov určených k budování improvizovaných úkrytů,
- k hasičskému záchrannému sboru kraje obecní úřady a úřady obce s rozšířenou působností.

3.4.2 Individuální ochrana

Prostředky individuální ochrany jsou prostředky pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla, které při včasné a dovedné použití zabezpečují spolehlivou ochranu před účinky nebezpečných látek (především toxickými účinky otravných látek, toxinů a ostatních škodlivin, radiačními a toxickými účinky radioaktivních látek a infekčními účinky biologických prostředků).

V případě havárie s únikem nebezpečných chemických látek je nezbytné použít tzv. prostředky improvizované ochrany dýchacích cest a povrchu těla. Základním principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvních součástí, které jsou k dispozici v každé domácnosti a pomoci kterých je možné chránit jak dýchací cesty, tak celý povrch těla.

Při použití těchto prostředků je nutné dbát následujících zásad:

- celý povrch musí být zakryt, žádné místo nesmí zůstat nepokryté,
- všechny ochranné prostředky je nutno co nejlépe utěsnit,
- k dosažení vyšších ochranných účinků kombinovat více ochranných prostředků nebo použít oděv v několika vrstvách.

Prostředky improvizované ochrany dýchacích cest a povrchu těla je možné použít pouze jako provizorní ochranu proti účinkům některých nebezpečných látek (čpavek, chlor apod.) při mimořádné události hrozí-li nebezpečí z prodlení při:

- úniku ze zamořeného prostoru,
- překonání zamořeného prostoru,
- pobytu v improvizovaném úkrytu,
- k evakuaci obyvatelstva z ohroženého prostoru.

3.4.2.1 Ochrana dýchacích cest

Ochraně obličeje a očí je nutno věnovat největší pozornost. Jedná se o kombinaci ochrany povrchu těla s ochranou dýchacích cest.

Zvláštní pozornost je nutné věnovat ochraně úst a nosu, které jsou vstupní branou dýchacích cest.

Nejvhodnějším způsobem je překrytí úst a nosu za použití:

- vodou mírně navlhčené roušky z kapesníku, froté ručníku, utěrky, kusu flanelové látky,
- navlhčené buničité vaty,
- mnohonásobně přeloženého, navlhčeného toaletního papíru, ubrousků apod.

Uvedené prostředky se upevní v zátylku převázaným šátkem či šálou. Vlhčení se provádí vodou či vodným roztokem sody nebo kyseliny citrónové - podle vlastností ohrožujícího plynu.

Příklad:

Pro čpavek - příprava ochranného roztoku: 100 g kyseliny citrónové nebo 6 polévkových lžic soli na 1 l vody.

3.4.2.2 Ochrana povrchu těla

Hlava – k ochraně hlavy se doporučuje použít čepice, klobouky, šátky a šály, přes které je vhodné převléci kapuci tak, aby byly zakryty vlasy, uši, čelo a krk a na použité prostředky případně nasadit ochranné přilby (motocyklové, pracovní ochranné přilby, cyklistické, lyžařské atd.), které takto chrání i před padajícími předměty.

Oči – nejvhodnějším prostředkem jsou brýle uzavřeného typu (potápěčské, plavecké, lyžařské a motocyklové, u kterých se přelepí větrací průduchy lepicí páskou). V případě, že nejsou takové brýle k dispozici, lze oči jednoduchým způsobem chránit přetažením průhledného igelitového sáčku přes oči a zabezpečit stažením nad kořenem nosu (aby nebyl zamezen přísun kyslíku).

Ruce – chrání se pryžovými rukavicemi nebo alespoň koženými rukavicemi. Ochranný účinek je tím větší, čím je materiál silnější. Pokud by mezi rukavicí a rukávem vzniklo nechráněné místo, musíme ho zabezpečit ovinutím šálou, šátkem, igelitem apod.

Nohy – pro ochranu nohou jsou nejvhodnější pryžové a kožené holínky, kozačky, kožené vysoké boty. Dolní okraje nohavice převážeme provázkem nebo řemínkem. Při použití nízkých bot je vhodné si zhotovit návleky z igelitových sáčků či tašek.

Tělo – větší počet vrstev oděvů a kombinace oděvů např. oblek a pláštěnka, kombinéza s pláštěm apod. zvyšuje koeficient ochrany. K ochraně trupu jsou nejvhodnější igelitové pláštěnky, dlouhé zimní kabáty, kombinézy a šustákové sportovní soupravy.

3.4.2.3 Individuální ochrana při stavu ohrožení státu a válečném stavu

Při stavu ohrožení státu a válečném stavu se provádí výdej prostředků individuální ochrany (viz obr. č. 18 a obr. č. 19) pro vybrané kategorie osob.

Jedná se o:

- dětské ochranné vaky pro děti do 1,5 roku,
- dětské ochranné kazajky pro děti od 1,5 do 6 let,
- dětské ochranné masky pro děti od 1,5 do 18 let,
- ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních,
- ochranné masky pro doprovod výše uvedených osob.



Obr. č. 18 Dětský ochranný vak DV-75, dětská ochranná kazajka Dk-88, dětská ochranná maska DM-1



Obr. č. 19 Ochranná maska CM-3, ochranná maska CM-4, ochranná maska CM-5, ochranná maska CM-6

K zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany se stanovuje jejich množství a struktura podle počtu dětí neumístěných ve školských zařízeních a podle projektované kapacity školských zařízení a lůžkové kapacity zdravotnických, sociálních a obdobných zařízení se zálohou 10 %. Ostatnímu obyvatelstvu budou vytvořeny podmínky k nákupu prostředků ve specializovaných prodejnách. V rámci regulačních opatření budou stanoveny jejich maximální ceny. Seznam těchto prodejen je uveden např. na webových stránkách Hasičského záchranného sboru ČR. Podmínky pro výdej prostředků individuální ochrany mají za povinnost zabezpečit právnické a podnikající fyzické osoby, které provozují školská, zdravotnická, sociální nebo obdobná zařízení, jsou v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi a s jejich přípravou povinny vytvořit v nich podmínky pro jejich výdej.

4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A POŽÁRNÍ OCHRANA

4.1 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém je určen pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech a krizových situacích včetně havárií a živelních pohrom. Potřeba vzniku IZS vyplynula z každodenní činnosti záchranářů při odstraňování následků mimořádných událostí nebo krizových situací a zejména z nutnosti organizování společné činnosti všech subjektů, které disponují potřebnými silami a prostředky, a jsou vybaveny nezbytnými kompetencemi.

Integrovaný záchranný systém není tedy institucí, úřadem, sborem, sdružením ani právnickou osobou. Integrovaný záchranný systém je systém práce s nástroji spolupráce a modelovými postupy součinnosti (např. i typovými činnostmi) a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu.

Výjimkou a určitou institucí integrovaného záchranného systému se od roku 2004 staly operační a informační střediska IZS, což jsou dispečerským způsobem organizovaná a vybavená pracoviště pro příjem tísňových volání na jednotné evropské číslo tísňového volání 112 s kompetencemi rozhodovat o vysílání složek integrovaného záchranného systému na místo zásahu, přijímat opatření k varování občanů a zabezpečovat informační podporu zasahujícím složkám a dotčeným orgánům veřejné správy.

Tato střediska jsou zároveň operačními a informačními středisky hasičských záchranných sborů krajů a operačním a informačním střediskem Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

4.1.1 Základní vymezení integrovaného záchranného systému

Základním právním předpisem pro integrovaný záchranný systém je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Tento zákon řeší působnost, oprávnění a povinnosti všech subjektů, které přicházejí do styku s přípravou na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva. Pravidla stanovená tímto zákonem jsou platná i v případech, kdy je vyhlášen některý z krizových stavů na postiženém území nebo pro celou ČR a platí i za válečného stavu.

Integrovaný záchranný systém se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

Působením základních a ostatních složek v integrovaném záchranném systému není dotčeno jejich postavení a úkoly stanovené zvláštními právními předpisy (např. zákon o požární ochraně, zákon o Policii ČR, zákon o zdravotnické záchranné službě).

Složky integrovaného záchranného systému jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje nebo MV, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací. Složka integrovaného záchranného systému zařazená v příslušném poplachovém plánu integrovaného záchranného systému kraje je povinna při poskytnutí pomoci jinému kraji o tom informovat místně příslušné operační a informační středisko IZS. Při provádění záchranných a likvidačních prací za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se složky integrovaného záchranného systému řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky integrovaného záchranného systému na území příslušného kraje řídí pokyny hejtmana kraje. Personál a prostředky základních a ostatních složek integrovaného záchranného systému jsou za válečného stavu označeny mezinárodně platnými rozpoznávacími znaky pro zdravotnickou službu, duchovní personál a civilní ochranu.

4.1.2 Složky integrovaného záchranného systému

Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území ČR.

Základními složkami integrovaného záchranného systému jsou:

- Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie ČR.

Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (konkretizováno Dohodou o plánované pomoci na vyžádání, uzavřenou mezi Ministerstvem vnitra - Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a Ministerstvem obrany - Generálním štábem Armády ČR a dále Ústředním poplachovým plánem integrovaného záchranného systému),
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Vězeňská služba ČR, obecní policie),
- ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služba),
- orgány ochrany veřejného zdraví (hygienická služba),
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (energetika, komunikační a informační systémy apod.),
- zařízení civilní ochrany (zřizovaná obcemi nebo právníky a podnikajícími fyzickými osobami podle zákona o integrovaném záchranném systému),
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (horská služba, vodní záchranná služba, speleologická záchranná služba, kynologové, Český červený kříž, ADRA, Hand for Help apod.).

Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání na základě písemných dohod, které s nimi mohou uzavírat:

- jednotlivé základní složky integrovaného záchranného systému,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- Ministerstvo vnitra.

V době krizových stavů se stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem.

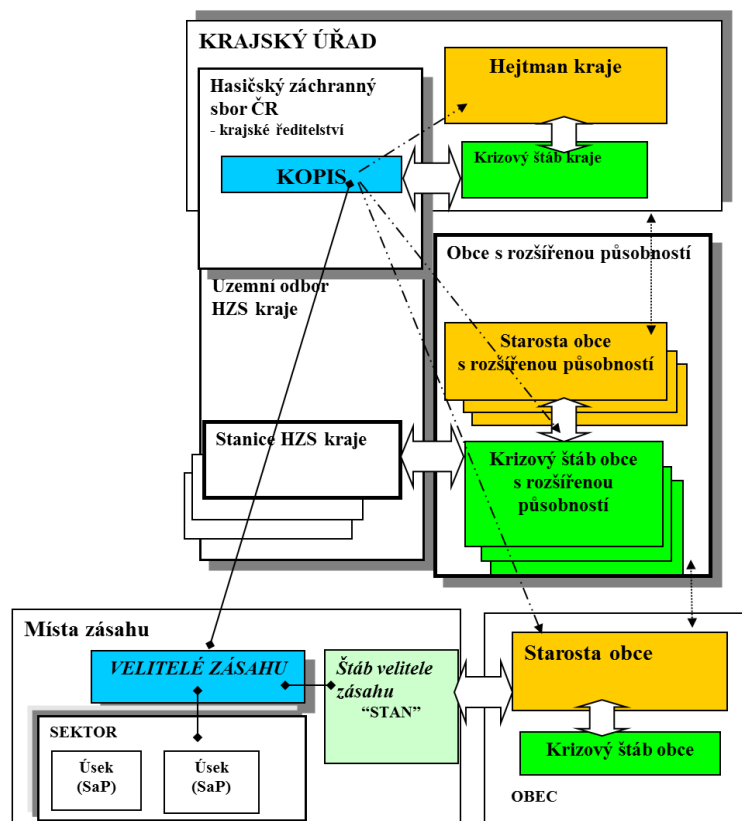
4.1.3 Úrovně koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu

Koordinací složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

Koordinace složek při společném zásahu je prováděna:

- na **taktické úrovni** velitelem zásahu v místě nasazení složek a v prostoru předpokládaných účinků MU,
- na **operační úrovni** operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému,
- na **strategické úrovni** starostou obce s rozšířenou působností, hejtmanem kraje, nebo Ministerstvem vnitra a ostatními správními úřady v případech stanovených zákonem o integrovaném záchranném systému.

Na obr. č. 20 jsou znázorněny úrovně řízení integrovaného záchranného systému v kraji.



Obr. č. 20 Úrovně řízení integrovaného záchranného systému v kraji

4.1.4 Stálé orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému

Stálými orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterými jsou operační střediska hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jsou povinna:

- přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádné události,
- zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu,
- plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce,
- zabezpečovat v případě potřeby vyznění základních i ostatních složek integrovaného záchranného systému a vyznění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace integrovaného záchranného systému.

Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému jsou oprávněna:

- povolávat a nasazovat síly a prostředky Hasičského záchranného sboru ČR a jednotek požární ochrany, dalších složek integrovaného záchranného systému podle poplachového plánu integrovaného záchranného systému nebo podle požadavků velitele zásahu; při tom dbají, aby uvedené požadavky nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře Hasičského záchranného sboru ČR, hejtmána kraje, nebo Ministerstva vnitra při jejich koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- vyžadovat a organizovat pomoc, osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu,
- provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, pokud zvláštní právní předpis (např. atomový zákon nebo zákon o prevenci závažných havárií) nestanoví jinak.

4.1.5 Stupeň poplachu integrovaného záchranného systému a jejich účel

Stupeň poplachu (1., 2., 3. a zvláštní) předurčuje potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce (v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události) na místě zásahu nebo na území, kde probíhá více zásahů. Jde o určitou velikostní klasifikaci mimořádné události co do rozlohy zasaženého místa, počtu zasažených osob nebo úrovně koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu. Potřebný stupeň zásahu vyhláší operační a informační středisko integrovaného záchranného systému při prvotním povolání složek integrovaného záchranného systému na místo zásahu nebo jej vyhláší a zejména upřesňuje velitel zásahu. Vyhlášení zvláštního stupně poplachu umožňuje hejtmanovi kraje převzít koordinaci záchranných a likvidačních prací za podmínek stanovených zákonem o integrovaném záchranném systému.

Podle vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému se stupně poplachu člení takto:

- **První stupeň poplachu**
 - mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah, jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo
 - záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat.
- **Druhý stupeň poplachu**
 - mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m²,
 - záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje, kde mimořádná událost probíhá, nebo
 - je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu.
- **Třetí stupeň poplachu**
 - mimořádná událost ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo
 - záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů, nebo
 - je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky.

(Na základě rozhodnutí řídicího důstojníka hasičského záchranného sboru kraje oznamuje operační a informační středisko kraje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje hejtmanovi. Stejným způsobem nebo na základě žádosti velitele zásahu se oznamuje vyhlášení třetího stupně poplachu poplachového plánu kraje starostovi obce s rozšířenou působností).
- **Zvláštní stupeň poplachu**
 - mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km²,
 - záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky včetně využití sil a prostředků z jiných krajů, popřípadě je nutno použít ostatní pomoc podle § 22 zákona nebo zahraniční pomoci,
 - je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, nebo
 - společný zásah složek vyžaduje koordinaci na strategické úrovni.

(Vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje oznamuje operační a informační středisko kraje hejtmanovi. Stejným způsobem nebo na základě rozhodnutí velitele zásahu se vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje oznamuje starostovi dotčené obce s rozšířenou působností. Po vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje operační a informační středisko kraje povolává a nasazuje síly a prostředky z kraje, koordinuje pomoc se sousedními kraji a informuje o vyhlášení zvláštního stupně poplachu poplachového plánu kraje generální ředitelství. Obdobným způsobem koordinuje pomoc operační a informační středisko Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR).

4.1.6 Úkoly orgánů kraje a obce s rozšířenou působností

Zákon o integrovaném záchranném systému stanoví, že orgány kraje zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Těmito orgány jsou krajský úřad a hejtman kraje.

Následující úkoly krajského úřadu však plní hasičský záchranný sbor kraje:

- organizuje součinnost mezi obecními úřady obcí s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu integrovaného záchranného systému, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičeními,
- usměrňuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- sjednocuje postupy obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva,
- zpracovává plán k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje (havarijní plán kraje),
- zpracovává poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje,
- spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje,
- uzavírá dohody s příslušným územním celkem sousedního státu, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.
- řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí integrovaného záchranného systému,
- organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- zabezpečuje varování a vyrozumění,
- koordinuje záchranné a likvidační práce a plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené Ministerstvem vnitra,
- organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření,
- organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- organizuje a koordinuje humanitární pomoc,
- organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany,
- vede evidenci a provádí kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji,
- uplatňuje stanovisko k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany obyvatelstva a civilního nouzového plánování při přípravě na mimořádné události.

Hejtman kraje:

- organizuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, právníckými a fyzickými osobami,
- koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje, pokud přesahuje území jednoho správního obvodu obce s rozšířenou působností a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu nebo jej o to požádal anebo jej o koordinaci požádal starosta obce s rozšířenou působností; pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může hejtman použít krizový štáb kraje,
- schvaluje havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností zajišťuje připravenost správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností na mimořádné události, provádění záchranné a likvidační práce a ochranu obyvatelstva. Tyto úkoly za něj plní hasičský záchranný sbor kraje.

Starosta obce s rozšířenou působností koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud jej o to velitel zásahu požádal. Ke koordinaci může starosta obce s rozšířenou působností použít krizový štáb své obce. Při koordinaci záchranných a likvidačních prací je povinen předávat Ministerstvu vnitra zprávy o jejich průběhu prostřednictvím operačního a informačního střediska. Starosta obce s rozšířenou působností schvaluje vnější havarijní plán, pokud zóna havarijního plánování nepřesahuje správní obvod jedné obce s rozšířenou působností.

4.2 Požární ochrana

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, vytváří podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech prostřednictvím ukládání povinností ministerstvům a jiným správním úřadům, právníckým osobám a fyzickým osobám a dále vyjádřením působnosti a postavení orgánů státní správy i samosprávy a postavení a povinností jednotek požární ochrany.

4.2.1 Současná organizace požární ochrany v ČR

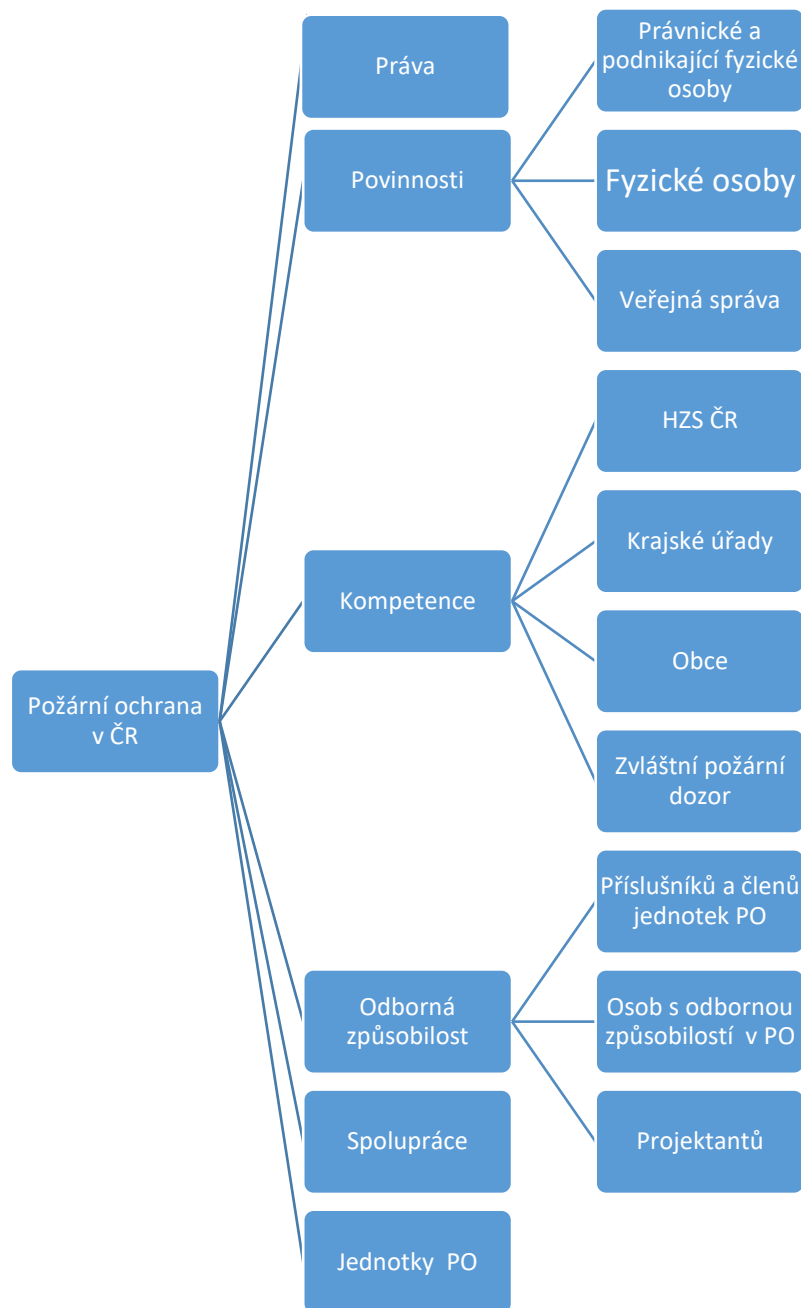
Organizace požární ochrany je uspořádána do logického systému, který je ověřen desítkami let fungování. V průběhu času dochází ke změnám v naší společnosti, které se promítají i do požární ochrany, ale systém nenarušují.

Požární ochrana je organizována jako soustava povinností, které jsou adresovány právníckým a fyzickým osobám, ale i veřejné správě, a na druhé straně jsou kompetence veřejné správy, které vytvářejí právní prostředí, kontrolují a vymáhají dodržování zákonnosti a také vytváření podmínky pro hašení požárů.

Základními cíli požární ochrany jsou:

- zamezit vzniku požáru,
- v případě jeho vzniku omezit jeho šíření, a tím minimalizovat škody,
- vytvořit podmínky pro evakuaci a zásah jednotek požární ochrany.

Na obr. č. 21 je znázorněno schéma požární ochrany v ČR



Obr. č. 21 Schéma požární ochrany v ČR

4.2.2 Úkoly orgánů kraje a obce

Kraj na úseku požární ochrany vystupuje jako orgán státní správy vykonávající přenesenou působnost (krajský úřad) a jako samosprávný celek (kraj).

Krajský úřad:

- projednává koncepci požární ochrany v kraji,
- vytváří podmínky pro dislokaci a vybavení jednotek požární ochrany Hasičského záchranného sboru ČR,
- organizuje s hasičským záchranným sborem kraje požární ochranu v období stavu ohrožení státu a válečného stavu,

- hradí k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany náklady jednotkám sborů dobrovolných hasičů vybraných obcí,
- prostřednictvím rady kraje stanoví nařízením kraje podmínky k zabezpečení:
 - plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany,
 - zdrojů vody k hašení požárů a tyto zdroje určuje,
 - požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru,
 - požární ochrany v budovách zvláštního významu,
 - požární ochrany při akcích, kterých se zúčastňuje větší počet osob.

Kraj:

- projednává roční zprávu o stavu požární ochrany v kraji,
- k zabezpečení plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany přispívá hasičskému záchrannému sboru kraje na financování jeho potřeb a obcím na financování potřeb jejich jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Obec na úseku požární ochrany vystupuje jako orgán státní správy vykonávající přenesenou působnost (obecní úřad) a jako samosprávný celek (obec).

Obec v samostatné působnosti na úseku požární ochrany:

- zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní další úkoly podle zvláštního právního předpisu ve svém územním obvodu; členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech v mimopracovní době poskytuje odměnu,
- udržuje akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje odbornou přípravu členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce,
- zabezpečuje materiální a finanční potřeby jednotky sboru dobrovolných hasičů obce a požární ochrany,
- zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci, jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajících zásahu na území obce,
- poskytuje náhradu ušlého výdělků členu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, který se ve své pracovní době nebo v době, ze které mu plyne příjem ze samostatné činnosti, zúčastní zásahu při požáru nebo jiných záchranných prací při živelních pohromách nebo jiných mimořádných událostech nebo nařízeného cvičení anebo nařízené odborné přípravy,
- zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení, zejména pro potřeby svého územního obvodu,
- zpracovává stanovenou dokumentaci požární ochrany,
- zřizuje ohlašovnu požárů a další místa, odkud lze hlásit požár,
- zabezpečuje zdroje vody pro hašení požárů a jejich trvalou použitelnost a stanoví další zdroje vody pro hašení požárů a podmínky pro zajištění jejich trvalé použitelnosti,
- umožňuje dislokaci jednotek hasičského záchranného sboru v katastrálním území obce podle nařízení kraje a přispívá na provoz a vybavení těchto jednotek,
- spolupracuje se sousedními obcemi při plnění úkolů k zabezpečení požární ochrany; za tím účelem mohou obce soustřeďovat finanční prostředky,
- organizuje preventivně výchovnou činnost,
- obecně závaznou vyhláškou:

- vydává požární řád obce,
- stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, kterých se zúčastní větší počet osob.

Obecní úřad na úseku požární ochrany:

- zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky sboru dobrovolných hasičů obce na jejich odborné přípravě,
- zajišťuje úkoly požární ochrany pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.

Vybrané obecní úřady:

- zabezpečují podle požárního poplachového plánu kraje hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech mimo svůj územní obvod,
- zabezpečují akceschopnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce k zásahům mimo svůj územní obvod,
- na základě nařízení kraje, kterým se stanoví podmínky plošného pokrytí území kraje jednotkami požární ochrany, zabezpečují nepřetržitou pracovní pohotovost mimo pracoviště v počtu nejméně jednoho požárního družstva o sníženém početním stavu.

5 ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY STÁTU

Obrana státu je v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Obrana státu zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému.

Česká republika zajišťuje svoji obranu zejména v rámci společné obrany NATO podle článku 5 Severoatlantické smlouvy. Členství v mezinárodních organizacích však nesnímá prvotní odpovědnost za vlastní obranu a Česká republika samostatně i ve spolupráci s dalšími státy udržuje a rozvíjí, v souladu s článkem 3 Severoatlantické smlouvy, svoji individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku.

Bezpečnostní strategie České republiky je základním dokumentem bezpečnostní politiky České republiky. Dokument obsahuje východiska bezpečnostní politiky České republiky, bezpečnostní prostředí, bezpečnostní zájmy a strategii prosazování těchto bezpečnostních zájmů.

Obranná strategie České republiky vychází z principů, bezpečnostních zájmů a hodnot zformulovaných v Bezpečnostní strategii České republiky. Definuje východiska obranné politiky České republiky a tři pilíře obrany, kterými jsou stát, ozbrojené síly a občan.

- **Pilíř 1 – zodpovědný přístup státu k obraně České republiky a spojeneckým závazkům**

Za přípravu a zajišťování obrany státu odpovídá vláda České republiky. Obrana státu je záležitostí všech složek státní správy, územní samosprávy, právnických osob i občanů. Vláda České republiky vytváří podmínky pro rozvoj ozbrojených sil České republiky a garantuje, že tyto síly splňují požadavky pro obranu svrchovanosti a územní celistvosti státu v rámci kolektivní obrany NATO.

- **Pilíř 2 – akceschopné ozbrojené síly**

Cílem České republiky je mít ozbrojené síly naplněné motivovaným, vycvičeným, všestranně připraveným a náležitě vybaveným personálem. Obdobně je nezbytné i vybavení ozbrojených sil České republiky materiálními prostředky.

- **Pilíř 3 – občanská povinnost k obraně státu**

Obrana státu je občanskou povinností i právem občana České republiky a zároveň jeho morálním závazkem. Zákonná povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací Armády České republiky.

Obranná strategie České republiky je pravidelně aktualizována, poslední aktualizace proběhla v roce 2017.

5.1 Příprava a odpovědnost občanů

Za zajišťování obrany státu odpovídá v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, vláda České republiky. Svůj díl odpovědnosti nesou kromě institucí státní správy a územní samosprávy také občané.

Fyzické osoby mají při zajišťování obrany státu povinnost:

- poskytovat podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo na výzvu krajského vojenského velitelství určené věcné prostředky pro potřeby zajišťování obrany státu, které vlastní,
- strpět činnosti spojené s výběrem, evidencí, určením a dodáváním věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu nebo s jejich kontrolou,
- bezodkladně oznamovat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podstatné změny určených věcných prostředků, které mají význam pro jejich využitelnost,
- uposlechnout výzvy k dodání věcných prostředků k prověření opatření pro zabezpečení obrany státu.

Fyzické osoby mají pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, nebyly-li od ní osvobozeny nebo nebyly-li povolány k mimořádné službě. Další povinností pak je účastnit se přípravy občanů k obraně státu, která je dobrovolná a za stavu ohrožení státu a za válečného stavu povinná.

Pokud podnikající fyzické osoby mají zaměstnance, mají povinnost poskytovat pracovní volno těm zaměstnancům, kteří budou povoláni k pracovním výpomocem nebo k plnění pracovních povinností v zájmu zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Pokud jsou vlastníky nebo provozovateli objektů důležitých pro obranu státu, mají povinnost zabezpečit provozuschopnost těchto objektů pro účely zajištění obrany státu a umožnit jejich užití k těmto účelům.

5.1.1 Příprava občanů

Příprava občanů k obraně státu má charakter vzdělávání a provádí se v rámci základního a středního vzdělávání i v rámci jiné státem uznané vzdělávací činnosti. Pro ostatní občany je v míru tato příprava dobrovolná. Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je příprava občanů k obraně státu povinná.

Příprava občanů k obraně státu je nedílnou součástí plánování obrany státu. Úroveň připravenosti občanů v této oblasti významně ovlivňuje funkčnost systému zajišťování obrany České republiky jako celku. Kvalita, pravidelnost a komplexní zaměření přípravy občanů k obraně státu přispívají ke snižování škod na majetku a zejména ke snižování ztrát na lidských životech při vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, ale i při běžných mimořádných událostech či za krizových situací nevojenského charakteru.

Ministerstvo obrany zpracovává v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, koncepci přípravy občanů k obraně státu. Tato koncepce je součástí struktury strategických a koncepčních dokumentů pro oblast bezpečnosti a obrany státu, jež společně vytvářejí podmínky pro realizaci opatření k zajišťování obrany České republiky. Koncepce popisuje aktuální stav v oblasti provádění přípravy občanů k obraně státu a uvádí úkoly k odstranění zjištěných nedostatků. Koncepci přípravy občanů k obraně státu schvaluje vláda České republiky.

Ministerstvo obrany podporuje vzdělávání v oblasti přípravy občanů k obraně státu prostřednictvím následujících nástrojů:

- akreditované školení pro učitele základních a středních škol,
- prezentační program pro základní a střední školy,
- prezentace Armády České republiky na veřejnosti.
- dotační programy.

Informace o obsahu školení a plán jejich realizace na kalendářní rok jsou zveřejňovány na internetových stránkách www.pokos.army.cz. (POKOS – příprava občanů k obraně státu).

K přípravě občanů k obraně státu se zpracovávají plány přípravy občanů k obraně státu. Plány stanovují zaměření přípravy občanů v období míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, formy vzdělávací, výchovné a osvětové činnosti v oblasti přípravy občanů k obraně státu v období míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu a rozsah přípravy občanů k obraně státu.

Plány zpracovávají ministerstva, jiné ústřední správní úřady, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

5.1.2 Branná povinnost

Problematiku branné povinnosti upravuje zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon).

Branná povinnost je povinnost státního občana České republiky plnit úkoly ozbrojených sil České republiky. Branné povinnosti podléhají všichni občané České republiky od osmnácti do šedesáti let věku.

Branná povinnost zahrnuje povinnost občana:

- podrobit se odvodnímu řízení, v rámci kterého se rozhoduje o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu na základě lékařského posudku o zdravotní způsobilosti vyhotoveného civilními lékaři odvodní komise na základě zdravotních údajů vyplněných v dotazníku občana registrujícím lékařem a případně výsledků odborných vyšetření od určených poskytovatelů zdravotních služeb,
- vykonávat vojenskou činnou službu
 - v míru formou dobrovolného převzetí výkonu branné povinnosti (služební poměr vojáka z povolání, příprava vojáka v záloze k plnění úkolů ozbrojených sil České republiky nebo služba v operačním nasazení); v těchto případech o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu rozhoduje krajské vojenské velitelství,
 - na základě lékařského posudku o zdravotní způsobilosti k vojenské činné službě vyhotoveného vojenským poskytovatelem zdravotních služeb,
 - za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu formou povinné mimořádné služby,
- plnit další povinnosti stanovené branným zákonem.

5.1.3 Odvodní řízení

Odvodnímu řízení, které je nedílnou součástí branné povinnosti, se občan podrobuje na základě Nařízení vlády za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Odvodním řízení má tyto náležitosti:

- rozhoduje se o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu,
- probíhá pouze za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu,
- vláda stanoví termín a počty občanů (ročníky narození nebo odborná kvalifikace),
- Krajské vojenské velitelství povolá občana k odvodu,
- členové odvodní komise jsou zástupce krajského vojenského velitelství, zástupce obecního úřadu obce s rozšířenou působností a dva civilní lékaři,
- občan je povinen dostavit se k odvodnímu řízení (i pokud neobdržel povolávací rozkaz) a absolvovat lékařskou prohlídku
- k odvodnímu řízení nemusí např. prezident, poslanci, senátoři, členové vlády, diplomaté, hejtmani, primátoři, těhotné ženy, příslušníci ozbrojených sborů,
- zvláštní podmínky pro ženy a muže pečující o děti,
- odvodní komise vydá rozhodnutí o (ne)schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu, proti tomuto rozhodnutí se lze odvolat

- lze odmítnout výkon mimořádné služby z důvodu svědomí nebo náboženských důvodů:
 - do 15 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí,
 - do 15 dnů od vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

5.2 Operační příprava státního území

Operační příprava státního území je souhrn opatření vojenského, ekonomického a obranného charakteru, která se plánují a uskutečňují v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu s cílem vytvořit na území státu nezbytné podmínky pro splnění úkolů ozbrojených sil České republiky a zabezpečení potřeb obyvatelstva.

Z hlediska zajišťování obrany státu se všechna výše uvedená opatření provádí v oblasti obranné infrastruktury. Tu lze definovat, jako soubor objektů, staveb, pozemků, zařízení, služeb, výrobních a nevýrobních systémů, bez ohledu na formu vlastnictví a způsob využití, jejichž zničení, narušení nebo omezení činnosti by v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu ohrozilo plnění úkolů ozbrojených sil České republiky, ostatních prvků bezpečnostního systému České republiky, spojeneckých ozbrojených sil a ochrany obyvatelstva.

Obranná infrastruktura se podle formy vlastnictví dělí:

- vojenskou infrastrukturu (vojenské objekty důležité pro obranu státu),
- nevojenskou infrastrukturu (nevojenské objekty důležité pro obranu státu, objekty možného napadení a krizová pracoviště).

Objekty důležité pro obranu státu jsou pozemky, stavby a další objekty strategického významu, jejichž poškozením, částečným nebo celkovým zničením získá nepřítel zjevné vojenské výhody a podstatně naruší obranu České republiky před vnějším napadením.

Vojenské objekty důležité pro obranu státu jsou pozemky a stavby umístěné ve vojenských újezdech, které mají z politického, vojenského nebo hospodářského hlediska význam pro zajišťování obrany státu, zejména pro zabezpečení základních funkcí státu a zabezpečení ozbrojených sil České republiky. Dále to jsou pozemky a stavby, k nimž výkon vlastnického práva státu a jiných majetkových práv vykonává Ministerstvo obrany nebo právnická osoba jím zřízená nebo založená.

Nevojenské objekty důležité pro obranu státu jsou pozemky a stavby určené k ochraně obyvatel, pozemky, stavby a další objekty strategického významu, které určí vláda České republiky a pozemky a stavby, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou mít strategický význam a které určí vláda České republiky.

Objekty možného napadení jsou objekty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mají na území kraje funkcí nebo umístěním zásadní význam pro zabezpečení mobilizace ozbrojených sil České republiky, plnění opatření k zajišťování obrany, zajištění základních životních potřeb obyvatel a fungování státní správy a územní samosprávy.

Krizová pracoviště zřizují a využívají pro řešení vojenských i nevojenských krizových situací státní orgány a orgány územních samosprávných celků. Krizová pracoviště mohou být hlavní a záložní, chráněná či nechráněná.

5.3 Plány obrany státu

Plány obrany státu jsou výsledkem obranného plánování, plánování operací, mobilizačního plánování a plánování připravenosti obranného systému státu včetně operační přípravy státního území. V plánech obrany státu jsou rozpracována věcná, organizační a personální opatření určená k přípravě, řízení a organizaci zajišťování obrany státu nebo plnění mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně. Plány obrany státu upravuje nařízení vlády České republiky č. 139/2017

Sb., o plánování obrany státu, které stanovuje plány obrany státu a upřesňuje podrobnosti pro jejich zpracování. Plány obrany státu nejsou vzhledem ke své povaze a obsahu dokumenty veřejného charakteru.

Mezi plány obrany státu se patří tyto plány:

- Ústřední plán obrany státu
- Plán odpovídajících sil a prostředků nezbytných k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu
- Plán doplňování odpovídajících sil a prostředků nezbytných k zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu
- Plány hospodářské mobilizace
- Plán operační přípravy státního území České republiky
- Plán realizace operační přípravy státního území České republiky
- Předběžné operační plány a stálé obranné plány
- Seznam opatření Národního systému reakce na krize pro potřeby řízení obrany státu
- Katalog opatření Národního systému reakce na krize pro potřeby řízení obrany státu
- Plány přípravy občanů k obraně státu (viz kap. 5.1.1)
- Dílčí plány obrany

5.3.1 Dílčí plány obrany

V dílčích plánech obrany zpracovatelé plánují opatření k zajišťování obrany státu v okruhu své působnosti.

Plány zpracovávají ministerstva, jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností do jednoho roku ode dne schválení nebo aktualizace Ústředního plánu obrany státu.

Obsahová náplň dílčích plánů obrany je stanovena rozdílně pro:

- ministerstva, jiné ústřední správní úřady a Českou národní banku,
- kraje a Magistrát hlavního města Prahy,
- obce s rozšířenou působností a městské části určené Statutem hlavního města Prahy.

Náležitosti dílčího plánu obrany:

- plán činností zpracovatele při zajišťování obrany státu v období míru, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu,
- plán odpovídajících sil a prostředků a plán doplňování odpovídajících sil a prostředků pro plnění úkolů zpracovatele na úseku obrany státu,
- katalogové listy k realizaci opatření Národního systému reakce na krize pro potřeby řízení obrany státu v oboru působnosti zpracovatele,
- plán nezbytných dodávek zpracovaný v souladu se zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- přehled hlavních, záložních, chráněných a nechráněných krizových pracovišť,
- opatření k zabezpečení výběrového doplnění a mobilizace,
- opatření k plnění úkolů operační přípravy státního území vycházející z plánu operační přípravy státního území,
- plán přípravy občanů k obraně státu v oboru působnosti zpracovatele,
- přílohová část, jejíž součástí jsou zejména plán spojení a geografické podklady nezbytné pro zajištění připravenosti k obraně státu v období míru a obrany státu za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

5.4 Úkoly ministerstev, jiných ústředních správních úřadů, orgánů kraje a obce s rozšířenou působností

Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky a správu vojenských újezdů.

Ministerstvo obrany:

- navrhuje vládě České republiky základní opatření k přípravě a organizování obrany státu,
- odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu,
- odpovídá za plánování a zabezpečení operační přípravy státního území a připravuje její koncepci, za doplňování ozbrojených sil České republiky a mobilizaci ozbrojených sil České republiky,
- přezkušuje prostřednictvím svých orgánů přípravu mobilizace ozbrojených sil České republiky,
- vede soubornou evidenci věcných prostředků a soubornou evidenci o fyzických osobách určených k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci určených k zabezpečení ozbrojených sil České republiky,
- řídí přípravu občanů k obraně státu a provádí vzdělávací, výchovnou a osvětovou činnost v této oblasti;
- uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci z hlediska zájmů obrany České republiky,
- vede soubornou evidenci objektů důležitých pro obranu státu a objektů, které mohou být za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu napadeny.

Ministerstva, jiné ústřední správní úřady a Česká národní banka mají k zajišťování obrany státu uloženy tyto povinnosti:

- vyhodnocují mezinárodněpolitickou situaci a navrhují potřebná opatření k zajišťování obrany státu,
- plánují podle rozhodnutí vlády České republiky opatření k zajišťování obrany státu včetně jejich finančního zabezpečení a realizují je,
- odpovídají za výběr objektů důležitých pro obranu státu a v součinnosti s jejich vlastníky a provozovateli za zabezpečení jejich použití k zajišťování obrany státu,
- plní úkoly k zajišťování obrany státu podle rozhodnutí vlády České republiky.

Krajské úřady k zajišťování obrany státu:

- vyhodnocují v součinnosti s ministerstvy, jinými správními úřady a Českou národní bankou objekty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhují způsob jejich ochrany,
- plánují podle rozhodnutí vlády České republiky opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení výběrového doplnění ozbrojených sil České republiky za stavu ohrožení státu nebo mobilizace ozbrojených sil České republiky za válečného stavu a koordinují jejich realizaci u obcí s rozšířenou působností,
- stanovují a realizují opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil České republiky podle rozhodnutí Ministerstva obrany a plní další nezbytná opatření k obraně státu,
- řídí evakuaci obyvatel a zabezpečují jejich nezbytné životní potřeby,
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí Ministerstva obrany,
- vedou soubornou evidenci o určených věcných prostředcích a jejich vlastnících a o fyzických osobách určených za stavu ohrožení státu a za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,
- zabezpečují podle požadavků obcí přípravu občanů k obraně státu,

- zpracovávají dílčí plán obrany kraje, který po projednání v bezpečnostní radě kraje schvaluje jeho hejtman,
- určují poskytovatele zdravotních služeb k provedení lékařských prohlídek fyzických osob povolaných k plnění pracovní povinnosti a pracovní výpomoci.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností k zajišťování obrany státu:

- podílejí se, v rozsahu stanoveném krajským úřadem, na vyhodnocování objektů, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhují způsob jejich ochrany,
- plánují, v rozsahu stanoveném krajským úřadem, opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení výběrového doplnění ozbrojených sil České republiky za stavu ohrožení státu nebo mobilizace za válečného stavu,
- vedou evidenci o vhodných věcných prostředcích, které lze využít pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu a v nezbytném rozsahu vedou osobní údaje o jejich vlastnících,
- vedou evidenci nezbytných osobních údajů o fyzických osobách, které lze určit pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,
- provádějí výběr vhodných věcných prostředků a kontrolu určených věcných prostředků,
- rozhodují o určení věcných prostředků pro účely zajišťování obrany státu podle druhu a množství,
- rozhodují o povolání fyzických osob, které mají trvalý pobyt v jejich obvodu, k pracovním výpomocím a k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu; koordinují jejich výběr a spolupracují s dalšími obcemi, Úřadem práce České republiky - krajskými pobočkami a na území hlavního města Prahy s pobočkou pro hlavní město Prahu a dalšími správními úřady,
- podílejí se na evakuaci obyvatel a zabezpečení jejich nezbytných životních potřeb podle rozhodnutí krajského úřadu,
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí Ministerstva obrany nebo krajského úřadu,
- podílejí se na organizaci přípravy občanů k obraně státu,
- plní další úkoly a poskytují údaje pro zajišťování obrany státu podle pokynů ministerstev, jiných správních úřadů a orgánů kraje,
- ukládají správní tresty za nesplnění povinnosti,
- rozhodují o vyvlastnění ve zkráceném řízení za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu,
- zpracovávají dílčí plán obrany obce s rozšířenou působností, který po projednání v bezpečnostní radě obce s rozšířenou působností schvaluje její starosta.

Obecní úřady k zajišťování obrany státu:

- plní úkoly a poskytují údaje pro zabezpečení obrany státu podle požadavků obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo krajského úřadu,
- zabezpečují výběr a povolávání fyzických osob k pracovním výpomocím nebo k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- podílejí se na zabezpečení dodání určených věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu podle rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí Ministerstva obrany, krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- poskytují potřebnou součinnost v případě výcviku ozbrojených sil České republiky mimo území vojenských újezdů; sepisují škody způsobené právníky a fyzickým osobám a škody

způsobené na majetku obce, došlo-li ke škodě v přímé souvislosti s výcvikem ozbrojených sil České republiky nebo s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu,

- uplatňují požadavky na přípravu občanů k obraně státu u krajského úřadu cestou obecního úřadu obce s rozšířenou působností a organizují jejich přípravu,
- plní úkoly spojené s evakuací obyvatel podle rozhodnutí krajského úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností a poskytují potřebnou součinnost při ochraně majetku evakuovaných osob.

5.5 Ozbrojené síly ČR

K zajišťování své bezpečnosti vytváří Česká republika ozbrojené síly České republiky. Postavení, úkoly a členění ozbrojených sil České republiky upravuje zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

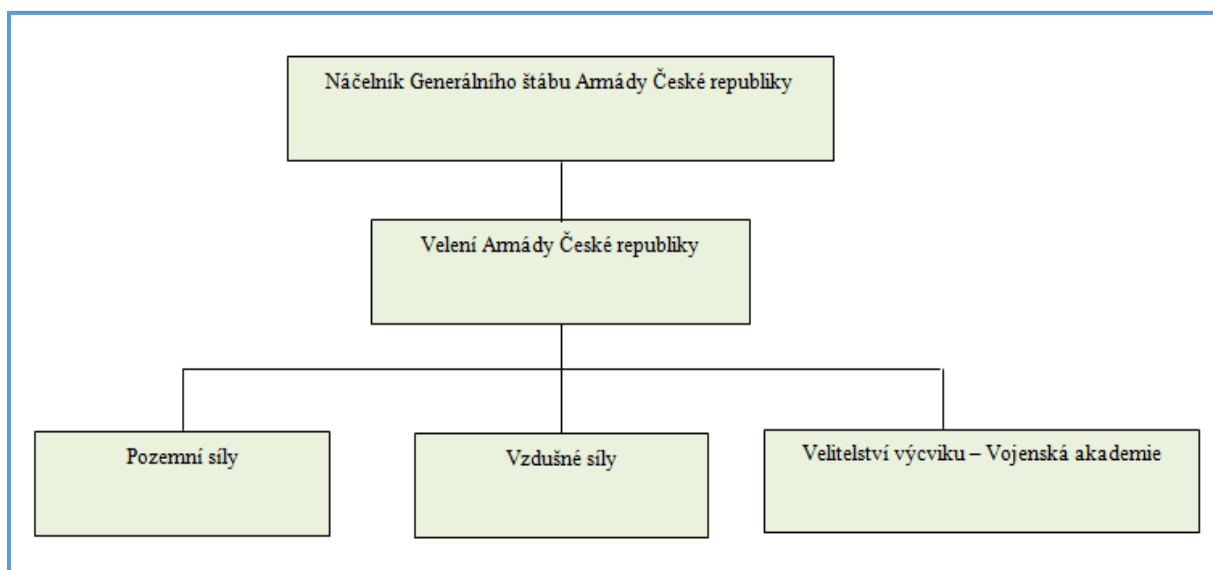
Ozbrojené síly České republiky se člení na Armádu České republiky, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky je prezident republiky.

Základním úkolem ozbrojených sil České republiky je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly České republiky plní rovněž úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení. Ozbrojené síly České republiky se podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účastí v operacích na podporu a udržení míru a při záchranných a humanitárních akcích. S ozbrojenými silami jiných států spolupracují ozbrojené síly České republiky na základě mezinárodních smluv.

5.5.1 Armáda České republiky

Armáda České republiky je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky. Velení Armádě České republiky zabezpečuje Generální štáb Armády České republiky, v jehož čele stojí náčelník Generálního štábu Armády České republiky.

Struktura Armády České republiky je schematicky znázorněna na obrázku č. 22.



Obr. č. 22 Struktura Armády České republiky

Hlavními úkoly a posláním pozemních a vzdušných sil jsou tyto:

Pozemní síly jsou určeny zejména k těmto činnostem:

- k použití na území ČR i mimo něj,
- k vedení obranné a útočné bojové činnosti,
- ke střežení důležitých objektů a prostorů,
- k plnění úkolů ve prospěch integrovaného záchranného systému a Policie ČR (na vyžádání),
- k posílení ochrany státní hranice.

Vzdušné síly jsou určeny zejména k těmto činnostem:

- hlavním úkolem je obrana vzdušného prostoru státu

V případě ozbrojeného konfliktu:

- vybojování vzdušné nadvlády,
- Průzkum a bojová podpora pozemních sil,
- vzdušná přeprava a zásobování vojsk.

V době míru dále:

- služba pátrání a záchran SAR (pomoc posádkám letounů v nouzi),
- letecká záchranná služba + lety pro IKEM,
- přeprava ústavních a vládních činitelů,
- činnost ve prospěch integrovaného záchranného systému,
- ochrana vzdušného prostoru spojenců.

Armádu České republiky lze vedle jejího hlavního úkolu, kterým je příprava na obranu a obrana České republiky, dále použít:

- na základě rozhodnutí vlády České republiky ke střežení objektů důležitých pro obranu státu,
- na základě rozhodnutí vlády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky, pokud síly a prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti,
- k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy (v souladu s Ústředním poplachovým plánem integrovaného záchranného systému nebo na základě rozhodnutí vlády České republiky),
- k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky,
- k letecké dopravě ústavních činitelů,
- k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy,
- k zabezpečení dopravy pro vlastní potřeby,
- k poskytování leteckých služeb,
- k zabezpečování dopravy na základě rozhodnutí vlády České republiky,
- k zabezpečení kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí,
- k plnění humanitárních úkolů civilní obrany.

Armádu České republiky lze využít i při řešení mimořádných událostí nevojenského charakteru.

V souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, lze Armádu České republiky využít na:

- plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných a likvidačních pracích jako ostatní složku integrovaného záchranného systému; jedná se o poskytnutí vyčleněných sil a prostředků Armády České republiky pouze na žádost Operačního a informačního střediska Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky; vyčleněné síly a prostředky jsou síly

a prostředky Armády České republiky, které jsou zařazeny v Ústředním poplachovém plánu integrovaného záchranného systému,

- ostatní pomoc složkám integrovaného záchranného systému; jedná se o nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení při provádění záchranných a likvidačních prací na žádost Hasičského záchranného sboru kraje, krajského úřadu nebo Ministerstva vnitra.

Použití Armády České republiky k záchranným pracím mohou vyžadovat:

- hejtmani krajů a starostové obcí, v jejichž obvodu došlo k pohromě, u náčelníka Generálního štábu Armády České republiky,
- hejtmani krajů a starostové obcí nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, hrozí-li nebezpečí z prodlení, u velitele vojenského útvaru nebo u náčelníka vojenského zařízení, které jsou nejbližší místu pohromy,
- Ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem integrovaného záchranného systému prostřednictvím Operačního a informačního střediska Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky,
- hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem integrovaného záchranného systému prostřednictvím operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému kraje,
- velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek integrovaného záchranného systému, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému,
- hasičský záchranný sbor kraje, krajský úřad nebo Ministerstvo vnitra jako ostatní pomoc.

Použití Armády České republiky k likvidačním pracím mohou vyžadovat:

- Ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem integrovaného záchranného systému prostřednictvím Operačního a informačního střediska Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky,
- hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem integrovaného záchranného systému prostřednictvím operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému kraje,
- velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek integrovaného záchranného systému, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného operačního a informačního střediska integrovaného záchranného systému,
- hasičský záchranný sbor kraje, krajský úřad nebo Ministerstvo vnitra pro potřebu složek integrovaného záchranného systému jako ostatní pomoc.

Použití Armády České republiky k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky mohou vyžadovat:

- vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy, právnických osob a požární ochrany u náčelníka Generálního štábu Armády České republiky.

Použití Armády České republiky v případě vzniku radiační nehody nebo radiační havárie na jaderné elektrárně mohou vyžadovat:

- na jaderné elektrárně Temelín hejtman Jihočeského kraje nebo v případě nebezpečí z prodlení ředitel Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje,
- na jaderné elektrárně Dukovany hejtman kraje Vysočina a hejtman Jihomoravského kraje nebo v případě nebezpečí z prodlení ředitel Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina a ředitel Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje.

V případě, že by nasazení sil a prostředků Armády České republiky ohrozilo plnění základního úkolu ozbrojených sil České republiky, může být odmítnuto.

Je-li při pohromě ohrožena podstatná část území České republiky, rozhoduje o použití Armády České republiky k záchranným pracím vláda České republiky na návrh ministra vnitra.

V souladu se zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, je Armáda České republiky na dobu nezbytně nutnou připravena také k posílení Policie České republiky v souvislosti s potřebou zajistit vnitřní pořádek a bezpečnost, pokud síly a prostředky Policie České republiky nejsou dostatečné.

Vojáci povolání k plnění úkolů Policie České republiky mají při plnění úkolů Policie České republiky oprávnění a povinnosti policistů, pokud vláda České republiky rozsah těchto oprávnění a povinností neomezí. Vojáci plní úkol ve vojenském stejnokroji označeni rukávovou páskou nebo reflexní vestou s označením „POLICIE“ a případně průkazem potvrzujícím oprávnění k plnění úkolů policie. Konkrétní úkol, rozsah jeho plnění a výzbroj příslušníků Armády České republiky stanoví nařízení vlády České republiky.

Vojska, resp. zařazení vojáka do skupiny vojsk lze rozeznat dle barvy baretu. Rozlišení druhů vojsk dle baretů je znázorněno na obrázku č. 23.



Obr. č. 23 Rozlišení druhů vojsk dle baretů

6 OCHRANA PŘED POVODNĚMI

Povodně představují pro Českou republiku největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních katastrof. Způsobují rozsáhlé materiální škody, ztráty na životech, ale i rozsáhlou devastaci kulturní krajiny včetně ekologických škod. Může při nich docházet k sekundárním jevům – požárům, únikům nebezpečných látek do okolí, sesuvům podmáčené půdy apod.

Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Je to také stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí jejich odvoláním.

6.1 Základní pojmy

Povodně podle zákona o vodách dělíme takto:

- **přirozené povodně** (způsobené přírodními jevy, zejména táním sněhu, dešťovými srážkami nebo chodem ledů),
- **zvláštní povodně** (způsobené jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii a protržení, nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle).

V analýze hrozeb ČR se ještě používá pojem „**přivalová povodeň**“, což je náhlé a rychlé zvýšení hladin a průtoků u vodních toků v důsledku vydatných srážek a rychlý průtok takto zvýšené vody územím.

V problematice povodní se dále používají tyto pojmy:

- **retenční schopnost** (kapacita) je množství vody, které je schopno zadržet vodní dílo, záplavové území, půda atd.,
- **povodňové riziko** znamená kombinaci pravděpodobnosti výskytu povodní a jejich možných nepříznivých účinků na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a hospodářskou činnost,
- **záplavové území** je administrativně určené území, které může být při výskytu přirozené povodně zaplaveno vodou. Rozsah stanovuje vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku,
- **aktivní zóna záplavového území** je záplavová zóna v zastavěných územích, v zastavitelných plochách podle územně plánovací dokumentace, případně podle potřeby v dalších územích; zónu vymezuje vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku podle nebezpečnosti povodňových průtoků,
- **Q5, Q20, Q100** je území zaplavované při pěti, dvaceti a stoleté vodě. Při povodni v těchto případech dosahuje hladina vodního toku určité dané výše a průtok. Očekávaný rozsah zaplavené oblasti ukazují mapy zátopových území.

6.2 Stupně povodňové aktivity

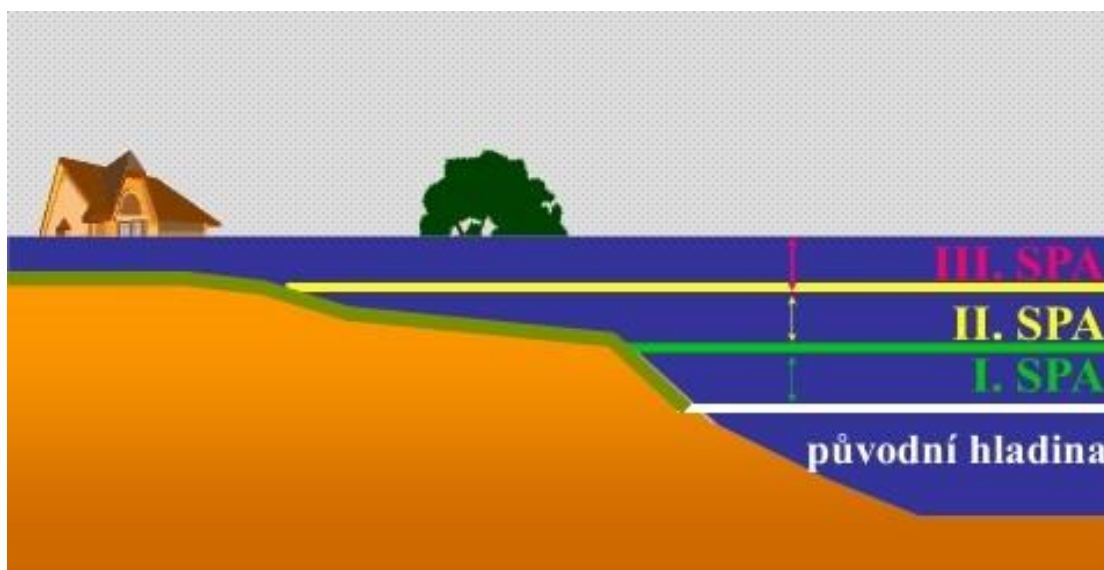
Stupni povodňové aktivity se rozumí míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě mezní nebo kritické hodnoty na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti. Informace o vyhlášených stupních povodňové aktivity (výstraha Českého hydrometeorologického ústavu) se občan dozví z hromadných informačních prostředků, od orgánů samosprávy nebo orgánů státní správy.

Stupně povodňové aktivity dělíme takto:

- **první stupeň (stav bdělosti)**, který nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí, tento stav nastává rovněž vydáním výstražné informace předpovědní povodňové služby, vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně,
- **druhý stupeň (stav pohotovosti)**, který se vyhláší, když nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň, ale nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti, aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,
- **třetí stupeň (stav ohrožení)**, který se vyhláší při bezprostředním nebezpečí nebo vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se povodňové zabezpečovací práce podle povodňových plánů a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány a při vzniku zvláštní povodně i krizové orgány.

Na obr. č. 24 jsou schematicky znázorněny stupně povodňové aktivity.



Obr. č. 24 Schematické znázornění stupňů povodňové aktivity

6.3 Povodňové orgány

Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují ve své územní působnosti povodňové orgány zřízené podle zákona o vodách.

Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány. Touto činností nejsou dotčeny pravomoci velitele zásahu. Povodňový orgán může koordinovat činnost jednotlivých velitelů zásahů při provádění povodňových záchranných prací. Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření

a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Všechna přijatá opatření a vydané příkazy se zapisují do povodňové knihy a musí být přístupné k nahlédnutí příslušných povodňových orgánů, nebo způsobem umožňujícím dálkový přístup. Mimořádné pravomoci povodňových orgánů začínají vyhlášením II. nebo III. stupně povodňové aktivity a končí odvoláním těchto stupňů povodňové aktivity. Povodňový orgán nižšího stupně může požádat povodňový orgán vyššího stupně o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit. Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle krizového zákona, přejímá na celém území, pro které je krizový stav vyhlášen, řízení ochrany před povodněmi příslušný krizový orgán.

Rozlišují se povodňové orgány mimo období povodně a povodňové orgány v době povodně.

Povodňové orgány v období mimo povodně:

- **úroveň obce** – orgány obce a v hlavním městě Praze orgány městských částí,
- **úroveň obce s rozšířenou působností** – obecní úřad obce s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze úřady městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- **úroveň kraje** – krajský úřad,
- **ústřední úroveň** – Ministerstvo životního prostředí, zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra.

Povodňové orgány po dobu povodně:

- **úroveň obce** – povodňová komise obce a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
- **úroveň obce s rozšířenou působností** – povodňová komise obce s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- **úroveň kraje** – povodňová komise kraje,
- **ústřední úroveň** – Ústřední povodňová komise.

Souhrnný přehled povodňových orgánů v období mimo povodně a v období při povodni je uveden v následující tabulce č. 4.

území	mimo povodeň	po dobu povodně
obec	orgány obce a v hlavním městě Praze orgány městských částí	povodňová komise obce a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí
ORP	obecní úřad ORP a v hlavním městě Praze úřady městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy	povodňová komise ORP a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy
kraj	krajský úřad	povodňová komise kraje
stát	Ministerstvo životního prostředí	Ústřední povodňová komise

Tab. č. 4 Přehled povodňových orgánů v období mimo povodně a v období při povodni

Základní úkoly povodňových orgánů jsou tyto:

- **zpracování povodňového plánu** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj v přenesené působnosti ve spolupráci se správci povodí, Ministerstvo životního prostředí,
- **povodňové prohlídky** – obec provádí, obec s rozšířenou působností organizuje,
- **prověřování připravenosti účastníků povodňové ochrany dle povodňového plánu** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj,

- **organizace, řízení, koordinace opatření na ochranu před povodněmi podle povodňového plánu** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj (obec a obec s rozšířenou působností opatření i ukládají),
- **hlásná povodňová služba** – obec organizuje a zabezpečuje, obec s rozšířenou působností organizuje a řídí, kraj se účastní, Ministerstvo životního prostředí se účastní,
- **hlídková služba** – organizuje a zabezpečuje,
- **varování** – obec zabezpečuje,
- **vyhlášení a odvolávání stupně povodňové aktivity** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj v rámci své územní působnosti,
- **potvrzení souladu povodňového plánu** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj a Ministerstvo životního prostředí,
- **vedení záznamu v povodňové knize** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj a Ministerstvo životního prostředí,
- **řízení a koordinace opatření prováděných ostatními povodňovými orgány** – obec s rozšířenou působností, kraj a Ministerstvo životního prostředí řídí a koordinují nižší stupeň,
- **vyžadování osobní a věcné pomoci od orgánů, právnických a podnikajících fyzických osob** – obec, obec s rozšířenou působností v případě potřeby,
- **činnost po povodni** – obec s rozšířenou působností, kraj; prohlídka, zjišťování rozsahu a výše povodňových škod, účelnost provedených opatření, zprávy o řešení povodni,
- **předávání informací o nebezpečí a průběhu povodně** – obec, obec s rozšířenou působností, kraj a Ministerstvo životního prostředí, cestou Českého hydrometeorologického ústavu a hasičského záchranného sboru.

Další činnosti povodňových orgánů jsou tyto:

Povodňový orgán obce

- zajišťuje pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných a likvidačních prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- v době povodně zajišťuje nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizuje náhradní zásobování, dopravu a další povodňové narušení funkce v území,
- zabezpečuje evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťuje další záchranné práce.

Povodňový orgán obce s rozšířenou působností

- organizuje odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- ukládá podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- využívá pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru,
- v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise kraje, nařizuje po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností,
- v době povodně spolupracuje s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodňové narušení funkce v území.

Povodňový orgán kraje

- ukládá podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,

- organizuje odborná školení a výcvik členů povodňových orgánů obce s rozšířenou působností a účastníků ochrany před povodněmi,
- řídí ve svém správním obvodu ovlivňování odtokových poměrů manipulacemi na vodních dílech v rámci manipulačních řádů,
- nařizuje mimořádné manipulace nad rámec schváleného manipulačního řádu po projednání s dotčenými povodňovými orgány obce s rozšířenou působností, s příslušnými správci povodí a s povodňovými orgány krajů, jejichž správní obvody mohou být touto mimořádnou manipulací ovlivněny,
- posuzuje vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim po projednání se správci vodních toků a vodních děl, které jimi mohou být dotčeny a koordinuje jejich provádění,
- využívá pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací příslušné operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru.

Ústřední povodňový orgán

Ústřední povodňová komise:

- řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise krajů vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření, v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi kromě úkolů uvedených výše,
- nařizuje po projednání s příslušnými povodňovými orgány krajů a příslušnými správci povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem přesahujícím rámec oblasti povodí.

Ministerstvo životního prostředí:

- řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad nimi s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra,
- metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby,
- připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi Ústřední povodňovou komisí,
- poskytuje informace sdělovacím prostředkům,
- zajišťuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování atd.),
- účastní se odborné přípravy pracovníků povodňových orgánů.

6.4 Povodňové plány

Povodňovými plány se rozumějí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu a zabezpečovacích prací. Dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v zasaženém území a stanovené směrodatné limity stupně povodňové aktivity.

Povodňové plány jsou dokumenty, které shrnují organizační a technická opatření k odvrácení nebo zmírnění škod při povodni pro daný územní celek nebo nemovitost.

Na úrovni územních celků se dle vodního zákona zpracovává povodňový plán obce, správního obvodu obce s rozšířenou působností, správního obvodu kraje a Povodňový plán ČR.

Pro stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti nebo o tom, které stavby mohou zhoršit průběh povodně, rozhodne vodoprávní úřad.

Vodoprávní úřad může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavových územích, je-li to třeba s ohledem na způsob jejich užívání.

U povodňových plánů územních celků zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní povodňové plány zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplyne potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

Povodňové plány obsahují tři základní části:

- **věcnou část**, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, uceleného povodí nebo jiného územního celku a směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,
- **organizační část**, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,
- **grafickou část**, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Jde-li o stavbu přesahující svým rozsahem nebo vlivem na okolí významně území obce, potvrzuje soulad nadřízený povodňový orgán a nižší povodňové orgány o tom informuje. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití, pokud jim není přístupná na portálu veřejné správy v elektronické podobě.

Problematika povodňových plánů je upravena odvětvovou normou TNV 75 29 31 Povodňové plány. Na webových stránkách lze dohledat povodňové plány v digitální podobě.

Digitální povodňový plán soustřeďuje na jednom místě dostupné informace související s ochranou před povodněmi a plánováním pro případ krizové povodňové situace. Propojuje textové, datové a mapové informace hypertextovými odkazy. Usnadňuje tak uživatelům vyhledání a používání těchto informací co nejjednodušší formou s pomocí běžných webových prohlížečů.

7 HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Systém hospodářských opatření pro krizové stavy představuje relativně nezávislý a samostatně právně zakotvený systém, který je vzájemně propojen s ostatními prvky bezpečnostního systému ČR a který má přesně vymezené místo a účel v oblasti přípravy a přijetí opatření po vyhlášení krizových stavů.

Hospodářská opatření pro krizové stavy se řídí zákonem č. 241/2000 Sb. a jedná se o soubor organizačních, materiálních nebo finančních opatření přijímaných orgány veřejné správy v souvislosti se zabezpečením nezbytných a mobilizačních dodávek výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů.

Hospodářská opatření pro krizové stavy fakticky vytváří ucelený systém zajišťování potřebných věcných zdrojů pro řešení všech typů krizových situací, který je možné využít i pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu. Systém je úzce propojen se systémem krizového řízení, systémem zajišťování obrany a řešení mimořádných událostí v ČR. Přípravu a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy organizují správní úřady, kterými se rozumí ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka, krajské úřady a obecní úřady obce s rozšířenou působností.

Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:

- k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území České republiky umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví (dále jen "základní životní potřeba"),
- pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb a zdravotnické záchranné služby,
- pro podporu výkonu státní správy.

Přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy organizují správní úřady.

7.1 Základní pojmy

Problematika hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje zejména tyto další pojmy:

- **nezbytná dodávka** – dodávka výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů, jedná se tedy o věcné zdroje nezbytné k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví, pro podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, zdravotnické záchranné služby, havarijních služeb a pro podporu výkonu státní správy,
- **mobilizační dodávka** – nezbytná dodávka pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů uskutečňovaná po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- **dodavatel nezbytné dodávky** – fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území ČR a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky,
- **plán nezbytných dodávek** – samostatná část krizového plánu zpracovaná správním úřadem v systému nouzového hospodářství, plán vždy obsahuje seznam požadovaných nezbytných dodávek, seznam nezajištěných nezbytných dodávek a přehled dodavatelů nezbytných dodávek,
- **systém hospodářské mobilizace** – organizační, materiální, personální a jiná opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávku pro potřeby ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů za stavu ohrožení státu a válečného stavu,
- **plán hospodářské mobilizace** – samostatná část krizového plánu zpracovaná ústředním správním úřadem v systému hospodářské mobilizace, plán je tvořen přehledem zajištění mobilizačních dodávek a přehledem dodavatelů mobilizačních dodávek,

- **státní hmotné rezervy** – hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc,
- **hmotné rezervy** – vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky určené pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu,
- **mobilizační rezervy** – vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek,
- **pohotovostní zásoby** – vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem, a pro materiální humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí,
- **zásoby pro humanitární pomoc** – vybrané základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené,
- **ochraňovatel státních hmotných rezerv** – subjekt, který poskytuje službu ochraňování, kterou se rozumí komplexní péče o státní hmotnou rezervu a související majetek, ke kterému vykonává Správa státních hmotných rezerv příslušnost hospodaření.

7.2 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy

Systém hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje pět základních částí:

- systém nouzového hospodářství,
- systém hospodářské mobilizace,
- použití státních hmotných rezerv,
- výstavbu a údržbu infrastruktury,
- regulační opatření.

Systém nouzového hospodářství zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro:

- uspokojení základních životních potřeb,
 - podporu činnosti záchranných sborů, havarijních služeb, zdravotnické záchranné služby a Policie ČR,
 - podporu výkonu státní správy,
- probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.

Nezbytnou dodávku hradí orgán krizového řízení, který o ní rozhodl. Pokud krajský úřad ve svém správním obvodu nenalezne dodavatele nezbytné dodávky, uplatní požadavek na její zajištění u toho ústředního správního úřadu, kterému zvláštní právní předpis (např. zákon č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě,...apod.) svěřuje v daném okruhu působnost. Pokud věcně příslušný ústřední správní úřad prokazatelně nemůže zajistit nezbytnou dodávku v okruhu své působnosti, požádá Správu státních hmotných rezerv o vytvoření pohotovostních zásob nebo o uhrazení nákladů na uchování výrobních schopností.

Systém hospodářské mobilizace je systémovým hospodářským opatřením pro krizové stavy s určením k pokrytí zvýšených potřeb ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů ze zdrojů ve vlastnictví právnických osob nebo podnikajících fyzických osob. Zvýšené potřeby jsou zajišťovány formou mobilizačních dodávek na základě smluvně sjednaných objednávek ústředních správních úřadů u vybraných právnických osob nebo podnikajících fyzických osob. Smluvní zajištění mobilizační dodávky může být v případě potřeby realizováno částečně nebo po celé délce technologicko-distribučních řetězců.

Dodavatel mobilizační dodávky je oprávněn podmínit svoje plnění požadavkem na zajištění prokazatelně nezbytných materiálních prostředků, případně na finanční úhradu přípravy mobilizační dodávky, včetně úhrady za uchování výrobních schopností. Tyto výdaje jsou hrazeny z rozpočtové

kapitoly SHR. Po vyhlášení krizového stavu je dodavatel mobilizační dodávky je povinen přednostně plnit mobilizační dodávku a neprodleně informovat objednatele mobilizační dodávky o všech okolnostech, které by mohly přednostní plnění mobilizační dodávky ohrozit nebo znemožnit.

Objednatel mobilizační dodávky je povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky škodu vzniklou v důsledku prodlení s plněním dodávky, která je předmětem plnění podle jiné smlouvy, pokud dodavatel mobilizační dodávky prokáže, že mu škoda vznikla v přímé souvislosti s přednostním plněním mobilizační dodávky a tento důvod byl jedinou příčinou jeho prodlení s plněním podle jiné smlouvy. Obdobně je objednatel mobilizační dodávky povinen nahradit dodavateli mobilizační dodávky i úrok z prodlení, poplatek z prodlení a smluvní nebo jinou pokutu.

Dodavatel mobilizační dodávky může být jmenován subjektem hospodářské mobilizace. V odůvodněných případech na návrh věcně příslušného ústředního správního úřadu může být subjektem hospodářské mobilizace jmenován i dodavatel nezbytné dodávky, který ji zajišťuje pro stav ohrožení státu a válečný stav. Při jmenování subjektem hospodářské mobilizace se zjišťuje, zda ekonomická situace subjektu a technické předpoklady umožní plnit mobilizační nebo nezbytnou dodávku v požadovaných termínech a kvalitě a zda splní požadavky kladené na ochranu utajovaných informací.

Subjekt hospodářské mobilizace je jmenován a odvolán rozhodnutím předsedy Správy státních hmotných rezerv. Řízení o jmenování subjektu hospodářské mobilizace je možné zastavit v případě, že účastník řízení ani po opakované výzvě nepředložil potřebné důkazy nebo v průběhu řízení byl zrušen podle zvláštního právního předpisu.

Subjekt hospodářské mobilizace je osvobozen od povinnosti poskytnout věcné prostředky stanovené zvláštním právním předpisem a je oprávněn v souladu s plánem opatření hospodářské mobilizace požadovat pro své zaměstnance zajišťující mobilizační dodávku zproštění mimořádné služby. Subjekt hospodářské mobilizace uplatní v době před vyhlášením krizového stavu u územně příslušného krajského úřadu požadavek na zajištění pracovních sil a věcných prostředků nezbytných pro splnění mobilizační dodávky.

Státní hmotné rezervy může Správa státních hmotných rezerv poskytnout pro potřeby základních složek integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací nebo při plnění úkolů ochrany obyvatelstva v nezbytném rozsahu formou bezplatného použití.

O použití státních hmotných rezerv po ukončení krizového stavu k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících s obnovou území postiženého krizovou situací rozhoduje vláda na návrh předsedy Správy státních hmotných rezerv. Správa státních hmotných rezerv na základě žádosti věcně příslušného ústředního správního úřadu poskytne bezúplatně hmotné rezervy k užívání nebo je předá do spotřeby nebo trvalého využití příjemci, kterým mohou být správní úřad, orgán územní samosprávy, základní složky integrovaného záchranného systému nebo Armáda České republiky, k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících s obnovou území postiženého krizovou situací.

Souhlas s použitím pohotovostních zásob k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících s obnovou území postiženého krizovou situací vydává vedoucí ústředního správního úřadu, na základě jehož požadavku byly pohotovostní zásoby vytvořeny, po dohodě s předsedou Správy státních hmotných rezerv. Pohotovostní zásoby mohou být bezúplatně poskytnuty příjemci, kterým mohou být správní úřad, orgán územní samosprávy, základní složky integrovaného záchranného systému nebo Armády České republiky. Poskytnuté pohotovostní zásoby je příjemce oprávněn poskytnout bezúplatně k užívání fyzické nebo právnické osobě nebo organizační složce státu.

Předseda Správy státních hmotných rezerv může na základě žádosti hejtmana nebo starosty obce s rozšířenou působností rozhodnout o bezúplatném poskytnutí zásob pro humanitární pomoc k užívání nebo k předání do spotřeby k odstraňování následků krizové situace a k podpoře činností souvisejících

s obnovou území postiženého krizovou situací. Zásoby pro humanitární pomoc mohou být poskytnuty hejtmanovi nebo starostovi obce s rozšířenou působností, kteří zajišťují jejich přidělení fyzickým osobám.

Poskytnuté státní hmotné rezervy, s výjimkou těch, které byly spotřebovány, je příjemce povinen vrátit do 60 dnů po zrušení krizového stavu. Po této lhůtě je příjemce oprávněn užívat poskytnuté státní hmotné rezervy pouze na základě smlouvy uzavřené se Správou, popřípadě zápisu pořízeného se Správou státních hmotných rezerv, a to za podmínek stanovených vládou. Návrh smlouvy, popřípadě zápisu, zpracuje Správa státních hmotných rezerv na základě žádosti předložené příjemcem. Pokud příjemce žádost v uvedené lhůtě nepředloží, je užívání státních hmotných rezerv neoprávněným použitím majetku, k němuž má Správa příslušnost hospodařit. V případě nevrácení poskytnutých státních hmotných rezerv se postupuje podle právních předpisů, které upravují hospodaření s majetkem státu.

V případě vyhlášení stavu nebezpečí může o použití pohotovostních zásob rozhodnout krajský úřad, pokud:

- jsou pohotovostní zásoby uloženy v jeho správním obvodu,
- použití pohotovostních zásob je v mezích jeho plánu nezbytných dodávek,
- pohotovostní zásoby jsou použity k odvrácení bezprostředního ohrožení života nebo zdraví obyvatel jeho správního obvodu nebo odvrácení bezprostředně hrozící značné škody.

Krajský úřad je povinen o použití pohotovostních zásob neprodleně informovat Správu státních hmotných rezerv a vedoucího ústředního správního úřadu, na základě jehož požadavku byly pohotovostní zásoby vytvořeny, a to nejpozději do 3 kalendářních dnů od jejich použití. Oprávnění se nevztahuje na položky státních hmotných rezerv, které nejsou pohotovostními zásobami. Vydané pohotovostní zásoby je osoba povinna vrátit do 15 kalendářních dnů po zrušení krizového stavu.

O vydání zásob pro humanitární pomoc rozhoduje předseda Správa státních hmotných rezerv na základě požadavku hejtmana nebo starosty obce s rozšířenou působností. Přidělení zásob pro humanitární pomoc fyzickým osobám vážně postiženým krizovou situací zajišťuje hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností, kterému byly zásoby pro humanitární pomoc poskytnuty.

Vydané zásoby se neuhrazují, ani nevracejí. Nakládání se zásobami pro humanitární pomoc se řídí stejnými zásadami jako nakládání s ostatními složkami státních hmotných rezerv, nestanoví-li zákon jinak.

Infrastrukturu k přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy tvoří stavby, technické zabezpečení staveb, technologické vybavení staveb, pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště nezbytné pro dopravní obsluhu staveb.

Konkrétně se jedná o:

- stavby určené pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy ve vlastnictví ČR, k nimž má příslušnost hospodařit správní úřad,
- stavby sloužící pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, k nimž má ČR zřízeno věcné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob,
- technické zabezpečení staveb podle prvního bodu vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí, počínaje přípojkou k veřejnému rozvodu těchto sítí,
- technologické vybavení staveb podle prvního bodu,
- pozemní komunikace, dráhy, přístavy a letiště sloužící pro dopravní obsluhu staveb podle prvního bodu.

Z praktického hlediska se může jednat o výstavbu, rekonstrukci a rozšiřování staveb a jejich technického a technologického vybavení.

Požadavky na výstavbu infrastruktury vyplývají z krizových plánů. Pokud má být výstavba infrastruktury hrazena z rozpočtu kapitoly Správa státních hmotných rezerv, uplatní požadavek příslušný ústřední správní úřad u Správy státních hmotných rezerv. Způsob předložení požadavku na tvorbu infrastruktury hospodářských opatření pro krizové stavy je totožný se systémem uplatnění požadavků na tvorbu státních hmotných rezerv.

Údržbu objektů infrastruktury zajišťuje ten správní úřad, který k nim má příslušnost hospodařit.

Regulační opatření slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a dodávek služeb nebo k usměrnění spotřeby a dodávek v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace přeroste do takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.

Cílem regulačních opatření je umožnit správním úřadům z moci „zákon“ upravit, tj. snížit nebo usměrnit tam, kde je to potřebné, spotřebu nedostatkových zdrojů v situacích, kdy běžné ekonomické nástroje pozbývají účinnosti.

Regulační opatření může nařídít vláda, hejtman kraje, starosta obce s rozšířenou působností a guvernér České národní banky v rozsahu vymezeném jim zákonem č. 241/2000 Sb.

Za nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu může nařízením:

- uložit právníkům a podnikajícím fyzickým osobám povinnost ve stanoveném termínu oznámit vládou určeným správním úřadům aktuální objem zásob ve stanovených druzích materiálu či věcných prostředcích, aktuální údaje o výrobní či provozní kapacitě a disponibilních zdrojích pracovních sil,
- přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat obchodování s kótovanými cennými papíry,
- přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat provoz v oblasti silniční dopravy, drážní dopravy, letecké činnosti provozované v České republice civilními letadly, provozu na dopravně významné vodní cestě a užívání pozemních komunikací, a stanovit zvláštní podmínky pro provádění ochrany, údržby a obnovy na pozemních komunikacích a celostátní dráze,
- rozšířit, omezit nebo zakázat distribuci zdravotnických prostředků a léčiv,
- rozšířit nebo omezit distribuci pitné vody a potravin a stanovit podmínky, za nichž lze změnit organizaci a řízení této distribuce.

Za nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda a za stavu nebezpečí může hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností v území, pro které byl vyhlášen stav nebezpečí, uložit právníkům osobě nebo podnikající fyzické osobě, mající bydliště, sídlo, místo podnikání nebo sídlo organizační složky podniku v příslušném územním obvodu, povinnost:

- dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství,
- skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět,
- přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo.

Za nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda a za stavu nebezpečí může hejtman nařídit:

- regulaci prodávaného zboží v obchodní síti a stanovit
 - způsob, jakým bude regulováno množství zboží prodávané spotřebiteli,
 - maximální množství zboží, které lze spotřebiteli prodat,
 - okruh spotřebitelů, kterým budou vybrané položky zboží dodávány přednostně.

- regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může vláda nařízením:

- omezit, zakázat či přikázat vývoz a dovoz vybraných druhů zboží,
- upravit na stavbách, které určí, průběh stavebních prací včetně jejich přerušení, omezit u vybraných staveb jejich zahajování,
- na návrh guvernéra České národní banky omezit nebo zakázat nakládání s peněžními prostředky na účtech u osob oprávněných poskytovat platební služby.

Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může guvernér České národní banky rozhodnutím vyhlášeným formou sdělení ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv:

- rozhodnout o zásadních měnově politických opatřeních,
- stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám,
- omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi poskytovateli finančních služeb,
- přerušit správní řízení vedená Českou národní bankou,
- omezit nebo zakázat výkon činností povolených Českou národní bankou,
- omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů, zavést nabídkovou povinnost devizových hodnot a stanovit její rozsah,
- omezit nebo zakázat osobám oprávněným poskytovat platební služby poskytování úvěrů a prodej úvěrových produktů,
- omezit nebo zakázat vývoz české koruny.

7.3 Působnost orgánů v systému hospodářských opatření pro krizové stavy

Správa státních hmotných rezerv je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. V čele Správy státních hmotných rezerv je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu a obchodu v dohodě s ministrem financí. Správa státních hmotných rezerv je zřízena zákonem č. 97/1993 Sb.

Správa státních hmotných rezerv zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování. Tyto činnosti zajišťuje v součinnosti s ostatními ústředními orgány státní správy. Na základě podnětu Ministerstva vnitra přebírá Správa státních hmotných rezerv jménem ČR movitý majetek, který je v době krizových stavů ČR darován v rámci zahraniční humanitární pomoci a dále s ním hospodaří. Za neoprávněné použití majetku, k němuž má Správa státních hmotných rezerv právo hospodaření lze uložit fyzickým osobám pokutu až do výše jednoho miliónu korun a právnickým osobám až do výše pěti miliónů korun, přičemž uložená pokuta je příjmem státního rozpočtu.

Vláda v systému hospodářských opatření pro krizové stavy rozhoduje o:

- bezplatném použití státních hmotných rezerv,
- použití regulačních opatření,
- použití opatření systému hospodářské mobilizace.

Ústřední správní úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v okruhu své působnosti:

- vypracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy jako součásti koncepce rozvoje svěřeného odvětví,
- zpracovává plán nezbytných dodávek,
- uplatňuje požadavky na vytvoření státních hmotných rezerv u Správy státních hmotných rezerv,

- kontroluje přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy u právnických a podnikajících fyzických osob zapojených do systému nouzového hospodářství nebo do systému hospodářské mobilizace a poskytuje potřebné informace o hospodářských opatřeních pro krizové stavy těmto osobám,
- odpovídá za přípravu činností umožňující uskutečnění regulačních opatření,
- se podílí na systému dalšího profesního vzdělávání pracovníků správních úřadů a dodavatelů mobilizačních dodávek v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy, který zajišťuje Správa státních hmotných rezerv.

Ústřední správní úřad v okruhu své působnosti zajišťuje nezbytnou dodávku:

- kterou krajský úřad nemůže zajistit v rámci svého správního obvodu,
- jejíž význam přesahuje správní obvod kraje, nebo
- jedná-li se o podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních služeb nebo zdravotnické záchranné služby zřízených v okruhu jeho působnosti.

Hejtman kraje zajišťuje připravenost kraje v systému hospodářských opatření pro krizové stavy; ostatní orgány kraje se na této připravenosti podílejí. Za tímto účelem hejtman:

- řídí a kontroluje přípravu a provedení hospodářských opatření pro krizové stavy,
- zajišťuje přidělení zásob pro humanitární pomoc,
- nařizuje regulační opatření.

Krajský úřad a Magistrát hlavního města Prahy v systému hospodářských opatření pro krizové stavy:

- zpracovává plán nezbytných dodávek kraje s využitím plánů nezbytných dodávek obcí s rozšířenou působností, jejichž zpracování koordinuje,
- zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje,
- zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření.

Starosta obce s rozšířenou působností zajišťuje připravenost správního obvodu obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy; ostatní orgány obce s rozšířenou působností se na této připravenosti podílejí.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy:

- zpracovává plán nezbytných dodávek obce s rozšířenou působností,
- plní úkoly uložené krajským úřadem,
- zajišťuje činnosti umožňující přijetí regulačních opatření.

Na území hlavního města Prahy plní úkoly obecního úřadu obce s rozšířenou působností v systému hospodářských opatření pro krizové stavy úřad městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy. Starosta městské části stanovené Statutem hlavního města Prahy má v systému hospodářských opatření pro krizové stavy stejné pravomoci jako starosta obce s rozšířenou působností.

Hasičský záchranný sbor kraje v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy zabezpečuje zejména:

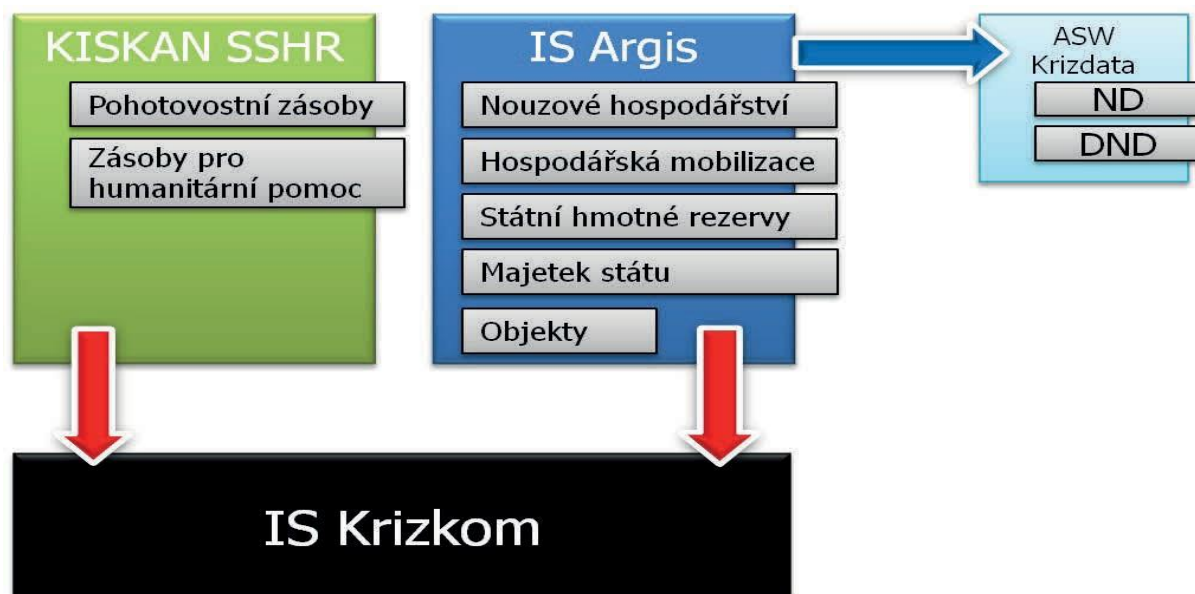
- řízený sběr dat v systému nouzového hospodářství,
- činnost ochraňovatele státních hmotných rezerv.

Hasičský záchranný sbor kraje zabezpečuje řízený sběr dat o nezbytných dodávkách a jejich dodavatelích na území kraje v systému nouzového zásobování. Ke sběru údajů je využíván informační systém ARGIS (viz kap. 7.4).

7.4 Informační podpora hospodářských opatření pro krizové stavy

Správní úřady při přípravě a přijetí opatření podle zákona č. 241/2000 Sb. využívají informační systémy pro podporu hospodářských opatření pro krizové stavy. Informační podporu zabezpečuje SSHR a patří do ní celkové zajištění informací o věcných zdrojích potřebných k pokrytí nezbytných dodávek v systému nouzového hospodářství. Základním cílem informační podpory hospodářských opatření pro krizové stavy je poskytnout orgánům krizového řízení informační nástroje na podporu plánovacích a rozhodovacích procesů v oblasti zajišťování věcných zdrojů pro řešení krizové situace.

Výčet informačních systémů využívaných orgány krizového řízení v rámci přípravy a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy je schematicky znázorněn na obr. č. 25.



Obr. č. 25 Schéma systému informační podpory hospodářských opatření pro krizové stavy

Informační systém ARGIS

Informační systém ARGIS, který rovněž provozuje a rozvíjí Správa státních hmotných rezerv, slouží k plánování civilních zdrojů jako hlavní nástroj informační podpory hospodářských opatření pro krizové stavy v oblasti zajišťování věcných zdrojů. Jeho hlavním cílem je pomoci orgánům krizového řízení od úrovně obecních úřadů obce s rozšířenou působností, přes úroveň krajských úřadů až po ministerstva a ostatní ústřední správní úřady při plnění povinností v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy.

V rámci přípravy a realizace hospodářských opatření pro krizové stavy informační systém ARGIS informačně podporuje především:

- systém nouzového hospodářství s důrazem na zpracování plánu nezbytných dodávek,
- systém hospodářské mobilizace s důrazem na tvorbu a zpracování související plánovací dokumentace (plánu hospodářské mobilizace a plánu opatření hospodářské mobilizace),
- zpřístupnění vybraných informací o státních hmotných rezervách určeným orgánům krizového řízení (jedná se pouze o kategorii ústředních správních úřadů),
- evidenci věcných zdrojů v majetku státu s právem hospodařit s tímto majetkem příslušnému ústřednímu úřadu,
- vedení evidence objektů z hlediska jejich užitečných vlastností a atributů jejich vlastníků a provozovatelů.

Systém umožňuje řízený sběr dat a následně práci s nimi podle územní nebo resortní příslušnosti prostřednictvím zabezpečeného vzdáleného přístupu přes internet na základě přístupových práv jednotlivých uživatelů. Systém pracuje s vlastní databází, která je průběžně aktualizována uživateli a při vyhledávání věcných zdrojů v rámci řešení krizových situací ji využívá informační systém KRIZKOM a KRIZDATA.

V rámci informačního systému ARGIS jsou vytvářeny tyto moduly jednotlivých aplikací:

- nouzové hospodářství,
- hospodářská mobilizace,
- objekty,
- státní hmotné rezervy,
- majetek státu.

Pomocí informačního systému ARGIS, modulu nouzového hospodářství, spoluprací všech kategorií uživatelů, lze zpracovávat a aktualizovat plán nezbytných dodávek tímto způsobem:

- uživatelé na úrovni obce s rozšířenou působností, krajského úřadu a ústředního správního úřadu na základě výstupů (stanovení sil a prostředků k vybraným krizovým situacím) z krizového plánu vkládají do systému svoje potřeby (požadavky na nezbytné dodávky) a zároveň navrhují možné dodavatele k pokrytí těchto potřeb,
- při stanovení požadavků na nezbytné dodávky využívají zpracovatelé plánů nezbytných dodávek číselník nezbytných dodávek, který je pomocným nástrojem pro zařazování a třídění zdrojů podle potřeb orgánů krizového řízení, které vyplnou z výstupů rozpracovaných typových plánů, a je předurčen pro potřeby informačního systému ARGIS – modul nouzového hospodářství,
- uživatelé z řad hasičských záchranných sborů krajů na základě návrhů obecních úřadů ORP, KÚ nebo ÚSÚ oslovují a po zjištění možností vkládají do informačního systému ARGIS údaje o dodavatelích a jejich možnostech dodávat nezbytné dodávky,
- oslovení dodavatelé z řad právnických a podnikajících fyzických osob potvrzují hasičských záchranných sborů krajů možnost pokrytí potřeb nezbytných dodávek obce s rozšířenou působností, krajského úřadu a ústředního správního úřadu a informují o svých dalších možnostech; tuto činnost mohou provádět pomocí IS ARGIS – modul nouzového hospodářství ke kterému jim zřídí přístupová práva hasičského záchranného sboru kraje,
- zpracovatelům plánů nezbytných dodávek umožňuje bilancovat, zda jsou všechny potřeby pokryty dostatečným množstvím dostupných zdrojů.

Na obr. č. 26 je znázorněna ukázka prostředí informačního systému ARGIS.

Další informace o informačním systému ARGIS jsou uvedeny na stránkách www.argis.cz.

ARGIS R verze: 2.3.2 aktualizováno: 28.3.2014 Správní úřad: Olomoucký kraj (HZS kraje) Uživatel: hela

Nouzové hospodářství

Možnosti dodavatelů

Dodavatelé

Nezbytné dodávky

Smlouvy

Zpracování dat

Objekty

Správa číselníků

Výstupní sestavy

Návoděda NH

Konec

Garant: Argis@SSHR.cz

Podpora: hotline-argis@sshr.cz

Dodavatelé nezbytných dodávek

Výběr Nový Detail Zruš Mapa Ukončení Nezbytné dodávky Smlouvy Tisk dat

řádků/str 100 [1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] ... [15] Stránka č. 1 Jdi

Název	IČ	Kat	Kraj	Obec	Předmět podnikání	Stav
A L H O Z D SRO,GRYGOV	25844385	DND	Olomoucký kraj	Grygov	Opr.a údr.lodí a člunů	Ukončení
ÁBRÁNYI s.r.o.-lékárna ALFA	25543113	DND	Olomoucký kraj	Přerov		Ukončení
Acrobat Park, o.p.s.	25847739	DND	Olomoucký kraj	Šumperk	Ost.sportovní činnosti	Ukončení
ADONI J.S. s.r.o.,OLOMOUC	25906321	DND	Olomoucký kraj	Olomouc		Ukončení
ADR LOGISTIK S.R.O.	26784432	DND	Olomoucký kraj	Hranice		Ukončení
AGRO A.R.W., s.r.o. Stará Červená Voda	47666145	DND	Olomoucký kraj	Stará Červená Voda		Příprava
AGRO ROZSTÁNÍ,DRUŽSTVO	49445014	DND	Olomoucký kraj	Rozstání	Směšené hospodářství	Ukončení
AGROCH, DRUŽSTVO PŘEROV	47676582	DND	Olomoucký kraj	Přerov		Ukončení
AGRODRUŽSTVO, TIŠTÍN	49970763	DND	Olomoucký kraj	Tištín		Ukončení
AGRODRUŽSTVO ZÁBŘEH	47673656	DND	Olomoucký kraj	Zábřeh		Ukončení
Agroholding Bernartice - pekárna	47151544	OSP	Olomoucký kraj	Hanušovice	Nezařazeno	Ukončení
AGROPRODUKT SUPÍKOVICE, spol. s r.o.	45193801	DND	Olomoucký kraj	Supikovice		Ukončení
AGROSPOL S.R.O.,V.BYST.	49607812	DND	Olomoucký kraj	Velká Bystřice	Pěst.obilovin,luštěnin	Ukončení
AHOLD Czech Republic, Zikova, Olomouc	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Olomouc	Nezařazeno	Ukončení
AHOLD - Kojetín	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Kojetín		Ukončení
AHOLD CZECH REP - Albert Prostějov	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Prostějov		Příprava
AHOLD CZECH REP, Jánského, Olomouc	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Olomouc		Ukončení
AHOLD CZECH REP., Kosmonautů, Olomouc	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Olomouc		Ukončení
AHOLD CZECH REP., Šternberk	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Šternberk		Ukončení
AHOLD CZECH REP.,AS,BM ALBERT Jeseník	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Jeseník	MO potrav.nápojů, tabák	Příprava
AHOLD CZECH REP.,Foestrova, Olomouc	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Olomouc		Ukončení
AHOLD CZECH REP.,Litovel	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Litovel		Ukončení
AHOLD CZECH REP.,OLYMPIA, Olomouc	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Olomouc		Ukončení
AHOLD CZECH REP.,Tř. Svobody, Olomouc	44012373	OSP	Olomoucký kraj	Olomouc		Ukončení

Obr. č. 26 Ukázka prostředí informačního systému ARGIS

Aplikace KRIZDATA

Aplikace byla vytvořena pro případ ztráty připojení k internetu (na rozdíl od informačních systémů ARGIS a KRIZKOM, kde připojení k internetu je nutné). Aplikace zobrazuje data o nezbytných dodávkách a dodavatelích nezbytných dodávek. Využívá data vložená do IS ARGIS, která si uživatel pravidelně aktualizuje ve svém lokálním počítači. Aplikace je určena pro provoz v lokálním režimu a prioritně se předpokládá jeho instalace na počítače s vlastním zdrojem elektrické energie, např. na notebooky. Z aplikace KRIZDATA lze získat údaje o dodavatelích nezbytných dodávek, dodávkách nebo službách, které jsou evidovaní dodavatelé nezbytných dodávek schopni zabezpečit k překonání nebo k odstranění následku krizové situace.

Aplikace je poskytována bezplatně a je výhradně určena pro orgány krizového řízení vyjmenované v zákoně č. 240/2000 Sb.

Informační systém krizové komunikace KRIZKOM

Informační systém krizové komunikace KRIZKOM je nástroj pro koordinaci a podporu procesů při řešení požadavků na věcné zdroje za krizových stavů, které orgány krizového řízení potřebují k překonání krizových situací nebo k odstranění jejich následků.

Systém vyvíjí a provozuje Správa státních hmotných rezerv a pro zobrazování informací o věcných zdrojích využívá databázi ARGIS a KISKAN a umožňuje:

- práci s daty podle územní nebo resortní příslušnosti,
- poskytnutí informací o státní hmotné rezervě,
- zobrazení informací o věcných zdrojích u podnikatelských subjektů zařazených do plánu nezbytných dodávek,
- jednotné a jednoznačné zpracování požadavku na věcné zdroje,
- automatizovaný souhrn požadavků, posuzování uplatněných požadavků (zjištění
- dostupnosti věcných zdrojů, které lze zajistit na daném stupni – ve správním obvodu
- orgánu krizového řízení, nebo v jeho odborné působnosti),
- postoupení požadavků, které na daném stupni nelze zajistit, orgánu

- krizového řízení vyššího stupně,
- poskytnutí notifikace (upozornění) o potřebě řešit požadavek na věcné zdroje (SMS, e-mail),
 - informování každého článku řízení o stavu řešení požadavku, který uplatnil na vyšším stupni,
 - propojení krizových štábů ORP, krizové štáby krajů, krizové štáby ústředních správních úřadů, ústředního krizového štábu a ochraňovatele státní hmotné rezervy a vzájemnou komunikaci mezi odbornými pracovními skupinami ústředního krizového štábu a resorty,
 - předávání požadavku k řešení garantujícímu ústřednímu správnímu úřadu a součinnostnímu ústřednímu správnímu úřadu,
 - přijetí návrhu řešení od garantujícího ústředního správního úřadu a informací o řešení žadatele a orgány krizového řízení, které se na řešení požadavku podílely,
 - poskytnutí informace o nabízené humanitární pomoci nebo materiální zahraniční humanitární pomoci orgánům krizového řízení,
 - adekvátní ochranu dat.

Další informace o informačním systému krizové komunikace IS KRIZKOM jsou uvedeny na stránkách www.krizkom.cz.

Krizový informační systém KISKAN

Informační systém KISKAN Správy státních hmotných rezerv umožňuje podrobný zápis informací o položkách státních hmotných rezerv, které jsou systematicky uspořádány do datové struktury, a poskytuje strukturované informace o státních hmotných rezervách u jednotlivých ochraňovatelů. Zpracovaná data jsou přenášena do souhrnné databáze na Správu státních hmotných rezerv a využita jako jeden ze zdrojů dat pro Informační systém krizové komunikace KRIZKOM při podpoře krizového plánování a řešení krizových situací.

Ochraňovatelé státních hmotných rezerv jsou odpovědní za vkládání dat o ochraňovaných státních hmotných rezervách a mají k dispozici aktuální a podrobnou evidenci o pohotovostních zásobách, zásobách humanitární pomoci, hmotných rezervách a mobilizačních rezervách a funkcionality, která usnadní jejich činnost při krizových situacích (přípravu a provedení vyskladnění, řešení přepravy atd.). Každou změnu dat zasílají na Správu státních hmotných rezerv, která zajišťuje jejich aktualizaci cestou informačního systému KRIZKOM.

Informační systém KISKAN umožňuje zejména:

- evidenci státních hmotných rezerv u ochraňovatelů,
- komplexní přehled o státních hmotných rezervách, zejména o místu skladování, dostupnosti a použití při krizových situacích a mimořádných událostech,
- podrobný, systematicky uspořádaný zápis o položkách evidovaných rezerv,
- využití databáze pro podporu krizového plánování a pro řešení krizových situací,
- export přenosových souborů do souhrnné databáze Správy státních hmotných rezerv, jako základní zdroj informací informačního systému KRIZKOM při řešení požadavků na věcné zdroje za krizových stavů, při jiných mimořádných událostech a při poskytování humanitární pomoci, nebo zahraniční humanitární pomoci.

Další informace o krizovém informačním systému KISKAN jsou uvedeny na internetových stránkách <http://kiskan.sshr.cz>

8 VNITŘNÍ BEZPEČNOST A VEŘEJNÝ POŘÁDEK

V zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jsou v § 12 vyjmenovány oblasti vnitřních věcí, ve kterých Ministerstvo vnitra vystupuje jako ústřední orgán státní správy. Ve vazbě na vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek jde zejména o oblasti:

- veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu,
- zbraně a střelivo,
- požární ochranu,
- cestovní doklady, povolení pobytu cizinců a postavení uprchlíků,
- státní hranice, jejich vyměňování, udržování a vedení dokumentárního díla a zřizování, uzavírání a změny charakteru hraničních přechodů,
- krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém.

V ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, v platném znění, se v čl. 3 uvádí, že „bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby“.

V zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, je stanoveno, že bezpečnostním sborem se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace. Je zřejmé, že nejvýznamnějším bezpečnostním sborem z pohledu řešení problematiky vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je Policie České republiky.

Policie České republiky je dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, charakterizována jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jejímž úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

8.1 Základní pojmy

V obecném pohledu je vnitřní bezpečnost podmnožinou bezpečnosti jako takové. Jedná se o bezpečnost ve vymezeném prostoru na území.

Bezpečnost patří mezi významný pojem bezpečnostní terminologie. Jedná se o stav, kdy je na nejnižší možnou míru odstraněna (vyloučena) hrozba geneze nežádoucích událostí a územní systém vytváří efektivní prostředky a opatření k eliminaci již případně vzniklých následků. Její zajištění je prioritním a významným předpokladem udržitelného rozvoje společnosti. Ve vztahu ke každodennímu životu člověka (jako jedince společnosti) je pak bezpečnost nezbytná potřeba jeho vlastního života.

Bezpečnost není nikdy absolutní, vždy je relativní, neboť je přímo úměrná hrozbám či rizikům.

Bezpečnost lze vymezovat do jednotlivých oblastí, kterými například jsou:

- vojenská,
- ekonomická,
- politická,

- environmentální,
- kybernetická apod.

Podle referenčního objektu, jehož bezpečnost má být chráněna, lze rozlišovat bezpečnost:

- vnitřní (policejní)
- vnější (vojenskou).

Vymezený prostor na území je část zemského povrchu ohraničená a rozdělená podle rozličných kritérií (administrativně správních, geografických, způsobu využití apod.). Území je chápáno komplexně se všemi jeho fyzickými složkami, vztahy a aktivitami, jejichž je nositelem.

Pokud se posuzuje narušení bezpečnosti ve vztahu k území (popřípadě k jeho určité vymezené části), je třeba si uvědomit, že toto území se nechová staticky. V čase se mění a dochází k jeho rozvoji. Jedná se vlastně o určitý systém, který je tvořen souborem prvků, které jsou navzájem propojeny komunikačními, energetickými, finančními či jinými vazbami. Jejich narušení může vést k poškození nebo nefunkčnosti tohoto systému jako celku s výsledkem pocitu narušení bezpečí jeho prvků.

K efektivnímu nastavení souborů opatření a činností, které budou prvky systému (chráněné zájmy společnosti) zabezpečovat, potřebujeme posuzované území náležitě poznat, průběžně sledovat a rozpoznat hrozby, které mu hrozí a s respektem s nimi pracovat.

Vnitřní bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru sníženy hrozby ohrožující chráněné zájmy akcemi zevnitř a dotčený objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten.

Základním dokumentem zabývajícím se vnitřní bezpečností je materiál s názvem „Bezpečnostní strategie České republiky“. Dle zásad této strategie je vnitřní bezpečnost založena na principech zajištění bezpečnosti jednotlivce a ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Bezpečnostní strategie stanoví povinnost státu k zajištění vnitřní bezpečnosti. Vyzdvihuje jako nezbytnou a žádoucí aktivní spolupráci občanů České republiky, podnikajících fyzických a právnických osob a orgánů veřejné správy.

Vnitřní bezpečnost strategie popisuje jako posílení celkové odolnosti společnosti vůči identifikovaným bezpečnostním hrozbám:

- boj s korupcí,
- organizovaný zločin,
- kybernetické hrozby,
- terorismus,
- obchodování s lidmi,
- extremismus,
- drogová kriminalita,
- kriminalita páchaná na dětech, ženách a seniorech.

Klíčovou roli při zajišťování vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva plní bezpečnostní sbory, zejména pak Policie České republiky a Hasičský záchranný sbor České republiky. Na této roli může významně participovat také zejména obecní policie a Armáda České republiky. Obecní policie podle zákona o obecní policii zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku na území obce. Při mimořádných událostech a krizových situacích může být vyžádána její součinnost, zejména u činností týkajících se zabezpečování prostoru pro provádění záchranných a likvidačních prací a usměrňování dopravy. Síly Armády České republiky, ale dle potřeb i dalších ozbrojených bezpečnostních sborů (např. Vězeňské služby, Celní správy), mohou být po schválení vládou využity

k posílení Policie České republiky a dalších složek integrovaného záchranného systému v případě, že jejich síly nebudou postačovat. Nezastupitelnou roli při získávání, shromažďování a vyhodnocování informací potřebných pro zajišťování bezpečnosti České republiky mají rovněž zpravodajské služby České republiky.

8.2 Policie České republiky

Policie České republiky je zřízena zvláštním právním předpisem, zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky. Dle § 2 zákona č. 273/2008 Sb., policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Podle § 20 policie jako základní složka integrovaného záchranného systému vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly dle zákona o Policii ČR.

Policie jako základní složka integrovaného záchranného systému zajišťuje nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmisťuje své síly a prostředky na celém území kraje.

Činnost Policie České republiky řídí policejní prezidium v čele s policejním prezidentem. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministru vnitra. Policejnímu prezidiu jsou podřízeny útvary s celostátní působností a krajská ředitelství policie. Útvary s celostátní působností zřizuje ministr vnitra na návrh policejního prezidenta. Krajská ředitelství policie jsou zřízena zákonem.

Krajská ředitelství policie jsou útvary s územně vymezenou působností. Slouží veřejnosti na vymezeném teritoriu. V rámci krajských ředitelství působí další teritoriální útvary, které jsou jim podřízeny. Tyto zřizuje policejní prezident na návrh krajského ředitele.

Útvary s celostátní působností plní specifické a vysoce specializované úkoly na celém území státu. Některé poskytují specifický servis ostatním policejním útvarům, jiné se specializují například na odhalování organizovaného zločinu nebo korupce a závažné finanční kriminality, zajišťují ochranu prezidenta republiky a dalších ústavních činitelů nebo obstarávají policejní vzdělávání, služební přípravu a policejní sport.

Jednotlivé služby Policie České republiky jsou tyto:

- služba pořádkové policie,
- služba dopravní policie,
- služba kriminální policie a vyšetřování,
- služba pro zbraně a bezpečnostní materiál,
- útvar pro ochranu prezidenta České republiky,
- ochranná služba Policie České republiky,
- útvar rychlého nasazení,
- letecká služba,
- služba cizinecké policie,
- pyrotechnická služba,
- integrovaná operační střediska.

8.3 Opatření na ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti

Opatření na ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti se realizují v případech:

- plánovaných událostí (operační plán k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti je zpracován předem):
 - povolená veřejná shromáždění na veřejných prostranstvích,
 - sportovní a kulturní akce.
- mimořádných událostí (operační plán k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti zpravidla není předem zpracován):
 - nepovolené veřejné shromáždění na veřejných prostranstvích,
 - protispolečenská vystoupení v soukromých objektech a pozemcích,
 - rasové a etnické konflikty,
 - vysoký nárůst závažné násilné a majetkové trestné činnosti,
 - útoky na objekty státních, hospodářských, zastupitelských aj. úřadů a objekty PČR,
 - narušení dodávek elektrické energie, plynu, tepelné energie, potravin, vody, léčiv velkého rozsahu,
 - terorismus, včetně prověřených poznatků k přípravě a pokusům,
 - závažné aktivity mezinárodního organizovaného zločinu,
 - požáry a technologické nebo provozní havárie velkého rozsahu,
 - živelné pohromy a destrukce vodních děl,
 - narušení dopravní soustavy, komunikační soustavy, informační soustavy velkého rozsahu,
 - epidemie a nákazy velkého rozsahu,
 - letecké nehody a rozsáhlé hromadné dopravní nehody apod.

Při mimořádných událostech charakteru havárií, pohrom, epidemií apod. se předpokládá, že činnost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému včetně Policie České republiky bude koordinovat hasičský záchranný sbor a zasahující policisté na místě se budou řídit pokyny velitele zásahu.

Při mimořádných událostech bezpečnostního charakteru se předpokládá, že činnost základních složek integrovaného záchranného systému bude na místě koordinovat Policie České republiky. Velitelem zásahu, řídicím policejního opatření, bude určený funkcionář z řad Policie České republiky. V tomto případě bude Policie České republiky od ostatních složek integrovaného záchranného systému požadovat zajištění úkolů, na které nemá vlastní potřebnou techniku nebo odbornost. Jedná se zejména o hašení požárů na místě zásahu, zajištění vyproštění ohrožených osob z nepřístupných prostor, poskytnutí odborného ošetření apod.

8.4 Typové činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu

Při společném zásahu při provádění specifických záchranných a likvidačních prací jsou rozsah a podmínky činností jednotlivých nasazených složek integrovaného záchranného systému upraveny v dokumentaci „Katalogový soubor - typové činnosti složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu“.

Tyto typové činnosti jsou připravovány pro jednotlivé druhy specifických vybraných ohrožení mimořádných událostí, u kterých se předpokládá provádění záchranných a likvidačních prací v rámci integrovaného záchranného systému. Typové činnosti jsou zpracovány podle § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému,

ve znění pozdějších změn. Typovou činnost vydává Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, které je součástí Ministerstva vnitra.

Součástí dokumentace v typové činnosti jsou listy jednotlivých zasahujících složek a dalších podílejících se subjektů. V nich jsou uvedeny jednotlivé činnosti a postupy složek a subjektů, jejichž realizace se předpokládá s ohledem na druh a rozsah prováděných záchranných a likvidačních prací. Tyto jednotlivé uvedené činnosti jsou zkoordinované na činnosti a postupy dalších nasazených složek.

Mezi typové činnosti patří např. tyto:

- STČ 01/IZS – Špinavá bomba.
- STČ 02/IZS – Demonstrování úmyslu sebevraždy.
- STČ 03/IZS – Hrozba použití nástražného výbušného systému nebo nález nástražného výbušného systému, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů.
- STČ 04/IZS – Zásah složek integrovaného záchranného systému u mimořádné události letecká nehoda.
- STČ 05/IZS – Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů.
- STČ 06/IZS – Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty.
- STČ 07/IZS – Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu.
- STČ 08/IZS – Dopravní nehoda.
- STČ 09/IZS – Zásah složek integrovaného záchranného systému u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob.
- STČ 10/IZS – Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici.
- STČ 11/IZS – Chřipka ptáků.
- STČ 12/IZS – Při poskytování psychosociální pomoci.
- STČ 13/IZS – Reakce na chemický útok v metru.
- STČ 14/IZS – Amok-útok aktivního střelce.
- STČ 15/IZS – Mimořádnosti v provozu železniční osobní dopravy.
- STČ 16A/IZS – Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci ve zdravotnickém zařízení nebo v ostatních prostorech.
- STČ 16B/IZS – Mimořádná událost s podezřením na výskyt vysoce nakažlivé nemoci na palubě letadla s přistáním na letišti Praha Ruzyně.

8.5 Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v krizovém plánování

V roce 2015 byl vypracován materiál „Analýza hrozeb pro Českou republiku“, který byl schválen vládou ČR dne 27. dubna 2016. V tomto materiálu jsou uvedeny typy nebezpečí pro Českou republiku s nepřijatelným rizikem. Těch bylo stanoveno celkem 22. Na každé z těchto 22 nebezpečí ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad zpracovává typový plán.

Typový plán je třeba chápat jako materiál, kterým příslušné ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad stanoví typové postupy, zásady a opatření pro řešení konkrétního druhu krizové situace identifikovaného v Analýze hrozeb pro Českou republiku jako nebezpečí s nepřijatelným rizikem, pro které lze odůvodněně předpokládat vyhlášení krizového stavu. Typové plány jsou jako podklad a metodické vodítko následně využity zpracovateli krizových plánů k rozpracování problematiky v krizové dokumentaci, pokud dané nebezpečí bylo identifikováno zpracovatelem krizového plánu v analýze rizik.

Dvě z nich Narušování zákonnosti velkého rozsahu a Migrační vlna velkého rozsahu jsou v gesci Ministerstva vnitra. Z tohoto důvodu Ministerstvo vnitra vypracovalo na tato nebezpečí typové plány.

Typový plán Narušování zákonnosti velkého rozsahu (včetně terorismu) je určený pro řešení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, na jehož základě se rozpracovává pro řešení krizových situací např. v oblasti:

- hrozby nebo provedení závažných teroristických akcí,
- závažného narušování veřejného pořádku nebo nárůstu závažné majetkové a násilné kriminality velkého rozsahu,
- ohrožení demokratických základů státu extrémistickými silami.

Typový plán Migrační vlna velkého rozsahu je určený pro situace, kdy podstatným způsobem zesílí tlak cizinců na státní hranice České republiky s cílem legálně i nelegálně vstoupit na toto území, tranzitovat přes ně do dalších států, či na něm pobývat.

Uvedené typové plány jsou rovněž podkladem pro zpracování podrobnější operační dokumentace příslušných odborných útvarů bezpečnostního úseku Ministerstva vnitra a zejména útvarů Policie České republiky a současně jsou i podkladem pro plánování podpory bezpečnostním složkám od dalších orgánů krizového řízení (např. Ministerstva obrany, Ministerstva spravedlnosti, krajů, obcí atd.).

Typové plány se dále rozpracovávají v krizovém plánu kraje a v krizových plánech obcí s rozšířenou působností. Zpracovatelé těchto krizových plánů mají za povinnost rozpracovat typové plány pro ty hrozby, které byly identifikovány v jejich analýze ohrožení. Toto rozpracování může obsahovat i problematiku zabezpečení bezpečnosti při realizaci opatření. Je zde tedy určen i podíl a rozsah spolupráce požadované po Policii České republiky. Podle toho si pak následně Policie České republiky rozpracuje činnosti a postupy pro zabezpečení podpory v oblasti ochrany obyvatelstva, činnosti složek integrovaného záchranného systému, činnosti dalších správních úřadů, územních samosprávných celků a pro ochranu ekonomiky a kritické infrastruktury.

8.5.1 Krizová opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

Hlavním obsahem spolupráce na úseku vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku je koordinace příprav a zajištění krizových opatření při zpracování a aktualizaci dokumentace krizového plánování ústředních a územních orgánů a útvarů Policie České republiky.

V návaznosti na zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), nařízení vlády č. 462/2000 Sb., a krizové a havarijní plány zabezpečuje Ministerstvo vnitra a Policie České republiky rozpracování krizových opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku zejména u:

- nařízení evakuace a podílu na její realizaci, ochrany evakuovaných míst, dohledu nad veřejným pořádkem v evakuačních střediscích,
- zpřísnění nebo omezení pobytu a pohybu na vymezených územích a místech,
- zvýšení dohledu nad veřejným pořádkem a ostrahy určených objektů,
- regulace vstupu a pobytu cizích státních příslušníků na území České republiky,
- zabezpečení zvýšené ostrahy státní hranice,
- zavedení zvláštních režimů pobytu a pohybu,
- omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva,
- zavedení preventivních opatření proti nárůstu terorismu a jiných závažných činů,
- posílení plynulosti činnosti orgánů činných v trestním řízení,
- posílení Policie ČR vojáky Armády ČR a příslušníky dalších bezpečnostních sborů.

Jednotlivé útvary Ministerstva vnitra nebo Policie České republiky, které mají plánovaná opatření ve své působnosti, stanoví ve své dokumentaci způsob realizace daného krizového opatření a podíl dalších orgánů a řešitelů na jeho zabezpečení a provedení.

8.6 Postavení a spolupráce Ministerstva vnitra a Policie České republiky v ústředních a územních orgánech krizového řízení.

Ministerstvo vnitra je klíčovým resortem v oblasti přípravy a koordinace veřejné správy u krizových situací nesouvisejících se zajišťováním obrany České republiky. Ministerstvo vnitra je zastoupeno v Bezpečnostní radě státu a jejích orgánech – Ústředním krizovém štábu a pracovních výborech.

8.6.1 Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní rada státu koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti České republiky a připravuje vládě návrhy opatření k jejímu zajišťování.

Bezpečnostní radu státu tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

Prezident republiky má právo účastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Bezpečnostní rada státu má stálé pracovní orgány, kterými jsou:

- Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (v gesci ministra zahraničních věcí)
- Výbor pro obranné plánování (v gesci ministra obrany)
- Výbor pro vnitřní bezpečnost (v gesci ministra vnitra)
- Výbor pro civilní nouzové plánování (v gesci ministra vnitra)
- Výbor pro kybernetickou bezpečnost (v gesci předsedy vlády)
- Výbor pro zpravodajskou činnost (v gesci předsedy vlády)

8.6.2 Ústřední krizový štáb

Ústřední krizový štáb je pracovním orgánem Bezpečnostní rady státu k řešení krizových situací.

Ústřední krizový štáb po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, jakož i při hrozbě vzniku krizové situace, nebo při jiných závažných situacích týkajících se bezpečnostních zájmů České republiky, připravuje návrhy řešení těchto situací. Ústřední krizový štáb zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady a orgány územních samosprávných celků k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace, a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení ústředních správních úřadů a orgánům územních samosprávných celků. Dále zabezpečuje operativní součinnost s orgány krizového řízení mezinárodních organizací, zabezpečuje posouzení vývoje situace, obsah a přiměřenost opatření přijímaných správními úřady a orgány územních samosprávných celků, posuzuje, projednává a koordinuje přijímání opatření meziresortního charakteru navrhovaných ministerstvy, připravuje Bezpečnostní radě státu návrhy opatření k řešení situace a podklady pro přijímání rozhodnutí vyžadujících schválení vládou, případně schválení Parlamentem České republiky.

Předsedou Ústředního krizového štábu jmenuje předseda vlády podle charakteru situace ministra obrany v případě vyhlášení stavu ohrožení státu v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, za válečného stavu či za dalších situací vojenského charakteru, jež se významně dotýkají bezpečnostních zájmů České republiky, nebo ministra vnitra v ostatních

případech. Členem štábu je i náměstek ministra vnitra, policejní prezident a generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky.

8.6.3 Úroveň územní samosprávy

Policie České republiky a rovněž tak Hasičský záchranný sbor České republiky mají své zastoupení i v orgánech vyšších územních samosprávných celků (krajů) a v orgánech obcí s rozšířenou působností.

Ředitelé krajských policejních ředitelství a hasičských záchranných sborů krajů jsou členy bezpečnostních rad krajů. Bezpečnostní rady kraje a rovněž i obce s rozšířenou působností jsou poradními orgány svého zřizovatele pro přípravu na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy. Předsedou bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností je starosta této obce. Do bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností určuje zástupce Policie České republiky krajský policejní ředitel, zástupce hasičského záchranného sboru krajský ředitel hasičského záchranného sboru kraje. Tohoto určeného příslušníka pak starosta obce s rozšířenou působností jmenuje členem bezpečnostní rady této obce.

Krizové štáby krajů a obcí s rozšířenou působností jsou pracovními orgány svého zřizovatele pro řešení krizových situací. Členy krizových štábů jmenují její předsedové. Členem krizových štábů krajů i obcí s rozšířenou působností se automaticky stávají členové příslušných bezpečnostních rad. Ředitelé krajských policejních ředitelství a krajské ředitelé hasičských záchranných sborů krajů mohou určit další příslušníky do stálé pracovní skupiny nebo odborných pracovních skupin krizových štábů krajů, případně i obcí s rozšířenou působností.

9 OCHRANA UTAJOVANÝCH INFORMACÍ

Problematika ochrany utajovaných informací je v právním řádu ČR poměrně komplexně upravena. Na zákonné úrovni tuto problematiku řeší zejména zákon o ochraně utajovaných informací č. 412/2005 Sb. Na úseku ochrany utajovaných informací upravuje tento zákon zásady pro stanovení informací jako informací utajovaných, podmínky pro přístup k utajovaným informacím, požadavky na ochranu utajovaných informací a s tím spojený výkon státní správy.

K zákonu o ochraně utajovaných informací bylo dosud vydáno několik prováděcích právních předpisů upravujících jednotlivé druhy zajištění ochrany utajovaných informací. Jedná se o vyhlášku č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti, vyhlášku č. 405/2011 Sb., o průmyslové bezpečnosti, vyhlášku č. 432/2011 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací, vyhlášku č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor, vyhlášku č. 525/2005 Sb., o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací, vyhlášku č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků a vyhlášku č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací. Velký význam má také nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací.

Oblast ochrany utajovaných informací je dotčena také právními předpisy Evropské unie upravujícími problematiku ochrany utajovaných informací EU, tj. utajovaných informací, jejichž neoprávněné vyzrazení by mohlo různou měrou poškodit zájmy EU nebo jednoho či více členských států EU. Jedná se zejména o rozhodnutí Rady 2013/488/EU ze dne 23. září 2013, o bezpečnostních pravidlech na ochranu utajovaných informací EU, Rozhodnutí Komise 2001/844/ES, ESUO, Euratom ze dne 29. listopadu 2001, kterým se mění její jednací řád, Nařízení Rady č. 3, kterým se provádí článek 24 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

V oblasti mezinárodního práva jsou pro ČR závazné zejména předpisy Severoatlantické aliance vztahující se k ochraně utajovaných informací²⁾ a významnou roli pochopitelně hrají také bilaterální mezinárodní smlouvy upravující režim poskytování utajovaných informací mezi ČR a druhou smluvní stranou, ochranu předaných utajovaných informací a spolupráci příslušných národních orgánů a orgánů cizí moci odpovědných za ochranu utajovaných informací.

9.1 Utajovaná informace, stupně utajení a zvláštní režim nakládání

Zákon o ochraně utajovaných informací definuje utajovanou informaci jako informaci v jakékoliv podobě zaznamenanou na jakémkoliv nosiči označenou v souladu s tímto zákonem, jejíž vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu ČR nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je uvedena v seznamu utajovaných informací. Zpracovatelem seznamu utajovaných informací vydávaného ve formě nařízení vlády je Národní bezpečnostní úřad. Zákon o ochraně utajovaných informací stanoví, že zájmem ČR je zachování ústavnosti, svrchovanosti a územní celistvosti ČR, zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, mezinárodních závazků a obrany ČR, ochrana ekonomiky ČR a ochrana života a zdraví fyzických osob.

Zákonná definice utajované informace je kombinací materiálního znaku a znaků formálních. Materiální znak spočívá ve způsobilosti utajované informace přivodit v případě jejího vyzrazení nebo zneužití újmu zájmu ČR nebo nevýhodnost pro zájem ČR. Formální znaky utajované informace spočívají v podřaditelnosti dané informace pod konkrétní bod některé z příloh v seznamu utajovaných

informací, zaznamenání informace na nějakém nosiči a označení informace na jejím nosiči v souladu se zákonem o ochraně utajovaných informací.

V ČR rozlišujeme podle významu případné újmy v důsledku vyjádření utajované informace čtyři stupně utajení, které se od nejvyšší po nejnižší míry ochrany dělí takto:

- **Přísně tajné**, jestliže její vyjádření neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit mimořádně vážnou újmu zájmům ČR,
- **Tajné**, jestliže její vyjádření neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit mimořádně vážnou újmu zájmům ČR,
- **Důvěrné**, jestliže její vyjádření neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit prostou újmu zájmům ČR,
- **Vyhrazené**, jestliže její vyjádření neoprávněné osobě nebo zneužití může být nevýhodné pro zájmy ČR.

Pro stupeň utajení Vyhrazené vydává odpovědná osoba (viz kap. 9. 4) oznámení, které platí po dobu pracovního či služebního poměru k organizaci. Každých 5 let je nutné provést ověření údajů.

Pro stupně utajení Důvěrné, Tajné, Přísně Tajné vydává Národní bezpečnostní úřad osvědčení s dobou platnosti u stupně Důvěrné 9 let, Tajné 7 let a Přísně tajné 5 let. Doba bezpečnostní prověrky u stupně utajení Důvěrné trvá 2 měsíce, Tajné 6 měsíců a Přísně Tajné 9 měsíců. Tyto podrobnosti ke stupňům utajení jsou souhrnně uvedeny v tabulce č. 5.

Stupeň utajení/podmínky	Vyhrazené	Důvěrné	Tajné	Přísně tajné
forma vydání	oznámení	osvědčení	osvědčení	osvědčení
výdejce	odpovědná osoba	NBÚ	NBÚ	NBÚ
doba platnosti	neomezeně, po dobu pracovního poměru	9 let	7 let	5 let
doba prověrky	bez prověrky	2 měsíce	6 měsíců	9 měsíců

Tab. č. 5 Podrobnosti ke stupňům utajení (NBÚ – Národní bezpečnostní úřad)

Některé utajované informace v oblastech stanovených mezinárodní smlouvou, předpisy mezinárodních organizací apod. vyžadují dodržování zpřísněných podmínek při zajišťování jednotlivých druhů ochrany utajovaných informací. Zákon o ochraně utajovaných informací v této souvislosti používá termín zvláštní režim nakládání. Taková utajovaná informace nese kromě označení příslušným stupněm utajení ještě příslušné doplňující označení vyplývající z mezinárodní smlouvy. Zákon o ochraně utajovaných informací upravuje ještě taktickou informaci, kterou se rozumí utajovaná informace s krátkou dobou trvání důvodu utajení.

9.2 Druhy zajištění ochrany utajovaných informací

V souladu s tím, jaká existují při nakládání s utajovanými informacemi rizika s možným důsledkem v podobě vyjádření utajované informace, rozlišuje zákon jednotlivé druhy zajištění ochrany utajovaných informací.

Ochrana utajovaných informací je zajišťována především těmito způsoby:

- **personální bezpečností**, kterou tvoří výběr fyzických osob, které mají mít přístup k utajovaným informacím, ověřování podmínek pro jejich přístup k utajovaným informacím, jejich výchova a ochrana,

- **průmyslovou bezpečností**, kterou tvoří systém opatření k zjišťování a ověřování podmínek pro přístup podnikatele k utajovaným informacím a k zajištění nakládání s utajovanou informací u podnikatele v souladu se zákonem 412/2005 Sb.,
- **administrativní bezpečností**, kterou tvoří systém opatření při tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, skartačním řízení, archivaci, případně jiném nakládání s utajovanými informacemi,
- **fyzickou bezpečností**, kterou tvoří systém opatření, která mají neoprávněné osobě zabránit nebo ztížit přístup k utajovaným informacím, popřípadě přístup nebo pokus o něj zaznamenat,
- **bezpečností informačních nebo komunikačních systémů**, kterou tvoří systém opatření, jejichž cílem je zajistit důvěrnost, integritu a dostupnost utajovaných informací, s nimiž tyto systémy nakládají, a odpovědnost správy a uživatele za jejich činnost v informačním nebo komunikačním systému,
- **kryptografickou ochranou**, kterou tvoří systém opatření na ochranu utajovaných informací použitím kryptografických metod a kryptografických materiálů při zpracování, přenosu nebo ukládání utajovaných informací.

Mezi obecné povinnosti při ochraně utajovaných informací patří zejména tyto:

- neprodleně odevzdat nalezenou utajovanou informaci, osvědčení, osvědčení pro cizí moc Národního bezpečnostního úřadu, policii nebo zastupitelskému úřadu ČR,
- zachovávat mlčenlivost o utajované informaci a neumožnit k ní přístup neoprávněné osobě, u toho, kdo měl nebo má přístup k utajované informaci,
- účastník řízení v průběhu řízení neprodleně písemně oznamovat Národnímu bezpečnostnímu úřadu změny údajů uvedených v žádosti podle § 94, 96, a 98; omezení rozsahu hlášení změn, jakož i způsob a formu jejich doložení, stanoví prováděcí právní předpis (vyhláška č. 363/2011 Sb.)
- při výkonu státní kontroly Národním bezpečnostním úřadem plnit pokyny kontrolního pracovníka při provádění neodkladných opatření podle § 144 odst. 1 zákona č. 412/2005 Sb.,
- účastnit se proškolení z oblasti ochrany utajovaných informací,
- oznamovat tomu, kdo provedl porušení povinností stanovených v zákoně č. 412/2005 Sb.

9.3 Personální bezpečnost

Personální bezpečnost je základním druhem zajištění ochrany utajovaných informací. Kromě ověřování podmínek, které musí fyzická osoba splnit, aby jí byl umožněn přístup k utajované informaci, zahrnuje personální bezpečnost i výchovu těchto osob. Za zajištění proškolení fyzických osob, které mají přístup k utajované informaci, ručí odpovědná osoba. Ta je povinna jednou ročně zajistit u osob, které mají přístup k utajované informaci, proškolení z právních předpisů v oblasti ochrany utajovaných informací a vést o těchto proškoleních přehledy.

Způsob a rozsah ověřování podmínek, které musí fyzická osoba splnit, aby jí byl umožněn přístup k utajované informaci, se liší podle stupňů utajení, k nimž má mít fyzická osoba přístup.

V tabulce č. 6 jsou uvedeny podmínky pro jednotlivé stupně utajení, které musí fyzická osoba splňovat.

PODMÍNKY	VYHRAZENÉ (oznámení)	DŮVĚRNÉ, TAJNÉ, PŘÍSNĚ TAJNÉ (osvědčení)
Svéprávnost	ANO	ANO
Věk minimálně 18 let	ANO	ANO
Bezúhonnost	ANO	ANO
Státní občanství ČR, země EU, NATO	NE	ANO
Osobnostní způsobilost	NE	ANO
Bezpečnostní spolehlivost	NE	ANO

Tab. č. 6 Podmínky pro jednotlivé stupně utajení, které musí splňovat fyzická osoba

Pro stupeň utajení Vyhrazené ověřuje podmínky ten, kdo je vůči fyzické osobě v rámci služebního nebo pracovněprávního, členského či obdobného vztahu odpovědnou osobou, nebo jí určená osoba. Není-li jí, ověření provede odpovědná osoba nebo jí určená osoba toho, kdo umožní fyzické osobě přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené. V ostatních případech ověření provede Národní bezpečnostní úřad (dále jen „Úřad“) na základě odůvodněné písemné žádosti. Pro stupeň utajení Důvěrné, Tajné a Přísně tajné se splnění podmínek ověřuje v bezpečnostním řízení, které je oprávněn provádět Úřad, zpravodajské služby u svých příslušníků, zaměstnanců a uchazečů o přijetí a Ministerstvo vnitra u příslušníků policie vybraných v zájmu plnění závažných úkolů.

9.4 Odpovědná osoba

Zákon o ochraně utajovaných informací zavádí institut odpovědné osoby, jakožto osoby mající, v rámci subjektů majících přístup k utajované informaci z hlediska ochrany utajovaných informací, nejvýznamnější postavení. Zákon specifikuje, kdo je odpovědnou osobou u jednotlivých kategorií subjektů majících přístup k utajované informaci. Zákon o ochraně utajovaných informací také v zájmu zajištění funkčnosti systému ochrany utajovaných informací stanoví orgánu státu, právnické osobě a fyzické osobě majícím přístup k utajované informaci povinnost jmenovat bezpečnostního ředitele.

Dle zákona jsou odpovědnými osobami tyto:

- u ministerstva ministr,
- u jiného ústředního správního úřadu ten, kdo stojí v jeho čele,
- u organizační složky státu, zřízené jinou organizační složkou státu, ten, kdo je odpovědnou osobou u organizační složky státu vykonávající funkci jejího zřizovatele,
- u dalších organizačních složek státu ten, kdo stojí v jejich čele,
- u Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství ředitel,
- u České národní banky guvernér,
- u kraje ředitel krajského úřadu,
- u hlavního města Prahy ředitel Magistrátu hlavního města Prahy,

- u městské části hlavního města Prahy tajemník úřadu městské části, a není-li jej, starosta městské části,
- u statutárního města tajemník magistrátu,
- u dalších měst a obcí tajemník jejich úřadu, a není-li jej, starosta,
- u organizační složky územního samosprávného celku ten, kdo je odpovědnou osobou u územního samosprávného celku vykonávajícího funkci jejího zřizovatele,
- u právnických osob neuvedených v bodech v pořadí od šestého po jedenáctý statutární orgán; jedná-li podle zvláštního právního předpisu jménem těchto jiných právnických osob více osob, které jsou statutárním orgánem, nebo osoba, která statutárním orgánem není, pak je odpovědnou osobou pouze ta z nich, která je jedním ve věcech upravených tímto zákonem pověřena,
- podnikající fyzická osoba.

Mezi povinnosti odpovědné osoby patří zejména tyto:

- zajistit poučení fyzické osoby,
- zajistit jedenkrát ročně provedení proškolení fyzické osoby, které mají přístup k utajované informaci, z právních předpisů v oblasti ochrany utajovaných informací,
- zajistit ověřování splnění podmínek pro přístup k utajované informaci Vyhrazené,
- schválit informační systém do provozu a písemně tuto skutečnost oznámit Národnímu bezpečnostnímu úřadu,
- pověřit fyzickou osobu k činnosti nebo výkonu kryptografické ochrany,
- neprodleně písemně oznamovat Národnímu bezpečnostnímu úřadu skutečnost, že před vydáním osvědčení fyzické osoby pominuly skutečnosti, kterými byla žádost fyzická osoba odůvodněna,
- neprodleně písemně oznamovat Národnímu bezpečnostnímu úřadu skončení služebního poměru nebo pracovněprávního, členského či obdobného vztahu, ve kterém byl fyzické osobě umožněn přístup k utajované informaci (vztahuje se na stupně utajení Důvěrné, Tajné, Přísně Tajné),
- kontrolovat dodržování dalších povinností stanovených zákonem.

9.5 Bezpečnostní ředitel

Bezpečnostní ředitel je osoba, která je přímo podřízena odpovědné osobě, zajišťuje a plní povinnosti stanovené jí písemně odpovědnou osobou v rozsahu zákona a schvaluje přehled míst nebo funkcí podle § 69 odst. 1 písm. b) zákona, u nichž je vyžadován přístup k utajované informaci. U podnikatele musí fyzická osoba ve funkci bezpečnostního ředitele být držitelem osvědčení fyzické osoby pro přístup k utajované informaci nejméně takového stupně utajení, pro který má podnikatel vydané osvědčení.

Funkce bezpečnostního ředitele musí být zřízena a obsazena u:

- orgánu státu, u něhož vzniká utajovaná informace nebo kterému je poskytnuta,
- právnických osob, které mají přístup k utajované informaci,
- podnikajících fyzických osob, které mají přístup k utajované informaci.

Funkci bezpečnostního ředitele může vykonávat i sama odpovědná osoba. Do 15 dnů ode dne obsazení této funkce musí být písemně zasláno Úřadu jméno, příjmení a rodné číslo osoby vykonávající tuto funkci. Funkci bezpečnostního ředitele nelze vykonávat u více orgánů státu nebo podnikatelů souběžně.

9.6 Utajovaný dokument

Zatímco zákon o ochraně utajovaných informací operuje důsledně s pojmem utajovaná informace, některé z vyhlášek na úseku ochrany utajovaných informací používají také pojem utajovaný dokument. Ačkoliv používání pojmu utajovaný dokument v prováděcích předpisech k zákonu o ochraně utajovaných informací nevychází explicitně a přímo ze žádného ze zákonných zmocnění k vydání dotčených podzákonných předpisů, nejedná o nepřijatelné překročení zákonného zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu ani o zřejmý rozpor prováděcího právního předpisu se zákonem o ochraně utajovaných informací.

Utajovaná informace a utajovaný dokument nejsou pojmy významově totožné. Utajovaný dokument může obsahovat různý počet utajovaných informací a může obsahovat i neutajované části. Pokud není na utajovaném dokumentu vyznačeno, že nějaká jeho část je neutajovaná, musí se k takovému dokumentu přistupovat, jako by byl utajovaný veškerý jeho obsah. V tomto kontextu lze utajovaný dokument chápat jako určitý souhrn informací, z nichž jsou buď všechny, nebo pouze některé utajované.

Pojem utajovaná informace je obecnější než pojem utajovaný dokument, neboť všechny utajované dokumenty jsou zároveň utajovanými informacemi či souhrny utajovaných informací, kdežto všechny utajované informace nejsou utajovanými dokumenty.

POZNÁMKY:



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



KONTAKTY

Ministerstvo vnitra

odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

osr@mvcr.cz

ID datové schránky: 6bnaawp

Zadavatel publikace: Ministerstvo vnitra

Zpracovatelé publikace:

plk. RNDr. Tomáš Holec (autor)

Odbor bezpečnostní politiky MV ČR (posouzení)

Ministerstvo vnitra (korektura a grafické zpracování)

Editoři publikace:

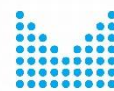
Ing. Mgr. David Sláma, PhDr. Dana Nekardová, Mgr. Filip Zavřel

2021

ISBN: 978-80-7616-100-9 (tisk) / 978-80-7616-101-6 (PDF)



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY